

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in universam Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 157

Aristoteles

[S.l.], 1611

In Dvos Prionaiticos Libros Proemivm

[urn:nbn:de:bsz:31-117375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117375)

IN DVOS PRIO^{res} ANALITICOS LIBROS PROEMI VM

Quod attinet ad horum librorum inscriptionem sciendum
est Arithmetica eorum auctorem aliquando hos duos
libros seorsim a seq. duobus citare ac vocare lib-
ros de Syllo, aliquando giunctim cum duobus sequenti-
bus citare et vocare analyticos, hoc est resolutionis.
Deinde Arithmetice interpretis hae inscriptiones ita uti
ut hos duos vocent priores analyticos, et duos al-
teros primè sequentes, Posteriore analyticos,
sive de posteriore resolutione.

Quam inscriptionem ut intelligamus sciendum præterea
est analysin sive resolutionem nil aliud esse quam divi-
sionem alicuius totius in suas partes quod quibus inte-
gratur ut cum horologium in varias rotulas aliasque
partes aut domus in lectu parietes undamētū
ac denique in ligna et lapides quod quibus præsertim facta est
dissolutur: simili fere modo analysin ac resolutio
Syllo est, quæ Syllogus dissoluitur in eas partes, quod quibus

stat. *Primo* quod in *Syllogismo* dupliciter g'ride rati pit primo
 generaliter et in *coi* put e' g'g' ad *Speciales* *Syllogismos*
 nimirum ad *Demonstrativam* *Diatum*, etc. *Secundo*
Speciatim put e' *Species* *Syllogismi* in *coi* ut e' *Demonstra*
tius. Ita etiam *Analysis* duplex e' una *Syllogismi*, coiter
 sumpti in *suam* *miam* et *formam* *generalem* qua
Syllogismus *dissoluitur* in *miam* *ppiam* et *remota* *Speci*
alibz *Syllogismi* *coim* q' ut ex *For.* g'at in *duobz* *po*
sitionibz. et 3. *terminis* *sita* e'. *Deinde* in *For*
man q' in *Figura* et *Modo* g'istit. *Posterior*
Analysis e' *Syllogismi* *Specialis* neque *Demonstrativi*
 in *miam* *sibi* *peculiarē* et *ppiam* q' sunt *ter*
mini et *ppois* *varia* p' se nota sine *principia*
 ex q'b. *Demonstratio* g'ficatur et in *Formam* *vari*
am *sibi* *ppiam* q' ex *centa* *Figura* *modo* q'
 in q'b. *Demonstratio* g'ficatur *debet* g'at re: *Proinde*
horum 2. *lib.* *Analysis* non male vocari possit
Generalis et 2. *seq.* *Specialis*. *Proterea* q' in
 his 2. *lib.* *lat* *parca* de *inventione* *mia*: *plu*
rimum. u. de *Forma* *Syllogismi* *coiter* *sumpti* *tracta*
 ti. in *seq.* u. 2. *libris* g'at de *Mia* *de* *no* *stra*
tionis *plurima*; de *Forma*. u. *admodū* *parca*. *Idē*
plurimz *Duplicē* *Analysin* *ficiant*: *Prima* u. *Syllogismi*

in conueni et rae Fortia spectata potissima
eaq. no uiant affandi sine sea resolutione conse
quentia. Alteram Syll. Demonstratiuam
ut potissimum quoad Materiam q. si de rae
qua uocat Resolutione Consequentis: Et q. q.
etiam di. libri in scribant de Resolutione con
sequentis; Duo insequentis a. de resolutione con
sequentis. Ab alijs uero uoc. Prioris Reso
lutionis fere intelligitur Resolutio Syll. in For
mam et Miam oib. Syll. con: Uoc. Poste
rioris uero Resolutio in Miam necessaria
sea Demonstratiuam

quod ad totum horum lib. attinet q. q. uentem q.
q. in Praeuijs superiorem lib. Dicta sunt, sta
tu. Ibt Syll. uocalis et simplex q. Artes huius
tm Principia sine partes, et Gen. et diffra
et Proprietates de. in his lib. explicat ita ut
de hypothetico sea q. uento uoc. at. Quod si
ne pp. que Artes hoc de uocali Syll. lib. q. q. q.
pp. adeo q. totum in ord. me ad partiale
Logica habitam his lib. respondente a.
signare oportet et di. andu foret ee totum me
talem ad intentionalitate sam pta. cui q. q. q.
candi ca. Artes procepta Syll. horum in uocali

coluit et planare.

344

LIBER PRIMVS

Interpres diuidunt hunc librum in 3 partes siue tractatg:
in primo a cap. 1. usq. ad 27. docet pthg modū gstruendi
di Syllmi, ut Deinde docet quomodo resoluendy sit in
suas partes et principia: nil in resolu in partes
p̄ nisi p̄ig ex iisdem rite fuerit gstruturum. In altera
ra pte, a .c. 28. usq. ad 32. tradit modū inuenien
di miam sine medium terminum ad facile et ce
leriter gficiendos Syllmos: q̄ pars ut patet etiā p
tinet ad Syllmi compositionem ac constructionē. De
rig in 3. parte a 32. ad 42. hoc ē usq. ad lib.
1. finem docet modum quo Syllmg uel a nobis uel a
alij authorib. gstrutur in figuras, modos, p̄positio
nes ac terminos resolu possit a qua etiā pte
trinqm potissima horum libroꝝ in scriptio de
sumpta ē.

PRIMA PARS LIBRI PRIMII

Vt q̄ Artes in hac parte docet melig cognoscant
notanda ē Syllmum p̄inde atq. examicōem bifa
riam posse gsiderari. Primo ut totū quoddā
physicum consistat ex mia et forma. Secundo ut

Totum meta physiciu gestans se gane et d'fra:
 De syllogismo ^{mag} cum priore modo in fine, in hoc libro postea
 ut est totum phy- sicum agitur hoc ordo in seq. gsi derivat. Propterea uti exiit dicitur
 libro: ut ⁱⁿ absolutam et modalem. Divisa e in pced. l. ⁱⁿ pced. l.
 tum metaphysico in sequent. Ita syllogismus simplex in puru seu abso lutum et in mo-
 dalem distinguuntur. ^{Artes} igitur in primis p. h. l. e. agit de absoluto seu puro syllogismo considerato
 quoad materiam et formam. h. e. p. modum totius physici: Deinde, a. c. 8. usq. ad 21. agit de
 modali. Deinde a 22. usq. ad 28. quada-
 ut usq. syllogismus via docet.

CAPUT PRIMVM

De materia Syllogismi simplicis

Materia syllogismi est duplex. Proxima et remota. Proxima
 sunt 2 ppositioes ex q. ois boni syllogismi categorici
 tribuuntur. Remota sunt 3 termini, nec plures, nec
 pauciores. Vt cum forte et docet. Fon. p. totu
 e. g. et. ro. l. b. quorum ut cum usq. d'gr. legendu
 erit. Qui Fon. recte etiam monet si in aliquo
 syllogismo, fuerint plures duabus ppositioibus aut tribus ter-
 minis, eam vel non ee bonum syllogismum, vel certe o
 ee unum sed plures. De duplici hac materia
 aut Artes in p. h. c. pl. eaq. satis declarata sic de
 finit syllogismum. Ordo in qua q. b. dam positioe aliud

*NB. Syllogismum
 Syllogismi.*

quodam ab his q. posita sunt eo necessitate accidit, eo
 quod has sunt. Circa quam dictionem proter illa
 q. docet Jon. c. l. b. c. s. notanda sequentia. Primum ^{1. Not.}
 syllogismum duobus modis apud logicos accipi, Primum ut ^{Syllogismus dupliciter}
 significat solas premissas inter se dispositas, ut ^{accipitur ad q. p.}
 habeant vim inferenda adicis conclusionis. Quo sensu ^{modo dicitur aggreg.}
 usurpatur q. dicitur. Syllogismus de monstrabatur perveritiam,
 Topica u. epica signere, sic eam Artes frequenter
 in his lib. usurpat. Secundo accipitur syllogismus pro toto
 discurso aggregato ex duabus premissis et conclusione. ^{Artes nunquam}
 hoc e. ex 3. enunciationibus quo modo cu. hodie pleriq. dicitur syllogismus accipit.
 lectici accipiunt; Artes a. solent nunquam uicq.
 u. interpretas antiquiores rarissime. Ex qua an
 notate duo disci possunt unam Conclusionem aliquotum ^{Conclusio e. de En.}
 modo pertinere ad essentiam syllogismi utrovis modo sua
 natura. Nam priore modo sine conclusione certitas
 litera definiti ac agnoscit o. p. ut ex p. sente dictione
 q. stat, q. tam cu. essentiali, sine transcendentali
 relatione, ut loquantur, ad conclusionem tam ad
 effectum suum referatur: posteriore modo gelu
 sionem o. q. includit tam partem in te grantem. ^{2. Not.}
 Altera e. quod ab Arte definiti tam sit syllogismus Priore mentione
 in priore acceptione, quamvis dictione sui lectici ^{tant aut defini}
 appari possit posteriori.

2. NOTANDUM **N**otandum 2do juris. Reuerti loco poni, o rasea
Gen y reme huy **S**yllogismus
est oratio vocalis, non quamuis sed eam q ab arte in .i. Poti. ut
descripta fuit nempe uocalem: de q gra plura
in seq. l. dicam. Interim tu sciendu facile
posse dictionem predicta etiam scriptis et men
talibus syllogis accommodari da modo p oratione
intelligatur scripta oratio, uel mente fabricata. de
de duan artes ait syllogum ee orationem uocalem in

Syllogi dicitur de bono
et scilicet non uisio
in ep. uerbi syllog.
qua qdgdam positio aliud ex necessitate con
cidit, insinuat syllogum debere ee bonam notio
sa gsequantiam iuxta doctrina Fon. c. l. b. c. 2.

Ad hoc qd o determinat certam materia
uis min apte
cludit, et patet
quod patet de hoc
mianit in syllog.
certam mian.
formalem gsequantiam ee iuxta eiqde Fon. doctri

Quid intelligatur
per uocalem
D. qd dicitur.
Deniq per uocalem aliud qdgdam
denotatur conclusionem a pmissis diuersa ee de
bere eo quod non habeat medium terminu q in
utraq pmissam semel ponendy sicq et
insinuat syllogum debere ee Argumentationem exclu
duntq oes gseq. q non su nt argumentationes: ut
conversiones, appollentia &c.

Notandum 3tio dum artes ait qdgdam positio

hoc e[st] h[ab]it[us] terminis ac duab[us] p[ro]p[ri]et[ib]us; q[ui] ex illis h[ab]it[us] ^{Per voculas}
 h[ab]it[us] terminis confici debent excludi reliquas 3 argu[ment]ationis species Enthymema, Exempla, Inductio ^{EXIBVSDAM}
 ne. Deinde vocabulum; Positiv[us] iuxta Artis mente ^{Positiv[us] excludit}
 e[um] sensu habere videtur ac si dixisset, in certa figura ^{Quid ad mentem}
 ra et modo dispositis. Positiv[us] n[on] in q[ui]b[us] Albert[us] ^{positi illi q[ui]d}
 Magn[us] ex r[ati]o illud e[st] quod ordine g[ra]v[is] dis[po]si- ^{per voculam}
 tam e[st] et sic excluderentur o[mn]es ^{positi h[ab]it[us]}
 di in q[ui]b[us] termini et p[ro]p[ri]et[es] non h[ab]ent debitam ^{in certa figu}
 congruam ordinem ac dis[po]sitione[m]. Qu[od] eti- ^{positi h[ab]it[us]}
 am e[st] hic sens[us], que Fon. ait e[ss]e gravissimam ^{vel.}
 auctoritatem ut; positiv[us] idem significet quod g[ra]v[is], ^{secundum Fon.}
 sicut q[ui]d[am] talis oratio seu argumentatio e[st] in qua ^{Enclitica}
 ante dispositis h[ab]it[us] terminis duab[us]q[ue] p[ro]p[ri]et[ib]us,
 latet ex hypothesi g[ra]v[is], ratio etiam g[ra]v[is] debet
 conclusio, iuxta primu[m] documentu[m] bona g[ra]v[is] sequentia
 apud eandem Fon. c. c. v. Ex istis hic expli- ^{Patet primo}
 cata sequitur primo ab Arte q[uo]d solum s[ub]jectum categoricum ^{h[ab]it[us] s[ub]jecti}
 q[ui] ex terminis co[n]s[ist]it ad fuisse definitum; posse t[ame]n ^{posse accommodari}
 accommodari etiam hypothetico s[ub]jecto, et Expositio[n]e ^{h[ab]it[us] h[yp]othetice}
 h[ab]it[us] p[ro]p[ri]et[is] p[ro]p[ri]et[is] positiv[us] non intelligantur t[ame]n
 modo p[ro]p[ri]et[is] ex terminis variis aliis g[ra]v[is] autem, neq[ue]
 t[ame]n simpliciter sicut categorica que ab Arte illata
 ex prima. h. c. parte quis intelliget; sed etiam

singulares et Hypothetica quoniam in eo singula
rib. terminis aut eo simplicibus. sicut positae.

patet etiam ex hoc
difficili illam quoniam
nisi etiam fallit
a vero falsis
probat per primo

Secundo ad predictam diffinitionem quoniam etiam syllogismus a
parte falsis. Primo quia in hac diffinitione iuxta Aristotelem
mentem explicata plura non exiguntur ad bonum syllogis-

tu vocale in quam tres termini aperte inter sese dispo-
nuntur et duas species saltem ex Hypothesi posite
et concessa quas etiam habent aperte falsi syllogis-

Secundo quia teste Aristotele, 2. Priorum. c. 3. hic
est bonus syllogismus in prima figura in Barbara

Omnis lapis est animal

Omnis homo est lapis

Ergo omnis homo est animal.

Item iste in eadem figura in Camestres legitur habere
eandem formam e. l. 2. c. 3.

Omnis lapis est animal

Nullus equus est animal.

Item nullus equus est lapis.

Item hic. c. 4. in 3. figura in Felapton

Nullus yugus est animal

Omnis yugus est niger

Ergo quoddam nigrum est animal

Qui et plures alij tytti p quos ~~Alis~~ ibidem idem
 Tyttonum potestatem pbat sunt aperte falsi quoad
 premissas et tū nilominus ab arte habent p bonis
 tyttis hūc definitis. Tertio q̄a d̄ctio tyttis Probatur tertio.
 etiam conuenit tyttis seducanti ad hūc possibile
 q̄ semp̄ una tūc p̄p̄em aperte falsam p̄ quam
 euidenter miseratur q̄tradictoriam q̄clātionis
 p̄p̄is quam aduersarij p̄p̄ concessit.

Quarto, q̄a tyttis aperte falsis queriunt oīs Probatur quarto.
 q̄ditiones et iudicia siue documenta bona
 ḡsequētia q̄ leguntur apud Don. c. c. 2. quorū pri
 mum ē ut ex antecedente saltem ex Hypothesi
 conarso n̄ario sequatur ḡsequens: Alterū ē ut
 ex opposito Consequentis n̄ario miseratur oppositi
 Antecedentis; Ergo sunt bona consequentia sed ad
 nullam aliam speciem ḡsequentiārum spectare pos
 sunt quam ad argumentāem et tyttiam: s̄z
 tytti saltem uocales et scripti sunt bona argumē
 tāōis boniq̄ tytti, q̄q̄ p̄inde d̄ctioes argumen
 tāōis et tyttis queriunt oportet. Neq̄ ḡsequētia
 loquentur q̄ cum Don. c. 2. negant tyttiam aperte
 falsam ēi argumentāōis bonā et tyttiam, et tūc
 m̄x cum eodem c. 2. concedunt ex aperte

falsis fieri posse aptas et bonas gēq̄tias: Vt
 Socrates ē lapis; Ergo ē sensg ex pers. Hec
 .n. ad nullam gsequentiā speciem p̄tinet quā
 ad argtmāoen ē .n. Enthymema, et quā p̄i-
 num maior hui sp̄o. Vt lapis ē. sensg ex p̄o
 explicite adiungit̄ erit syl̄l̄m .p. Fig.
 Confiamator. In a enuñciōes uocales et scrip-
 ta quā utamur a p̄ta falsa sūt nilominus
 sūt ēntialiter enuñciōes definitiōis q̄ p̄tia
 Aet̄is m. p. Leri. c. 4. explicata. Ergo sūt
 etiam syl̄l̄m a p̄ta falsi ab eodē hic definiti
 sūt.

Soluitur hęc fundamētum quo aduersarij citant̄ nobis obiciunt:
 obiectio qua ob-
 yciunt aduersarij
 syl̄l̄m ex a p̄ta
 ē falsis non ē
 bonum syl̄l̄m
 ḡt̄ uocalis n̄quā p̄t ē bonū nisi significet
 aliquem mentis discursum sicut syl̄l̄m ex a p̄ta
 falsis non significat; Ergo nō ē bonū. Cones-
 sa. n. Maiore negat̄ Oni nor. nā aliud ē non sig-
 nificare mentis discursū q̄ falsē ē. Hypothesis
 aut falsē ab aliquo misit̄ circa eandē m̄iam
 haberi p̄t: aliud ē non significare discursum
 de facto tunc temporis existēte in mente alicuius
 aut scriptū existēte
 quo uocalis aut scriptū existit: hoc posteriq̄
 bonū syl̄l̄m omnino requirit̄ alias Aet̄is m
 hanc ab aliquo
 it̄ haberi p̄t
 oibz suis libris nullū bonū syl̄l̄m haberet, sal-

tem quando nemo eas legit vel cogitat. *Probatio in simili.*
 vocalis enuntiatio aperte falsa arguendi est haec.

His tria non sunt sepi; et haec sol iam hodie
 tria non licet nobis, nilominus vera enuntiatio est
 quamvis in mente nra, de facto illi nulla aperte
 falsa enuntiatio existens respondere possit.

Ita etiam vocalis syllabae aperte falsae syllabae
 licet illi in mente et de facto nullae aperte
 falsae respondeat. Sufficient. n. vel quod ex hypothesi
 respondeat possit vel certe in aliquo alio hodie
 cui idem quod nobis aperte falsam non est
 itis. n. et doctor multa possunt esse aperte fal-
 sa et non eorundem illorum o. p. gei pere falsae abso-
 lute; quod tamen illi in p. itis vel vero vera, vel probabilia
 factam non aperte falsa vident; quod ab ipsi s. me-
 te geipi posse; imo unum uni eisdemque hodie, possit
 idem quod verum aut probabile prius iudicavit
 post aliquot tempus re melius grinde rata aperte
 falsam videri et necessariam quod aperte falsam
 erat pro vero haberi sequitur nam numero syllabam
 vocalem et scriptam respectu eisdem hodie uno tempore
 esse certe horum, alio malum, quod est inconueniens
 et absurdum. Pro factam ad vocalem et scriptam syllabam
 hic definitum, plura exegenda non sunt quam fieri

Notandum quod epigat nempe. 3. ternarii et 2. opposi-
 tam Formam syllogismi eam gradus ordine et dispo-
 sitione apta, ut scilicet ex his potuerit quod dantur, sal-
 tem vocalen et seri partem. **Dixi** propterea quod mentalis
 ex aperte falsis haberi o potest ab eo cui oborta p
 se falsa videntur, iuxta eam doctrinam supra
 1. Petri. c. 4. n. 3. traditam de emmatione. pre notis

Defectus syllogismi
 Quia nulla re in
 hunc vel alio colligitur
 si ratio sit eadem
 Imperfectus est
 una vel aut plura
 Singula vel colligitur
 necessitas eadem
 habet.

Notandum quarto syllogismum supra definitum ab hunc
 in hunc c. diuidi in Perfectum et Imperfectum eo-
 dem sensu qd a Forl. d. c. 21. diuiditur. Ut
 duplex e iungit ut ita etiam syllogismorum perfectio.
 Una essentialis quam omnes veri et boni syllogismi habere
 debent et sine qua boni syllogismi esse non possent.

Defectus syllogismi
 Essentialis
 Accidentalibus
 Omnes boni syllogismi
 habent essentialibus
 non omnes acciden-
 talibus. Forl. d. c. 21.
 li. 4. quia ubi non
 est figura.

Altera accidentalis quam o habent omnes boni syllogismi
 eodem fere modo quo singuli homines, essentialiter humano
 natura perfectiones habent quidem, ac non accidentales
 neg. n. singuli aequè putari docti aut aristoteli
 studiosi sunt: Ista igitur diuisio syllogismi ab accidenta-
 li syllogismorum perfectione de se nititur: quoniam a. nullatio
 sine referendi necessitate ita evidens et manifesta
 est ut de ea nemo sana mentis dubitare, nedum eam
 te negare possit. Sed quodam quis essentialiter opposit.
 se notis ita etiam quoniam a syllogismorum efficacia et
 necessitati includendo, cuiusmodi hunc syllogismum

sunt tñ 4. directi, q. Fig. Syll. amissam, Barbara
 Celarent, Darii, Fesio. Imperfecti q̄ta sunt quō in illa
 tio et colligendi necessitas quavis certa et infalli-
 bilis attamen p̄ se nota et manifesta ē, ut quomodo
 sunt oēs directi et indirecti Syll. p̄ea 4. probator.
 Artes Syll. Perfectam describeris sic ait: ^{istis hōis Syll.}
 Perfectum itaq̄ voco Syll. nullo alio indigentem ^{imperfecti; et sic.}
 præter assumpta, ut necessitas appareat; id ē
 q̄ in se hōt evidentem necessitatem conclusionis
 illatae ut nō sit op̄ ei adingere novū terminū
 neg. novā p̄pōem. Imperfectum n̄ m̄gt voco eū q̄ una re-
 plurius. ne indiget q̄ q̄dē p̄ suppositos terminos
 sunt necessaria ō tñ assumpta sunt p̄ p̄pōis: quasi
 dicat Imperfectum Syll. voco eū q̄ bono q̄dē ē et
 necessario inferat conclusionē ex præmissis ita tñ
 ut necessitas inferendi quā n̄ hōt, non minus mani-
 festa sit, sed ad hoc ut eiq̄ necessitas fiat eui-
 dens et manifesta indiget una aut etiā plurib.
 p̄pōib; novis in qb. tñ nulli debent poni novi ter-
 mini sed tñ novae p̄pōis ex illis ipsis terminis
 confecta q̄ in Syll. imperfecto positi q̄dē a-uerat
 sed alio ordine quo fit ut n̄ario q̄dē debeant ab
 eo q̄ priores Imperfecti Syll. p̄pōis negata gela-

siore gessit. sicut. e. c. ga concessit nullam sup
tate ee bonu cogitur et gedere nullu bonu esse
La ptatem. et qua cuius teste For. l. b. c. 25
et 27. et 28. tribus modis Im pfecti Tytti p
bani possunt nempe p conversione pmissam
et reductione Tytti Im pfecti ad pfectum, deinde
p deductione ad Im ppassibile et tertio p ppo
sitionis Tytti. For. in hic potissimum videt
log de Okenfina pbae qua potissimum
et eandem gclusionem m. p. Fig. p medum aliq
pfectam euidenter infert q p p m alia figura
p aliq Im pfectam in euidenter collecta fuit.

Si querar ut 4 p diti Tytti quoad illatione et
necessitate m suam ita sint euidentes, et huma
nitate p se noti ut negari nequeant. Ne
p diti For. sub finem huius .c. et ex co For
e. c. 21. pp duo hac p rincipia uiuis intelligen
ti p se tam nota quam nota e his tria ee sex. Quo
rum p rimum e Affirmatiu et ita hbt quicqd uni
uersim affirmat de aliquo p bto affirmat et i
am de quouis p bto sub illo. Post erig e nega
tiuum. Quicqd uniuersim negat de aliquo p bto
negatur etiam de oi eo quod sub illo p bto

Duo qd Tytti
1. Figura adu
euidens p
p duo i bta Egn
cipus Dei de p
Dicit de nullo.

in maiore universe affirmo corpus de aeri mobili; et
in minore dico hominem esse partem mundi. De atri
Igitur in conel. corpus aequi uero affirmo de atri
quam in maiore affirmari de atri: eodem uero
modo et by negatiuis. Igitur ex eadem uis, negatiui
principij; Dicitur de Nullo. Dicitur in
Larentij, ita ratiocinamur. Nullum est lapis

Ois ho e al.

Igitur nullus homo est lapis.

In maiore quod uero universe negamus lapidem
de atri in minore uero affirmamus hominem quod
est sub atri; Igitur in conclusio ne ueritate etiam
negamus lapidem de homine quodam cum in maiore de
atri negamus. Ex dictis sequitur istis duobus prin
cipijs cogitis per se notis uerum Dicitur de tri Dicitur
nullo inuiti suo modo uis syllos bonos quod ex eorundem
stant atque ad maiore partem sic Logica. nam et uis
mediate et actu altera nam ex iis hont; ceterum
syllos uis pbantur uel per reductionem ad hoc quod uel per
deductionem ad impossibile quod nisi per aliquam
ex praedictis et perfectis syllos fieri potest. Ex termi
nis eorundem inquam, quod expositioij syllos, uel per se
noti satis sunt uel hont peculiarina principia
ut docet For. c. 24.

CAP V T I I ET I I I

De conuersione Propositionum Simplicium.

Antea hic de conuersionibus agit quoniam syllogismi 2da et 3tia ^{quae sunt de}
 Fig. & conuersione aliuig. p. p. s. b. t. u. r. et reducuntur ^{conuersionibus}
 ad 1. Fig. Atque in isto. c. explicat Aristoteles ^{quae} quer-
 sionem simplicem et p. a. u. i. d. e. n. s. a. b. s. o. l. u. t. a. m. e. n. u. n. c. i. a. t. i. o. n. e. m.
 in istis modalium. Eam uero q. p. g. t. r. a. n. s. i. t. i. o. n. e. m. u. o. c. a. t. u. r. o. m. i. s. i. t. e. o. q. u. o. d. o. u. i. d. e. a. t. u. r. u. l. d. e.
 u. t. i. l. i. s. s. y. l. l. o. g. i. s. t. r. a. c. t. a. s. i. s. s. e. d. q. u. a. u. t. r. i. u. s. q. u. e. c. a. p. i. t. i. s. d. o. c. t. r. i. n. a. a. F. o. n. l. 3. J. u. s. t. c. 8. et 13.
 Sufficienter explicatur, nil occurrat addendum
 nisi haec tria. Primum indefinitas enu. n. c. i. a. t. i. o. n. e. s. q. u. o. a. d. f. o. r. m. a. s. u. a. s. q. u. a. l. e. r. e. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. b. e. a. q. u. o. l. l. e. n. t.
 d. e. n. q. u. a. m. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. b. l. e. g. e. s. c. o. n. u. e. r. s. i. o. n. e. s. q. u. o. a. d. f. o. r. m. a. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. b. u. s.
 et syllogismorum subire. Secundum si quoniam aliter quae ^{si seig. p. r. a. e. n. t.}
 u. e. n. t. i. i. d. o. f. i. e. r. i. e. p. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. f. o. r. m. a. s. s. e. d. p. p. r. o. n. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. ^{q. u. o. a. d. f. o. r. m. a. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. b. u. s.}
 m. i. a. m. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. a. m. u. t. q. u. o. d. q. u. i. d. e. t. u. r. u. n. i. u. e. r. s. a. l. i. t. e. r. ^{q. u. o. a. d. f. o. r. m. a. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. b. u. s.}
 a. f. f. i. a. m. a. t. i. u. a. q. u. e. r. t. i. s. p. t. e. r. n. a. o. i. s. h. o. m. o. e. r. i. s. i. b. i. l. i. s. ^{q. u. o. a. d. f. o. r. m. a. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. b. u. s.}
 et o. i. s. r. i. s. i. b. i. l. i. s. e. s. t. h. o. m. o. q. u. a. t. e. r. t. i. a. s. a. n. t. a. q. u. a. l. e. s. ^{q. u. o. a. d. f. o. r. m. a. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. b. u. s.}
 et q. u. e. r. t. i. b. i. l. e. s. s. e. d. o. p. p. t. f. o. r. m. a. s. n. a. m. s. i. p. p.

forma accideret, in oī mīa ita fieri posset qđ
 tū uerum o ē. Plurimae namq; uniuersa
 les affirmatiue o possunt uerti in dī, ut dī
 homo ē at, o tū quēssim oī at ē homo. Sic
 etiam particularis negatiua quōdā uidetq;
 uerti, ut aliq; homo o ē albu, et aliquod albu
 o ē homo; sed hoc sūte pp mīan euenit, nō
 pp formam, cum non in sibi ita fieri queat

Pro testō do
 cumento obser
 uanda sunt q
 dā exempla
 repugnāscūda
 tū regulis que
 rōrum.

Tertium, Circa exempla nonnulla q; quēssi
 onū regulis uidentur repugnare. Itē ablen
 dendum ē, ut Aeterni ppq; idem manent
 in quēssente sicut in quēssa faciunt. Nā si
 idem manent certum ē quēssione semp
 ualere et si q; fallit pp ea tū fallit qā
 et predicatō adaequatē et oī quēssuntur
 sed ptim tū ut si dicas; De uinam ē in dolo
 Itē quoddam dolum ē in unio; male quēssis
 qā nō quēssis totū predicatum neg; nō solum
 dolum sed ē in dolo siue ens in dolo, quēss
 tentis enūciatōis adaequatū predicatū erat.
 Dicendum i q; aliquod ens, siue aliqd quod ē
 in dolo ē uinum; et ut hoc fiat nō raro
 tendam erit circumloquitiōne aliqua ac semp

tenenda eadem in eplentio et suppositio aliaq. non
 affectiones apud Pon. l. 3. Hinc id gen. & p. Nullus
 senex erit puer, et Nullus m. erit baccalium
 uti p. q. exponenda sunt iuxta eundem documentu
 c. 38. apud Pon. Nullus q. erit aut erit senex
 erit puer q. quertens sic exposita p. e. falsa.
 miru. quide. non e. si etiam hoc illig. conue. sa.
 Nullus q. erit puer e. aut erit senex possit e. falsa.
 Simili modo prior exponenda e., nullus q. erit aut
 erit m. erit baccalaureus. Ergo nullus q.
 e. aut erit m. erit baccalaureus. In q. e.
 unia. ob. visu p. notandam quod n. q. Peri. i. 3.
 a. u. doming. verbum Sum e. parte p. dicitur.
 Sed fortassis ista faulig. simili i. rum. locutio
 ne querti ista possent. Nullus senectute habens
 erit habens pueritiam. Ergo nullus habens
 pueritiam erit habens senectute. Et. In
 his oportet sapere ad sobrietate, et q. boni
 tatem et efficaciam quersionum. Quatu. ha
 bere capit. consulat. Corimb. commentarium.

CAP. V. ET VI.

De tribus Syllorum Figuris.

Exare prima figura reliqua de abg praebet.
 Capite & docet *Artes*. .i. Fig. ceteris duabz p stare
 tum qd hbt medium terminum medio loco inter duo
 extrema locatum. tum qd Syllus hbt pfectioris qd
 alia operetur dictum de oi. uel de nullo.
 Quae de ea *Artes* nulla alia raone pbat uel
 docendit officiam Syllorum. .i. Figura ea, qua
 p dictum de oi. et de Nullo, quod in eis
 euidenter inspicitur. Tum qd in ea possant oia
 conclusionum genera colligi ut etiam docet for.

Docet etiam inc. 14. in fine.

eodem cap. co.
 modos de *Artes* y uerum etiam sequentem capitulum et *Artes*
 les in qbz dantur *Artes* modos in uerbis eos ei docet in qbz dantur
 termini in qbz *Artes* termini in qbz *Artes* termini in quibus Nulli
 Nulli.
 h. e. in qbz termini pmi factu ita disponi possunt
 sunt ut non minus inferat conel. utis affirmat
 uera qua utis negans. At cum utis et bono
 modoq sicut is tu q naris infert aliquid qua deter

minata gclationem manifestum e. ^{habetur} ^{lythuan} que
 et gclatione enducrioer affirmatiua possunt gclari
 di nullam habere necessitate colligendi si di
 cat qd colligi gclatione affirmatiua in gclari
 na asserri possunt termini ex qb. in eode modo
 mutui gclatio negans efficitur. Si a. dicat, ne
 gantem gclationem colligi gtra asserent, termini
 in qb. conclusio e affirmans. e. l. si qd huius
 mutuum modum. p. Fig. A. E. diceret ee bona
 sic posset gigni erroris qa ex premissis p
 inde sequitur vera affirmatiua utis qua nega
 tiva vel ut interpretes loquantur dantur, termi
 ni in qb. di, et in qb. Nulli. Nam si hos ter
 minos accipiamus s' homo, at, equg, colligere
 poterim hanc affirmatiua utem veram

A. Dis homo e at.

E. Nullg equg e e homo

Progo. Dis equg e at.

Si p. alias terminos accipiamus ut sunt, ho
 at, lapis, negatiua in conclusione vniuersa
 lem colligamus hoc modo

A. Dis ho e al.

E. Nullg lapis e ho

Progo nullg lapis e at.

possunt proterea mutiles syll. non minus officia iter et facilio
ostendi ex primo et 2do documento sone gregoria a
pud Fon. l. b. v. r. quo frequenter etiam utib. fides
alij. dicitur. Dis. n. illa syll. mutilis e. rone formae
in quo ex praesertim ueris inferri pot. uel unicaj. a
gelutis; atq. etiam ille in quo opposita gelu-
onis o. repugnat praemissis, ut g. sig. docet Fon. c.

Proterea h. r. in singulis his capitulis peculiaris
regulas p. cuiusq. Fig. syll. tradit, q. etia. leguntur

Pro. p. figura

Dat. 2. Regulae. apud Fon. c. 19.

Pro. 1. Fig. afferri has du

1.
2.
ut maior sit uniuersalis.

ut minor sit affirmatiua.

1. in modis dicitur.

1. Prima, ut maior p. p. sit uniuersalis.
2. Secunda, ut minor sit affirmatiua. Cuiusmodi
regula e. q. in syll. 1. Fig. acta abt. exeri
dicitur de oi, uel, De Nullo quod aliter fieri
o. pot. ai. maior p. p. sit uniuersalis affirmati
ua aut negatiua et nisi in minore intelligitur
nq. q. e. totum affirmetur de minore totum o.
t. q. de parte sibi p. b. t. si. n. negatiua p. dica
retur de eo non diceretur ei. Forum, neq. minus
extrema sibi p. p. g. t. n. e. t. ut bene docet
Tab. l. de. 4. Fig. c. b. in quo etia. certe nouer
noie totiq. non intelligi totum strictu accep
tu quale e. Gen. respectu specieru p. p. p. i. c.
respectu Individuorum sed lata signifi. catu

Capite r. docet ois syllos utiles. Ita Fig. duobus no
dis probari posse. Primo si p alium i pra missa
versionem reducantur ad ali quem syllos ptes

Quia si coniectum. i. Fig. iuxta ea q etiam docet Forc. 25.
Resentur Baroco et Bocardo, fieret syllogismo et
paris particula quo etiam legitur quod aliq docet admetzitia
si by, quod non est admetzitia.

Fig. ex. q. p. Concessionem nata e tali p au
piat syllogum pfectum. i. Fig. et questat maiore
faciat adam Fig. et si Minorem efficiet etiam
Quare mirum non e quod ad a Fig. potur
et reducat ad. i. p. maioris ppois questione.
Tertia. u. p. minori r.

Secundo p deductionem ad impossibile qua ex tate
bene explicat idem Forc. 27. et hoc modo ois
boni syllos probari possunt neq. hac probatio
difficilis e qua primo aspectu apparet. Na
omnes multas regulis aliud faciendu e qua ut
(si u. g. aliq in syllo aliquo imperfecto utraq. pmi
la gressa neget gelationem) qua ut supra contra
dictorium gelationis negata quod adversarij deb
nario credere. Deinde ex tali contradictione una
cum alterutra ex pra missis q a pto ad debite
gstruatur syllos pfecty ex quo evidenter gelat de q

contradictoriam alicuius p[ro]missa qua idem aduersarij
 p[ro]p[ri]o co[n]suetat atq[ue] ita deducto e[st] ad hoc impossibile
 ut g[er]er[et] cogatur duas g[er]adictorias aut g[er]adictas
 nimirum alteram p[ro]missam quam in syllo m[is]sisset
 gessit et g[er]adictorem ad syllo, qua p[er] eundem
 ex duob[us] istidem g[er]adictis inferatur negare e[st] p[er] e[st] g[er]adictas
 Si fiat hic syllo m[is]sisset in tis homo e[st] at. Ba

Eundem album e[st] at. no
 p[ro]p[ri]o quiddam album e[st] ho. co

Atq[ue] alijs aduersarijs neget e[st] conclusio[n]em ex g[er]adictis
 et p[ro]missis n[on]is seq[ue]ntur cogitur dicere quod
 seq[ue]ntur e[st] contradictoria q[ue] e[st] quiddam album
 homo. De album e[st] homo. ex qua iuncta in n[on]is
 re p[ro]p[ri]o co[n]suetat fieri statim p[er] hoc p[ro]p[ri]o syllo
 in Barbara p[er] eundem eundem g[er]adictis g[er]adictas
 n[on]is p[ro]p[ri]o etiam g[er]adictas hoc modo.

Tis homo e[st] animal.

De album e[st] homo

Ergo de album e[st] at.

Per hoc g[er]adictis g[er]adictas op[er]onitur n[on]is
 in Ba no co[n]suetat et duo g[er]adictas po[ss]i
 sunt e[st] simul vera. D[ic]it[ur] si illa n[on]is m[is]sisset g[er]adictas
 vera fuit, ultima hoc g[er]adictis falsa e[st]. Ergo et
 necesse e[st] altera p[ro]missa h[uius] p[ro]p[ri]o h[uius] e[st] falsa
 Atq[ue] n[on]is. De ho no e[st] at) falsa no n[on] e[st] quodam

etiam ante mi. p. Syllo fuit gessa. Iam minor huius
Syllo, videlicet de album e homo q e contradictoria
Conclusiois antea negata falsa e. Iam ista q
duo eadem e contradictoria hoc nimirum: quoddam
album no e homo vera fit, ac p inde ppera
negata. Quare hoc et modo, evidente etiam p
batur bonitas Syllo rum in pfecto in facit q
nosich quare contradictoria in Conclusiois p
pfectu Syllo illata uocet hypothesis a dicitur
nimirum q aduersa rig eo supposito dicitur q
impossibilem absurditatem quam aliter uita e p
quam ut tandem cedat illa hypothesis q
Iam adeo, psequenter fatetur conclusionem
in pfectum Syllo illatam uera fit et
a e mali negatam.

Deniq, mi. b. u. docet Aristoteles hinc q Syllo
o tu hi 2 modis sed et p pposito hinc euidenter
pbari posse ut etiam bene expliat For. c. 29.
Iu de Sq. et modis Syllogisticis plura uobis
uidentur paulo exactig tractanda.

ARTIC V L V P R I M U S

Qua sit Forma Syllogismorum.

Quidam nra Syllo rum in aliud e qua dicitur et 2 p p

et c. n. ex Fon. et fite dictum fuit, ita forma fite eade Fon.
 c. n. doante dicit non e quam figura et mag. figura aut
 apta fite n. Resumorum dispositio; Modus e duarum
 form. eum Quantitate et Qualitate ad relatione inferre
 dan debita collocatio ut Vere Fon. docet: qm yttum
 non videt accipere p toto disarta ex 3 p poidg ag
 gregato fite tm q 2 paffis. Deum i fittum q adapa
 to di fua re accipere velimur dicendum videtur, utraq
 fite apte dispositam e miam fite, sic accepti
 Conclusionem n. e forma ut ait Philo poret. fite.
 Porro licet fite 3. ta fite form. Fig. ad miferitio
 defant tamen ex antiq. et recentiorib. dicitur q. q. u. ait figu
 4. Fig. addenda censeant, qua Galeni figura Galeni.
 ram indigetant, eo quod Averroes. c. 8. huius libri
 Galeni eig methore fuisse afferat. Dicit a. hi au
 thores q. figura e, quando medig. fite, de mato
 ce extremo predicatur et minori fite, ut
 fite n. his fite exemplis.

Se at e fite
 fite fite e ens
 fite quoda ens e at
 fite
 fite fite e lapis
 fite lapis e corpus
 Ergo aliquod corpus non e homo

Faciunt itaq; pleriq; hanc Figuram sibi et 3tia eo
quod nunquam colligat & clausione. Item de sensu parti
ularem vel affirmatiua vel negatiua quoniam 3tia.
Alij vero et vtes geludi posse autuant. De qua
ista opinioem sicut Holi. 3tia hae rae.

Argumentum in ^{quod} sunt Figurae syllogorum quot modis fieri potest
ista quatuor ^{quatuor}
apta duorum extremorum cum medio termino dispo
siti ut per se nota est ex ista Figura; seu
huiusmodi collocatio seu dispositio tm hi 3 modi fi
eri potest: vel. n. ita iungit medij terminus ut semel
subiiciatur maiori extremo et semel de minore
predicatur iuxta exigentiam duorum terminorum
in syllogis. 1. Fig. autem nec sunt et exurgit
1. Fig. vel 2do medij terminus predicatur de
utroq; extremo et efficitur 2da Fig. vel terna
utriq; subiicitur et fit 3tia Figura ut per 3i
istas terminorum combinationes alia ad hi diversa
possibiles o e; illaq; qua aduersarij sicut hae Figurae
conuenientia adferant ad prima pertinet qu. 1. Fig.
Ily no exigit qua ut medij terminus semel de maiore
et extremo uniuersale predicatur et minore subi
ciatur iuxta dictu de Si, et de Nullo, siue in 1.
Propoe id fiat, seu in 2da. et tamen si solum
transpositio in 2da et 3tia Fig. syllogorum ad hoc

ad Barbara reuocari iuxta prima Syllogi stitu
qua eo forte citat Fon. c. 31. Idem exemplum in
directis modis etiam transpositis q. uolatur. Facet
mo De quo A. H. c. sequente. et Fon. c. 17. tractat.
Ad extremum circa modos Syllogisticos. Pter ea q.
Fon. docet notandum. quod in una ciuitate sunt mul
ta adex ita in singulis Figuris esse posse plures
modos. In uniuersum quod si modo utiles et inti
les simul eo omni q. h. Figuris colligantur erunt
48. In singulis Figuris. ut colligit Fon. c. 14.
Utiles in omni q. h. sunt. 19. Comparari duobus uer
bis apud Fon. c. 13. et in. 1. Fig. sunt 4. Direc
ti, ac 5. indirecti. In ista Figura tunc 4. directi
Et in. 3. h. lex istidem directi. Ex q. h. q.
quens e. in. 1. Fig. e. 12. modos intiles ad dice
de getudendam q. his uerbis poterunt reuocari
Tibi, dico, Soli, Bonos, omnes, meos, Esse,
Ista, Nota, Stridet, Valde, A. h. o. l.
Quod si tunc eos q. p. h. g. intiles sunt in. 1. Fig. 9
Ilebi uelint erant tantum 10. Nam stridet
et Valde getituant. P. h. e. l. o. m. et P. a. p. e. m. o. q.
sunt duo ultimi indirecti huius Figurae modi.
Ex ista Figura super sunt et duodecim uerbis
intiles q. ita nominari possunt.

Tibi Dico Soli Bonos, Omnes Meos Esse
 Ita Nota Sit tibi, Traquam Ex is.
 In ista Figura sunt isti 10 inutiles.

Tibi Dico Soli Bonos, Omnes Meos, Esse
 Sit tibi nota Vnde Caro. Quae voces facile
 intelligentur ex iis 7 For. l. 3 c. 8. et l. 6 c. 14.
 Docti. Hinc. u. Singula dictiones tantum duas habet
 et vocales, non tres quodam modo utiles, ut intelligat nulla
 gelatione ex iis in forma colligi posse. Deinde si
 significat Vtem affirmatiua E negatiua, I. par
 ticula affirmatiua, O negatiua particularem.

CAPVT VII.

Documenta quaedam, trium figura-
 rum Syllogismis communia.

Primum est, ex duabus particularibus tam affirmatiuis, tua re. i. et. d. m. do
 zatiuis nil in forma geluditur, ut patet ex 4 modis. ^{rum utum ha} ^{istichocomp}
 in omni figura, inutilibus. Tibi, dico, Soli, bonos. huic adhenduntur.
 iungi potest etiam ex 2 negatiuis nunquam quodam geludi. ^{Ex quibus partibus}
 Quae de eadem hinc 3, in omni figura inutiliter sunt. ^{negatiuis}
 nes, meos, etc. ut etiam docet For. c. 18. reliq. u. inu-
 tiles modi, Singula in figura ex 2 parti alibus
 reliq. regulis pendent quas supra. i. 4. tradidimus et i-
 dem For. c. 19 explicat.

In oibz figuris secundū doctrinam in oibz figuris dantur 2 modi in di-
dantur 2 modi in dicitur conclusione, inferentes nung extremū de maiore
directi modi.
quorum alter ex maiori vniuersali affirmatiua
et minore vniuersale negatiua inferit conclusiōe
negatiua ac particularem, et m. p. fig. vocatur
Fapesmo. Alter u. ex maiore particulari af-
firmatiua et minori vniuersali negatiua etiā
inferit particularem conclusiōe negatiua, et
dicitur Fafesmo. In indirectis m. dicitur et etiā fig.
admittunt priore m. dicitur, vocatur Fafesmo. po-
steriore Fafesmo. In etiā deum priore
dicitur Fafesmo, posteriore Fafesmo et etiā
oēs ostensiuē redari possunt ad Fafesmo, et uariis
iis gditio nibz quas gnomantes in iis nichilā signi-
ficant iuxta doctrinā Pon. c. 26. Hanc tōtā
doctrinam nos cū Pon. ita amplectimur, ut cū
eadē .c. 12. et. 13. m. p. figura admittamus duos
predictos modos indirectos tūq̄ utiles et ab oibz
alijs. Istos diuersos. Et in alijs duabus figuris
diciunt eos tū apparere cū diuersos et indirectos
re ipso autē directos cū. Hanc Fafesmo sine
conclusiōe sumptū p̄ solis p̄missis ut Fafesmo
let nō differre a Fafesmo, cuius illis p̄ p̄oer t̄ra-
pouunt ex quo p̄iade aque bene possit gcludi

Universalis quā particularis negas. Secundo quem di-
 cunt. *Primo* non dicitur differre a *Festina* quā quā
 maior est loco ponit, nisi non in primo ac simile
 quod accidit in *3^a* figura ut glideranti patebit.
 Hanc vero *Intian* ideo sequitur tam quā ei habens p
 totum fore annum affueti *Lang*, tam quā *facilis* et
 vera ē, tam quā a gravissimi pleriq; dicitur, post
Boetium, et. *P. Th.* et *Dehan* *Hi*, parū ea sequa
 h: tam quā licet in singulis figuris, darentur veri
 tylli indirecti, tū o sunt narij nec magnape
 utiles; *Præ* de ea eos *Artes* in hoc capite obiter
 tū inveniunt neq; in alijs tyllis singulariū figura
 rū commemoravit: non de nig, quā maioris et minoris
 est veri *Artes* q; tylli di indirecti in tantis, in ea
 ac *3^a* figura non videntur commode de *Præ* pos-
 se a medio termino quod quā utramq; extremū vel
 qualiter predicat de illo ut fit in *3^a* fig. vel
 illi a qualiter subjicitur ut in *3^a* fig. gtingit
 Probabilis igitur ē quod. *For.* docet, in his figuris
 magis extremū ē quod in. gclusionē predicatur
 magis a quod in ea subjicitur.

Si q; roget primo, quomodo intelligendū id quod *Artes*
 c. vi. de *3^a* figura dicit, magis extremū ē id
 quod ppe median, magis quod longe a medio situm ē, at
 in *c. b. de 3. Figura* gtratio modo, definit ma

in directis. p^{ma} fig. modis, Barbara, Celarent, Dabiti
 sentiat *Artes*; respondeo ipsa no distiguisse illos a coete
 nis prima figura syllog^{is}, r^{is} e^{ga} *Artes* in his libris
 syllog^{is} h^{is} q^{ue} p^{ri}ncip^{is} accepit in q^{ui}b^{us} isti 3 indirecti
 modi non discrepent a Barbara Celarent, Dabiti
 Quando in *Artes* p^{ri}mo tractavit .p. syllog^{is} po
 testate dicit multos e^{ss}e syllog^{is} in singulis figuris
 q^{ue} plures conclusiones colligerent, sed una primario et
 inmediate reliquas in secundario et p^{er} illa. Nam
 syllog^{is} inferens conclusionem v^{er}am affirmativam ut
 Barbara inferit mediante hac etia^m 2 parti
 culares affirmativas: una ei subalternatam, et
 altera ei conversam, r^{ati}o h^{is} conclusu est v^{er}um
 hominem e^{ss}e sensibilem, mediate et sequente con
 cludit etiam aliquem hominem e^{ss}e sensibilem, et deniq^{ue}
 quersim alio indirecto aliquod sensibile e^{ss}e hominem:
 similiter o^mn^{is} syllog^{is} colligens v^{er}itatem negativam
 ut celarent e^{ss}e. colligit simul etia^m 2 particula
 res negativas eis subalternatas, sed has 3, sc^{ilicet}
 dario et sequente, et unam primario. Deinde
 syllog^{is} colligens particularem affirmativam ut Dabiti
 Dabiti secundario, et eo sequente etiam colligit
 eis conversam. Deniq^{ue} syllog^{is} colligentes particu
 larem neg. ut Feni^o, festino e^{ss}e. nulla alia r^{ati}o ac

et reduci ad syllabas de Figura, ac deinde g se q nra
 ostensiva pbase ad celarent; ex quo denum infert si
 ristoteles ses oio syllabas, ultimata e t m ad Barbara
 et Celarent reuocari. Quia doctrina repetit
 c. 4. r. in quo addit, ses syllabas exceptis i s q micipi
 ut a littera B. mutuo ad se inuice p conuersio
 ne dicuiq praemissa reduci posse. Ita ut. 1. Figara,
 ad. 2. posteriores, et. 2da ad pman et 3tia m.
 3tia. u. ad 2. priores reduci possit. Ad huius et
 prioru capitum doctrina no differunt q idem
 Aristes docet infra a. c. 23. usq ad 27. inclusi
 uo. Tantum notetur ex. c. 24. In intum do
 cumentum huc spectans, nimirum quod Conclu
 sio in Quantitate et Qualitate sequatur dete
 riorum et ignobiliorum ppoem. Nam si vel u
 nica ppoem particularis e aut Negatiua etia
 gelationem particularem et negatiua e oportet, ut
 Pon. c. 18. docet. In Qualitate et Quantitate
 mgt; nam in Veritate et in modo seq se res hnt
 cum eo falso et Impossibili, possit vera et naria g
 elusio inferri quoru iam Aristes docet ide Pon.
 c. 5. l. b. q m. c. 20. his Aristotelicis documentis
 addit alia duo ex recentioribz non minz utilia, et
 scita naria.

etiam Conimb. a q̄b. etiam ceterarū capitū doctri-
na ḡpendio ex p̄licata peti poterit.

SECUNDA PARS PRIMI LIBRI PRIORVM

De Inventione Medij Termini

Postquā Aristes docuit quomodo syllogizant et quot termi-
nis ac p̄p̄oib. ḡscent, et quam colligendi vim habeant:
nam a capite. 28. usq; ad 32. tradit rāem qua faci-
le p̄ quacūq; conclusionē p̄banda haberi possit argū-
tū seu medij terminū, generatim ḡsiderat; nā de Inven-
tione in specie tractat in libris sequ. Cuius doctri-
nam breui compendio ḡmplexḡ ē Por. l. b. c. 36.
et Conimb. c. 28. et. 29.

TERTIA PARS.

De Resolutione Syllogismorum in Mo- dos ac Figuras

Quā ex duob; p̄cedentib; cuius libri partib; didicimus
syllog. extrahere et inuenire, ita in hac t̄tia parte, a
cap. 33. usq; ad finem libri primi docentur syllog.
iam factos ac praesertim eos quos in Doctōrū ho-
minum scriptis legimus resolūere in tres figuras
et modos, ex q̄b. ḡscent; atq; ita, ex q̄b; cūq; et quatenus

ung, etiam q' fufis oriobz latentes fyllas emere, et
quamvis f'rtis multa p'cepta hae de retradat, att'n
intellectus i's q' nos haberey diximus et For. l. 6.
doat facile mi'it' erit que una nq' fyllam diuidi
care et nicas partes ex q'bz g'ficiat' d'f'olueri.

Pratermissis igr' ceteris ex .c. 30. f'rtis, notetur
illa documenta q' For. l. 6. c. 30. et alij rean-

Documenta q'
f'rtis habet
de f'rtis obli
q' non sunt
neque quae
certa.

triores d'icte circa fyllas ex obliq' tradunt non
de modis negativis obliq' it' hae n'stantia i'f'
ne fylla bona. Nulla virtus e' peccatum
Cap' Ois virtus e' a Deo.

For. Ergo aliquid a Deo no' e' peccatu.
Conclusio huius fylli bona e' quamvis altera t'n p'
m'f'laru' fuerit ex obliquo, eaq' affirmatiua.
Contra Tertium e' idem documentum alij huius fylli
tuan' in Delapton obliq'ant.

Nullus regis e' euerere tyramide
Cuius regis e' pa'rire f'rtes (vide).

Ergo pa'rire f'rtes no' e' euerere tyra'
Sed distialis satis videtur q' hae salt'e' concla-
sionem non videtur inferre, ut q' stabili' ei
q' eum ostensina p'ba'e ad f'rtis reducere
conatur. Clarior videtur iste in Calare q' tu

ostenditur tam p deductionem ad impossibile fieri
poterat pbari.

Cas. Nulli in pio est ego
ar. Omni iusto e pao

In hoc exemplo
atque pbari
magis e ego obli.
7.

Tunc nullo iusto e in pio.

Neg. dici recte p, hos et similes syllogos, no ee ex obli-
gati, tum qa simillimi sunt iis quos For. et For. habet
tum qa alias nulli poterant assignari. Totum qu parti-
culo, negatur ee ex obliq. Proinde quando offer-
atur nobis syllog ex obliquo, oportebit p, illig
positiones obliquas ad p, eo rectis servato
eodem verborum sensu reuocare, quam de eis. Figu-
ra modog, Intiam feram, ut in m. For. bene do
et idem For. bene.

Ad extreme m. ex. c. 38. notandum etiam quod For. B.

Docet, syllogam ex reduplicatiuis p, bonum. In syllogis
no ee, nisi ea, in q reduplicatio maiori ex re magis reduplica-
iungitur. Ex quo sequens e maiorem p, dabit red-
sitione et conclusionem tm, non maiorem reduplicati-
deberet. Cetera q For. in obliq. capi dicit
apud ipsam legi poterant;

IN SECVNDVLIBRVM PRIORVM.

Dividitiam huius libri ab interpretibus in tres partes. In
prima parte usque ad .c. 15. explicantur .b. potestates
Prima potestatorum. Quarum prima est quod omnes syllogismos exceptis
v. placet colligendi: sed hinc
faciuntur in
v. partibus
rem regantem.

particularem regantem inferunt propter unam conclusionem
plures alias inferre possunt, ut fere patet et ex his quae
cap. 7. doc. 2. diximus. Tantum hoc addendum quod
si quis etiam velit adungere et considerare conversionem
per gratam positionem et appollentiam diversarum annua
tionum et singulares propositiones quae sub universaliibus continentur
hanc potestatem fore amplioris quam Aristoteles fecit.

Deinde colligitur ex hac potestate quod ab Aristotele etiam
syllogismus et alia figura ascribitur Aristoteli in
secunda potestate in doctrina et numero syllogismorum in directorem
o sequente.

Secunda potestas
Vera ex falsis
colligendi: syllogismorum explicatur ab Aristotele c. 2. 3. et .4. quod
in omnium figurarum modis ex una vel etiam utraq.
simpliciter possit concludi falsa consequentia, ut
ori additur inquit Aristoteles, c. 2. hoc est non ita ut
propositio falsa a parte rei probent rem veram
et contineant causam veritatis per conclusionem illatam;
sed quia saltem ex hypothesis respectu illius quae praesertim

quod efficaciter probant conclusionem esse veram, propter quod
 cadens propositio etiam falsar in bono fidei conclusione inde
 illatam negare non possit. Huic potestati fortis. c. 2. hanc
 exceptionem addens ait; Si maior in Barbara uelle
 Latent, sit in totum falsa, minor a uera non posse uera
 conclusionem colligi. Est a. Fortis, illa Universalis in totum
 falsa uig. contraria est uera, ut hac affirmativa; ^{Propositio} ^{in totum}
 homo est lapis, uig. ^{falsa est, cuius} ^{contraria est} ^{in totum uera.}
 homo est lapis, uig. negativa in totum est uera. Quod
 si alicuius Universalis contraria simul sit falsa ut For.
 b. 3. c. b. docente contingere potest, tunc utralibet seorsim
 accepta dicitur ab forte tunc in parte non in totum
 falsa uig. modi est hac. Omnis homo est albus.

Tertia potestas est Circularis, siue circularis ratiocinatio:
 quoniam fit quia scilicet aliquo facto, sumitur eius conclusio
 et adiuncta alterutra propositio, quersa pro alium scilicet
 colligitur alteram propositioem. Hanc circularis ratiocinatio duplex
 est: una perfecta per quam retentis ydem terminis ^{Circularis} ^{ratiocinatio du-}
 propositio ex sese inuicem inferuntur ac probantur ^{plex est per-} ^{fecta, et im-} ^{perfecta.}
 in Barbara. ut et. For. c. 31. Al-
 tera est imperfecta quod in omnium figurarum syllogis-
 tici potest, et per quam una tamen premissa probari potest
 ut Fortis c. 5. b. et. 7. fuisse docet.

Quarta potestas est Conuersio seu ratiocinatio per Conuersi-
 onem. Conuertere a hoc loco nihil aliud est quam facto
 aliquo scilicet inuenire propositioem conclusioni oppositam

contraria vel gradientē eiꝯ adungere alterutra p-
missam, et inde euertere altera epoen. e. l. *Artes*
maiores alicuiꝯ *Syllabi* in *Barbara* gradientoꝝ
euerbit in *Bocardo*, minorem a. in *Baroco*. Unde col-
ligi potest hanc potestatem differre a deductione ad
possibile totig. n. patet: mo. deductio ad impossibile
sive ad incommodum ab *Arte*. c. 11. 12. et 13. hanc
distincta et numero quinta potestas *Syllabum* tradit.
Deniq. c. 14. explicat. b. tan et ultimam potestatem q̄
geluendi ex ppositis sibi maiora o ppositis, hic
contrariis vel gradientibus. si. n. aduersarij q̄
pian ita absurdus et ptingo sit ut gcedere uelit duo
gradientia vel gradientoria p hanc potestate eo adige-
tur absurditatis ut idem de seipso negat. n. g. g. g.
gcedat istas duas ppos. gradientas: *Cui* *Scia* e. vo-
na, *Nulla* *Scia* e. bona, tunc uel per optimam
Syllabum in *Camestres* gcedere debet hanc manifeste
impossibilem gelusione in qua idem de seipso
negatur: *Igitur* *nulla* *Scia* e. *Scia*: uel hanc in *Pelapton*.
Igitur quoddam bonum o est bonum. Similiter si har
duas gradientorias afferat e. simul uerax: *Nulla*
medicina e. *Scia*. *Quadam* *medicina* e. *Scia* aut
in *Fest* mo cogetur gcedere quoddam medicinam
o e. medicinam: uel in *Fest* son, quada sierti
an non e. siertiam. Circa quam potestate

notat *Artes* o posse fieri talem ratio in natione p
 fctios affirmativas seu tm p negativos, qd ois g^o g^o
 ex oppositis g^o g^o hbt altera p^o p^o negantem
 quam t^o g^o g^o hbt de t^o g^o g^o quoad quali
 tate essentialem seq^o etiam conclusio n^o p^o p^o.
 l. 1. c. 7. explicatum. Deinde notat p^o vultu ois
 lythum q^o figura fieri posse, seu tm p^o negati
 vos *Artes* et *Artes*. Ratio e^o qd in oppositis p^o p^o
 debet manere idem factum et idem predicatum
 ut bene *For.* l. 3. c. 6. ex *Artes*: Atq^o hoc in
 p^o figura fieri o^o p^o cum medi g^o *Artes*
 semel suby^o et semel predicari et magis t^o
 nu^o p^o dicari, n^o suby^o debeat. Tandem e^o
 potestate discretian p^o non semp^o regri adeo magna
 diversitate t^o terminorum seu satis e^o sine lex
 hypothesi et ad h^oem p^o diversis ut cumq^o habeat q^o
 aliq^o ista potestas p^o l^o l^o non haberet.
 His addi possant q^o cit. c. 31. *For.* et *Con.*
 hic doceat.

In *Artes* huius libri parte agit *Artes* de g^o g^o g^o
 defectibus seu vitiis q^o nil aliud facit q^o *Artes*
 nata quodam q^o sufficienter explicat^o a *For.*
 l. 8. *Artes*. In *Artes* *Artes* et *Artes*

Summa tractatus
partis huius
libri.

huius libri, agit de alijs argumentationis speciebus
Enthymemate Inductione et Exemplo q̄ dicitur
genera erant apud Por. l. b. c. 33. 34. 35.
36. Ex q̄b; difficiliora in seq. articulis
in q̄b; totum huiusmodi mecha physica ḡli-
derabim; applicabuntur.

ARTICULVS PRIMVS De Genere Syllogismi.

Quaestio articuli sit eē de Genere s̄bi uocali ad
descripti uel mentalis ad eam fere modum q̄ in p̄lo
sihermenias c. 4. enuniationis effectum explicatis

Quodā sit genus et q̄dam si de mentali q̄ p̄p̄ina uocali sig-
nificabit loquamur, genus ip̄ius ē discursus mentis
sive actus op̄io intellectus humani quā etia u ratio-
nātionem dicunt. De qua plura disputare p̄-
tinet ad actum de p̄ia. Quaeiam breuiter dico

Quid requiratur ad discursum proprie dictum et generationem
ad discursum p̄ceptum natiar; ut minimum eē, duas exarua-
tiones sive iudicia mentalia ita inter se
affecta ut prior posterioris quodammodo cau-
sit et posterior a priore ita natio dependet
ut si absolute t̄a et sine hac dependentia ḡli-derabim;

ad etiam non ad etiam mentis operationem spectet
 ex quo sequens est duas enunciationes identicas. u.g.
 Homo est homo, Ergo homo est homo, non possunt
 a mentis discursu tum quia prior posterioris causa
 non est; quandoque posterior est mera repetitio dicti
 prioris tum quia discursus est quodammodo notus sine processu
 ex una nota in aliam saltem ratione diversa et
 notam. Et discursus mentis ita late non procedit
 sicut syllogismus mentalis sicut species a suo genere constat. u.
 ex 3 enunciationibus mentis, quarum ultima ab utraque
 premissa necessario dependere oportet, eaque dependen-
 tiam denotare per aliquam partem utramque illarum
 ut sunt, Ergo, Sic, quoniam sola verbalis in vocali
 enunciatione posita, denotat predicatum non subiectum
 talem copulationem. Sed per plures de mentali syllogismo
 omittitur quod ad vocalem attinet.

Dicendum est primo, Genus remotum intelligit
 operationem vocalem quam deserit pars per Petri.
 c. 4. et patet ista assertio ex dictis syllogismi
 in prelo libro. c. 1. explicata; Accipitur
 autem syllogismus hic, non per se per se sed per se
 toto aggregato ex 3 propositionibus quae cum inter se
 ordinem certum habeant quo sepe multis saltem

quibus et cadunt, merito ab Aristotele 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100° 101° 102° 103° 104° 105° 106° 107° 108° 109° 110° 111° 112° 113° 114° 115° 116° 117° 118° 119° 120° 121° 122° 123° 124° 125° 126° 127° 128° 129° 130° 131° 132° 133° 134° 135° 136° 137° 138° 139° 140° 141° 142° 143° 144° 145° 146° 147° 148° 149° 150° 151° 152° 153° 154° 155° 156° 157° 158° 159° 160° 161° 162° 163° 164° 165° 166° 167° 168° 169° 170° 171° 172° 173° 174° 175° 176° 177° 178° 179° 180° 181° 182° 183° 184° 185° 186° 187° 188° 189° 190° 191° 192° 193° 194° 195° 196° 197° 198° 199° 200° 201° 202° 203° 204° 205° 206° 207° 208° 209° 210° 211° 212° 213° 214° 215° 216° 217° 218° 219° 220° 221° 222° 223° 224° 225° 226° 227° 228° 229° 230° 231° 232° 233° 234° 235° 236° 237° 238° 239° 240° 241° 242° 243° 244° 245° 246° 247° 248° 249° 250° 251° 252° 253° 254° 255° 256° 257° 258° 259° 260° 261° 262° 263° 264° 265° 266° 267° 268° 269° 270° 271° 272° 273° 274° 275° 276° 277° 278° 279° 280° 281° 282° 283° 284° 285° 286° 287° 288° 289° 290° 291° 292° 293° 294° 295° 296° 297° 298° 299° 300° 301° 302° 303° 304° 305° 306° 307° 308° 309° 310° 311° 312° 313° 314° 315° 316° 317° 318° 319° 320° 321° 322° 323° 324° 325° 326° 327° 328° 329° 330° 331° 332° 333° 334° 335° 336° 337° 338° 339° 340° 341° 342° 343° 344° 345° 346° 347° 348° 349° 350° 351° 352° 353° 354° 355° 356° 357° 358° 359° 360° 361° 362° 363° 364° 365° 366° 367° 368° 369° 370° 371° 372° 373° 374° 375° 376° 377° 378° 379° 380° 381° 382° 383° 384° 385° 386° 387° 388° 389° 390° 391° 392° 393° 394° 395° 396° 397° 398° 399° 400° 401° 402° 403° 404° 405° 406° 407° 408° 409° 410° 411° 412° 413° 414° 415° 416° 417° 418° 419° 420° 421° 422° 423° 424° 425° 426° 427° 428° 429° 430° 431° 432° 433° 434° 435° 436° 437° 438° 439° 440° 441° 442° 443° 444° 445° 446° 447° 448° 449° 450° 451° 452° 453° 454° 455° 456° 457° 458° 459° 460° 461° 462° 463° 464° 465° 466° 467° 468° 469° 470° 471° 472° 473° 474° 475° 476° 477° 478° 479° 480° 481° 482° 483° 484° 485° 486° 487° 488° 489° 490° 491° 492° 493° 494° 495° 496° 497° 498° 499° 500° 501° 502° 503° 504° 505° 506° 507° 508° 509° 510° 511° 512° 513° 514° 515° 516° 517° 518° 519° 520° 521° 522° 523° 524° 525° 526° 527° 528° 529° 530° 531° 532° 533° 534° 535° 536° 537° 538° 539° 540° 541° 542° 543° 544° 545° 546° 547° 548° 549° 550° 551° 552° 553° 554° 555° 556° 557° 558° 559° 560° 561° 562° 563° 564° 565° 566° 567° 568° 569° 570° 571° 572° 573° 574° 575° 576° 577° 578° 579° 580° 581° 582° 583° 584° 585° 586° 587° 588° 589° 590° 591° 592° 593° 594° 595° 596° 597° 598° 599° 600° 601° 602° 603° 604° 605° 606° 607° 608° 609° 610° 611° 612° 613° 614° 615° 616° 617° 618° 619° 620° 621° 622° 623° 624° 625° 626° 627° 628° 629° 630° 631° 632° 633° 634° 635° 636° 637° 638° 639° 640° 641° 642° 643° 644° 645° 646° 647° 648° 649° 650° 651° 652° 653° 654° 655° 656° 657° 658° 659° 660° 661° 662° 663° 664° 665° 666° 667° 668° 669° 670° 671° 672° 673° 674° 675° 676° 677° 678° 679° 680° 681° 682° 683° 684° 685° 686° 687° 688° 689° 690° 691° 692° 693° 694° 695° 696° 697° 698° 699° 700° 701° 702° 703° 704° 705° 706° 707° 708° 709° 710° 711° 712° 713° 714° 715° 716° 717° 718° 719° 720° 721° 722° 723° 724° 725° 726° 727° 728° 729° 730° 731° 732° 733° 734° 735° 736° 737° 738° 739° 740° 741° 742° 743° 744° 745° 746° 747° 748° 749° 750° 751° 752° 753° 754° 755° 756° 757° 758° 759° 760° 761° 762° 763° 764° 765° 766° 767° 768° 769° 770° 771° 772° 773° 774° 775° 776° 777° 778° 779° 780° 781° 782° 783° 784° 785° 786° 787° 788° 789° 790° 791° 792° 793° 794° 795° 796° 797° 798° 799° 800° 801° 802° 803° 804° 805° 806° 807° 808° 809° 810° 811° 812° 813° 814° 815° 816° 817° 818° 819° 820° 821° 822° 823° 824° 825° 826° 827° 828° 829° 830

Fit ois Imaginatio sensu ex pers. Ita in qua conexa
sunt ut antecedenti ueritas ne ex hypothesis quidem
scire possit nisi etiam consequens uerum in se gredatur.

Ex quo legitur alterum iudicium ut quod opponit
quenti etiam antecedenti ^{onatur} appropinquatur et se pugnet
quem Fon. bene explicat citato .c. r. Quibiam
c. p. ex forte plures et utiles consequentia regular
et proprietates declarat q̄ apud ipsu legenda sunt.

Ex his iudicijs facile quis probare poterit solum
se bona consequentiam. mo forte in sapientie libro hanc af-
fectione satis probauit. Dum ois soltas p̄ deductione
ad impossibile confirmant.

Dicendum igitur, solum se consequentiam formalem. Est. ^{Quid sit con-}
Consequencia formalis Oratio, in qua aliquid ex alio ^{sequentia for-}
fertur, p̄ dispositione et ordine uerum uel conceptu ^{malis?}
inter se. Materialis e oratio, in qua aliquid ex alio in ^{Quid sit ma-}
fertur attendita sola conceptione et ipsa uerum inter ^{teriali con-}
se habitudine ut si dicas, Si homo e lapis e sensu. ^{sequentia?}
ex pers. Si sol tacet dies e di. officis consequentiam
miam t̄m, q̄ sola habitudo quam res q̄ sunt mia
circa qua consequentia formalis t̄m circa sua obiecta
uersantur, p̄ potentionem p̄ poem significata habent
ad re p̄ priorem significatam, hic attendi t̄. Materi-
nalis Consequencia p̄ diuersitate conceptionis et habitudo

nis q̄ inter res solet intervenire aliqua ē naria
 ut Petrus ē homo, ergo ē visibilis. Aliquando pha-
 silis tm̄ ut haec mulier ē mater; Ergo haec mulier di-
 liget filium. sic differt eadem habitudo ab
 ea quam in libris Petri. ad enumerandem dicitur
 quod ē nariam quod illa inter simplices res
 sunt predicatum et subiectum enumerandem haec vero
 inter res complexas et diversis enumerationibus referen-
 tatur intercedat. Consequentia materialis videtur

Consequentia
 materialis
 non est, si necessa-
 ria est: sed
 si probabilis
 tantum.

Consequentia materialis ē, si necessaria ē, ō a. si pha-
 silis tm̄, q̄a naria conveniunt aliquo modo duo
 iudicia bona consequentia, ō a. probabilis. Haec
 declaratio potest fieri p̄ se gestat. Istum vocat
 ē consequentiam formalem tm̄ ex officio iudicij
 tm̄ ex eo quod circa quamcumque niam sine necessa-
 ria sine probabilis sine d̄m̄ possibile sine p̄ natio
 inferat delusione ex p̄missis in debito modo ali-
 cuius figura rite dispositis et saltem ex hypothe-

proximum
 huius syllogismi
 est argumenta-
 tio.

si concessis. Dicitur 4to p̄
 num Geny lylti ē argumentationem ut constat ex
 Fon. l. b. c. b. et. s. De quo etiam in seq. art.
 aliqua dicentur.

Consequentia
 formalis
 ē huius art. Doctrina colligi potest primo ḡe-
 neraliter consequentiam p̄r bona a materiali posse separari

si tum rāōe tum etiam re ipsa, ac logica officium ^{separari poli}
 ē, docere consequentias ^{re et rāōe} fte bonas non mtr, nisi ma
 etiam Generalissime et m coi accipiāng. Qu
 De eā m p̄micio logica etiam dictum ē, ad
 Doctorem et Utentem logica p̄tinere modos dispe
 rendi quoad formā non quoad miam spectatos, ad
 illam directivē; ad hanc vero eliciti vē.

Colligi p̄t dō, q̄nā respondendū sit quaten
 ti a x ea ḡsequentia q̄ fte tū bona ē, ut lully
 q̄ fit circa miam apertē falsam sit verac
 bona ḡsequentia. Nam p̄ bona ḡsequentiam ali
 quando sola formalis, h. e. vocalis, Mentalis, aut ^{prima accep}
 scripta intelligitur quo sensu eam accipit Fox. ^{ho bona con}
 l. b. c. r. et seq. quando ad eam pl̄g non regit
 quā ut ḡsequens ex antecedente ratio sequatur
 vereq; colligatur, iuxta duo iudicia bona ḡsentia
 ut fit m̄ idendicis, et appollentib; et apertē fal
 sis d. neq; obstat quod m̄ mente non videntur
 haberi posse formalis consequentia ex apertē falsis
 enunciatōib; ḡglata; tum q̄ etiam enunciatōes iden
 tica et apertē falsa vocales saltē et scriptae,
 vera ac bona enunciatōes eē videntur: licet
 m̄ nullig hōis q̄ easum terminos bene intelligit,

mente possint haberi; tum quia saltem sub conditione
et hypothetica etiam mente formari possant
hoc vel simili modo. Si homo est avis, pos-
set volare; ex quo tanto magis ista probantur
quod Por. l. 3. c. 15. author, Consequencia et
lytthi, sicut orationes rationales et causales atque
ad conditionales reuocentur ab omnibus dialecticis;
et hoc etiam modo stultus lytthum totis his li-
bris usurpauit et explicauit ut inter ca-
etera vel maxime ostendunt deductiones ad
impossibile et lytthorum potestates p[ro]p[ri]as in
2. et 6. paulo ante explicata. Aliqua
do uero bona consequentia accipitur stricte et ea
dandapat quod talem mentis discernam signi-
ficat quo ex noti cognitione completa nihil cuius
ignoti notitiam deuenimus quo sensu identica
multaque appolentes et aperte falsa consequentia ac
lytthi ueris ueris et bona consequentia non sunt
quoniam teste Bicolominio, et Dandrio aper-
te falsa et identica enunciationes augaces
tam et equocae enunciationes sunt. et hoc etiam sicut
multi reuocantur in Por. l. b. c. b. et s. non male docent
argumentationes et lytthi ex aperte falsis p[ro]missis g[er]entibus non est
ueras argumentationes et lytthos, neque magis est bonas

At uero accipit
bona consequentia

sequentia qua gladius hinc aut charta ergo uergit bono gladio
 et forma in gladio hinc. ut materiam ad fine ipsi p[ro]p[ri]a
 necessarium non hinc; signate dixi, multas et potentes o
 et bonas consequens, posteriore modo q[uod] inductiones
 p[ro]fecte in q[uod] o[mn]ia particularia facta implicite et in ^{inductione}
 simili clausula; et hi de ceteris; reuertente, uidentur o[mn]ia ^{non tantu}
 et formales p[ro]p[ri]a ut o[mn]es admittant sed etiam ueni dicant ^{sunt forma}
 et uera argumentationes ut p[ro]bati p[er] tam ex parte q[uod] ^{etiam}
 in p[ri]mo. Post e. v. te. v. ut fieri solent ut alijs singula ^{bona argum}
 particularia sub aliquo v[er]bi g[ra]tia. u. q[uod] o[mn]ia triangula ^{tationes.}
 possunt g[ra]scat ipsum t[ame]n u[er]salia. u. q[uod] triangula
 in o[mn]i o[mn]i cognoscit; t[ame]n q[uod] antecedent[er] Inuentionis diuis
 constat ex particularib[us] uel singularib[us] it[em] p[er] se etiam
 p[ro]p[ri]a sequens. u. ex certis u[er]saliib[us] q[uod] solo
 intellectu p[er] p[ro]p[ri]a t[ame]n q[uod] si ex u[er]sali t[ame]n
 subalternante colligitur singularis quasi subalternan
 ta e bono discursu ut uenerit in hoc l[ib]ro.

Dis homo e ad beatitudinem creaty

Petrus e homo;

Ergo Petrus e ad beatitudinem creaty.

Igitur si ordine g[ra]scat a singularib[us] ad u[er]salia
 passy fiat ut solet fieri in Inuentionib[us] est no[m]i[n]e
 bono discursu ex notione ad ignotam.

ARTICVLVS SECVNDVS.

De Differentia, et Diuisione Syllogismi.

A ratijs p[ro]p[ri]a generib[us] quas reuertit etiam Pon. l. c. 11.
 Diferet Syllogismy p[er] sua g[ra]scat proximam; est. u. argumentatio.

quomodo dicitur
est argumentum
latius a. d. d. d. d. d.
generatio sumpt
ta.

argumentatio vero a consequentia generice accepta differt in eo
quod in argumentatione requiruntur 3 terminos quorum unus o
portet in gradibus consequentiam; at consequentia late sumpta in
4a prima membrum distinctionis paulo ante explicata etiam
est quod ex duobus duntaxat terminis constat ut fere facient tria
priora genera generatim quod a Don. c. c. n. explicatur
et etiam c. 3b. bene ggest et distinguit a se in ian. c.
4. Species argumentationis ex quo dicitur dicitur a distin
ctio syllogismi Enthymemate, inductione, et exem. pto: Per
inquam, quod inductiones alias id genus ex posterius
o tunc consequentia bona facta etiam a argumentatione est. Sed
ex quo iam etiam patet quod respondendum fit quod in
solum syllogismus sit formalis argumentatio, et ne forma

non solum syllogismus
argumentatio sit minima
species, sed generis respectu
quatuor specierum, sed
primam, in respondendum
est nega
tione: ad posterius
affirmative: si quidem
etiam in inductionibus
etiam inductionis.

vera et formales consequentia et argumentationes sunt
sicut syllogismus, quamvis Enthymema et Exemplum neque
formales argumentationes, sed materialiter tamen neque etiam
formales consequentia sunt iam simpliciter ex antecedente
te vero falsam consequentiam sequatur. Quis argumentationis
species iam notatas, ad syllogismum reducuntur null
quodlibet quod in membris et aliis.

Quod ad idam a. partem spectat, syllogismus primo dicitur
solum in categoricam et hypotheticam quod dicitur in
Don. constat apud quem dicitur legendum quod de conditione
liber et distinctionibus, sicut in b. c. 32. eorum eam usque
magis est. Secundo dividitur syllogismus in eum quod constat
ex terminis presentibus modis, et in eam quod constat ex terminis

fallent medio singularibus: hunc alij nominant demonstrationem Syllogicam
 sensibilem pp cui dicitur in ipsis, alij Syllogum expositivum expositivum
 Aristes expositivum quae in Syllogum modis confirmandis sepe alij quoque
 utitur. Videatur For. c. 23. et 24. Testis dividit ^{Demonstratio} ^{reasilibilis ab}
 Syllog. categoricis a For. l. 7. c. 1. et ab Arist. 1. Top. c. 1. Aristoteles
 in Demonstrationem, Dialecticam, Sophisticam, et pseudogra-
 phicam: quas tu species Syllog. ipsemet Arist. l. c. in fine
 ait unig. accurate a se esse assignatas, junctis posse plu-
 res huiusmodi species darsi: Quare Syllog. constat ex primis
 sic fide divina certis et infallibilibus q. v. species
 addi possit, et forte etiam q. b. Syllog. constat ex
 aperte falsis. Pro hac divisione melius intelligenda
 notari potest ex Gillio. l. 1. c. 4. n. 9. niam Syllog-
 isticam bifariam nui pi posse. Primo absolute, et
 secundum quod e. n. se, quo sensu triplex tm e. Necessaria,
 Contingens et Impossibilis. Secundo in ordine ad
 humanam intellectum sub aliqua apparentia veritatis
 cui intellectui p. p. si fiat eadentes et naria vocat q
 nia naria, vel potius Evidens, et g. dicitur Syllogum
 Demonstrationem, parium q. scientiam. si p. habiles
 tm fiat aut videantur vocant nia p. habiles et q. ponit
 Dialecticam Syllogum efficiunt, opinionem in aio. illig
 cui videntur p. habiles. Demonstrationis opposit
 Syllog. q. ab Arist. 1. Prob. Ap. patheticis et ab aliis p. p. u-
 dogra phis vocat, cui q. p. p. habent q. naria et cui
 veritib. licet reuera si q. p. eas paulo accuratib. confiden-
 taret, tales non sicut ac p. inde gignunt talem errorem
 q. q. scia habetur ad eum fere narium quo q. p. p. falsa
 in nariais a q. b. existimantur divinitus reuelata

Jy lly constet ex p[ro]p[ri]o[rum] t[er]m[in]a ex m[er]ita p[ri]ma sine q[ui]b[us] cog[no]s-
 nosci o[mn]i[um] p[er]t[inet]; Ideo p[ri]orib[us] libris Analyticis & de Interpre-
 tatione Completa sine enunciatione p[ro]posuit. Kursum vero q[ui]
 Impossibile e[st], p[ro]p[ri]o[rum] et Enunciationes nosse absq[ue] simplicib[us]
 uocib[us] ex q[ui]b[us] consistunt ante libros de Inter-
 p[re]tatione Categoriar[um] explicavit q[ui]a q[ui]b[us] simpliciam no-
 tam series p[ro]p[ri]as et significaciones edocuit q[ui] categorica
 ut facili[us] intelligerentur Porphyrii H[er]ogoniam
 parit in q[ui] s. uocis q[ui]b[us] s[er]ies totus usq[ue] e[st] explicata Nota.
 hit.

LIBER POSTERIORUM PRIMVS

ARTICVLVS PRIMVS

An aliqua precognoscenda sint ante Demonstrationem

Hi[is] lib[er] in quo s[er]ies Demonstratio[rum] Mathematicam, For-
 mam, Divisionem, Effectum, aliq[ue] q[ui] annexa tradit, in
 6 partes sine tractatib[us] diuisi posse videtur. Prima
 pars absolvitur et q[ui] directus e[st] in quo docet ea q[ui]
 ante demonstracionem scienda sunt demonstrandi.
 Secunda pars a. c. 2. usq[ue] ad. 9. continet ea q[ui] ad
 matemam p[ro]p[ri]am Demonstrationis spectant
 hoc e[st], conditiones eas q[ui]b[us] debent e[ss]e affecta Propos
 Demonstratio[rum]. Tertia pars, cap. 10. absolvitur
 in quo Demonstratio et scientia demonstrativa di-
 viditur in p[ro]p[ri]a quid, et quia. Deinde. c. 11.
 quarta libri pars continetur, in qua demonstratio
 forma traditur. In quinta parte agitur de In-
 no uantia q[ui] e[st] opposita demonstratio sine sine effe-
 ctui. In. 6. deat[ur] parte a. c. 12. usq[ue] ad. 1. finem

Nota.
 tres sequentes
 tituli mal[um] sunt
 de precognitijs et precogni-
 tionibus demonstratio[rum].

Altes varias quæstiones ad demonstratorem et scientiam demonstrativam pertinentes & posuit ac dissolvit cuius methodum ita sequemur, ut ea q̄ hinc inde de scientiâ sparsim attingit ad utriusq; libri finem revocamus.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Quot et Quanam sint Præcognita?

An aliqua præcognoscenda sint ante Demonstrationem?

Affirmat id Aristoteles in illo axioma a quo istos libros auspiciatur hoc nimiram: Ois doctrina et disciplina, diuina no ethica, fit ex persistente cognitione quasi sic argumentaretur. Ois discursiva cognitio debet parere et acceri ex præcedente aliqua cognitione; Sed demonstrativa scilicet et conclusiva est discursiva cognitio; Ergo fieri debet et acceri ex aliqua persistente cognitione. Maiorem præcognitam sine axioma licet p se notum videatur præcognitum habet Aristoteles primam inductione perfecta, quæ Mathematica scientia ceteraq; ois artes ita accipiuntur Ergo ois doctrina et disciplina discursiva accipitur ex persistente cognitione; Testatur a. mathematicas scientias præcognitas quæ veteres eas disciebant ante logicam quam ob eam etiã passim in his l. affert exempla mathematica, ut pote sui Auditoribus et id ætatis logica studiorum

nota et mpe p spua: Deinde idem apiona sine eandē
 maiorem pbat p aliam Inductioem seu enumeratiōem parti-
 tium hoc fere modo: Vis discurſiva notitia q̄ ſcilicet
 ex aliquo notiore colligitur, vel eſt pfecta, vel Im-
 pfecta, ſive Enthymema, vel Incompleta, ut ex
 ſed in his tribus et ſingulis argumentatiōis ſpeciebus ex
 una aut plurius magis notis p̄p̄is colligitur conclusio
 p̄p̄is n̄ cognita; Iſte ois cognitio dialethica ſeu
 diſcurſiva hoc eſt ea q̄ ad etiam mentis huma-
 na op̄atiōem ſpectat ex plurius vel una ſaltem
 p̄p̄is et p̄p̄is ſit cognitio.

Ex hac ſolis doctrina diſci poſſunt ſequentia. Prima Conſequentia
 Conſequentiam illam q̄ eſt argumentatiō non eſt p̄p̄is
 Diſcurſum diſcurſum Ideoq̄ ois cognitioem diſcurſivam
 q̄ aliqua ex 4. argumentatiōis ſpeciebus accipi. Secunda
 cum uolung aliqd Inductioem p̄fecta p̄bare, et particu-
 laria ex q̄bus argumentamur adeo multa ſunt, ut facile
 enumerari nequeant, nos debere q̄dam t̄m ſpecialiter
 enumerare: reliqua uero generali aliqua diſci-
 plina q̄ plenti, ut ſcit ſoles q̄ dixit; Mathematicas diſ-
 ciplinas et ceterarum artium uamquamq̄ p̄ hanc
 notum fieri: ex qua p̄bare etiam patet nomen Doctri-
 nae et diſciplinae hic ſumi q̄ notitia a p̄ceptore
 accepta q̄ uocabatur diſciplina q̄t in diſcente
 recipitur: Doctrina uero q̄t a p̄ceptore p̄ficiſit

Conſequentia
 q̄ eſt argumē-
 tatio, non eſt
 p̄p̄is diſcurſus
 19.

et auditer: adeoq; patet etiam *Stolm* hic non agere
 de demonstracoe sine scientia demonstrativa pprio
 labore et inventione facta, sed de ea potiffi aum
 q; ab alio auditur et discitur, adeoq; de demo-
 stracoe vocali. Tertium, *Stolm* in hoc ca pite a-
 gere non de p cognitis et p cognitiomb; q; ante
 totam demonstracoe pcedenda sunt, sed de iis
 q; ante ipsam demonstracoe conclusioe, q; iussu
 notitia et doctrina e p reguntur, q; q; aliqui
 recentiores in contrarium doceant, quom argu-
 menta ex diandis facile solvantur.

ARTICVLVS SECVNDVS

Quol et quanam sint p cognita?

Respondeo cum *Stolm* fatia 3 de p cognita q; actu oportet
 p cognosci priusquam conclusio demonstrativa conclusio hujus
 beatorum. Primum fiat pncipi pncipi h. e. dca pncipi

Primum pncipi
nitum iust dca
pncipi pncipi
 1. De demonstracoe ex q; conclusio demonstrativa an
 fertur *Stolm* l. e. ponit illud notiffimū pncipi pncipi

Ming extreme
num tū pncipi
idca
 2. De quolibet vera e affirmatio aut negatio.
 Secundū pncipi e ming extreme seu *Stolm* de q; aliq;
 Demonstrati. e. l. ponit *Stolm* veritatem de q; *Stolm*

Ming extreme
Pncipi, seu pncipi
pncipi
 3. metici possunt demonstracoe fieri. Tertium pncipi
 tum e ming extreme, quod fere dca *Stolm* seu pro
 prietas. l. e. *Stolm* ponit triangula q; p aliquam
 demonstracoe facta p a mathematicis de aliq; e

Demonstrari quamvis sapienter videatur esse probum de quo aliquid aliud demonstratur quam id quod de aliquo demonstratur sed in exemplis non requiritur veritas authoris forte. Neg. etiam Aristoteles ista exempla adducit quasi in una aliqua demonstratione repraesentari debent aut possint: potest eadem responsio dari ex hoc exemplo intelligi: Demonstratur homo esse discursum. Primum tria debet praesens. Primo hominem. Secundo discursum. Illum triam probum haec triam passionem, quam homo nec vult nec potest demonstrare; Tertio has duas praemissas ex quibus praedictum plenam potest demonstrari, videlicet.

De at rationale est discursum.

Dis homo est animal rationale

ex quibus praemissis inferitur haec conclusio.

igitur omnis homo est discursum.

Ratio vero ternarii numeri praecognitorem facilius est demonstrare et sic passionem praecognoscat, et de quo factum aliquid velit demonstrare, et per qua principia. Igitur omnia ista tria debet praesens. Dicitur etiam medium ternarium quod non debet praesens: Ideo medium ternarium praecognoscat in praemissis, qua licet dua sint ab utraque unum tamen praecognitum efficiunt; tamen quia unum tamen medium habent: tamen quia unum antecedens demonstratur praesens; tamen quia neutra sine altera est completum.

principium ex quo demonstranda conclusio possit inferri. Dicitur Passione ac soluta hoc est magis et minus extremum etiam generis in primis prout de medio resursum. De quo non est duo peculiaris proposita.

Solutio. Ideo negando paritatem quia ista duo divisa ante demonstracionis ingressum et effectione proposita da sunt per medium terminum scilicet est in ipso demonstracionis demerga ac premissis propositis.

NB. His tribus propositis adit aliquo modo scilicet quatenus non per ipsam conclusionem demonstrandam quam docet etiam aliquo modo propositi ante quam probetur et aliquo modo non propositi: aliter probari non posset saltem non debet nisi non propositi ante demonstracionem. ait tunc eam praecognosci cognitione quadam universalis et potestate tunc: non praecognosci a cognitione speciei alii et actuali et per hanc distinctionem ait solus posse Platonis dubitacionem in Menone. In dialogo namque Platonis quod Meno inscribitur dubitat Meno an possit aliquam rem suam de novo ac quere hanc dubitacionem hoc de lemmate generare nititur. ut ignorans res aut sciret.

Si ignorans etiam si notis occurrat tunc agnoscat, prout de si fugitivum semper non bit ignotum quatenus. Si vero sciret frustra quatenus rem suam qua habet et non si agnoscat de alio ille equum cui miserebat. Qui dubitavit Platonis fuisse respondere. Quatenus tamen hanc ante

corpo ois ingreſſum oia ſciſſe. Sed cum neſcio & q loco
 in gregg tingu in carcerem hereticoru mimmigraret, oia obli-
 tam ee, punde non aliter acq rere rerum quas dixit
 ſcientiam quam reminiscendo, adeoq humanam ſcientia
 ee reminſcentiam quardam. Hanc Platonis opiem
 merito ſoles tum in rdo priorum c. 21. tum hic
 & absurda hlt, docetq dubitacem allatam facile
 ſolui ſi dicamg conclusionem in pmiſſis univerſali quam
 ſam cognitione ac poteſtate proſci, poſtea vero quem
 ex illis inferat ſpeciali cognitione etiam non cogno-
 ſcivi de novo, talis ſcia, quam nig humanag antea
 nunquam cognovit. Eadem diſtinctione cogitio nig ^{Solutio alte}
 Univerſalis in particularis ſive actualis et Potentia ^{nig obſectio}
 tialis, ait ſoles, hoc etiam So pri ſma quod gtra
 demonſtrativa n ſciam obſectatur ſci poſſe
 Sophiſta namq, eum q forte demonſtraverat.
 q. g. ee biangulum habere tres, vel ee binarium
 ee parem, rogabat an ſciet nec ne quod demo-
 ſtraverat: ille a. affirmante ſe ſcire, tum Sophiſta
 aliquem particularem binarium pferbat quem ^{forte duos part}
 habebat abſconditum quemq demonſtrator nſciēbat ^{ſciet ſub pallio}
 in veram naturam exiſtere. Obſectat igr demonſtra-
 tori cum tunc binarium nſciē ſuiffet qd ee in re
 cum naturam exiſtere pſeqnter etiam ignorare ea
 parem ee, punde ſolo afferuiſſe ſe ſcire tcm bina-
 rium ee parem. Aliq igr ut hoc ſophiſma vita-
 rent cum limitatione dicebant ſe non ſcire, nec demon-

præcognitio quæ sit demonstratio vocalis aut scripta. *Artes* sem vocat
Prænotationem, Quid est. Quod dicitur. Præcognitio
Quid rei est, qua alicui rei essentia præcognoscitur qua
conclusio demonstranda inferatur. Prænotio quod sit
etiam duplex est, Incompleta et Completa. Incompleta
est quando rem aliquam existere in rerum natura agnos-
cimus ut rosam. Completa, qua veritate rerum præci-
piamus; hæc ad secundam. Etiam ad primam naturam opera-
tionem pertinet, sed iam singulari in specie explican-
do, vel potius singulari præcognitionis in arte. præ. tradi-
tis applicabilibus.

Respondet et; Principia, quæ præcognitio est præ-
cognoscenda. Quid. *Artes* sem vocat. *Artes* sem vocat. *Artes* sem vocat.
Completa, ut *Artes* sem vocat. *Artes* sem vocat. *Artes* sem vocat.
Præcognitio est quæ alicui rei. vocabulorum significatio
est Completa. Quæ in demonstratio aliqua vocali aut scripta nulla
potest. Principia præcognitio est præcognoscenda. Quæ alicui rei.
Præcognitio est quæ alicui rei. vocabulorum significatio
est Completa. Quæ in demonstratio aliqua vocali aut scripta nulla
potest. Principia præcognitio est præcognoscenda. Quæ alicui rei.

Præcognitio est quæ alicui rei. vocabulorum significatio
est Completa. Quæ in demonstratio aliqua vocali aut scripta nulla
potest. Principia præcognitio est præcognoscenda. Quæ alicui rei.
Præcognitio est quæ alicui rei. vocabulorum significatio
est Completa. Quæ in demonstratio aliqua vocali aut scripta nulla
potest. Principia præcognitio est præcognoscenda. Quæ alicui rei.

Principia non completa, nempe quod vera sit. vera a. non præcognoscenda
debet quomodo dicitur, sed præcognitio est præcognoscenda. Quæ alicui rei.
Præcognitio est quæ alicui rei. vocabulorum significatio
est Completa. Quæ in demonstratio aliqua vocali aut scripta nulla
potest. Principia præcognitio est præcognoscenda. Quæ alicui rei.

tradens. Vide etiam colligi debita p[er] Complexam hanc Prin-
cipiorum p[ro]gnitionem aliud non esse quam affectus certus
et eui debet q[ui] ante relationem illatam p[ro]missis demonstrari
affertur.

Respondeo testis etiam de Eadem p[ar]te
facto utaq[ue] p[ro]feci oportere. Primo q[uo]d nois; Deinde notiones ad
q[uo]d sit Incompleta. Pro utiq[ue] declarac[i]o adue[n]t[ur]i sequi q[ui]
tendum ex Jabello. q. Met. p. 19. scientiam aliquando
p[ro]pria Inventione ac labore acq[ui]ri. Aliquando a p[ro]fessan-
tib[us] disci vel ex doct[or]um scriptis hauriri. Ad hanc
p[ar]tem vel ante in rebus natura existere, ut Homo,
Leo, equus. vel p[ro]testate tantum ut rosa hyemis tempe.

Præcognitio q[ui]d nois tam de p[ri]ncipijs quam de p[ro]p[ri]o
t[er]m[in]o ad vocalem et scriptam demonstrationem quam
ab alijs discimus nata o[mn]i[ne] est, nisi n[on] vocabulo[rum] signifi-
cationem p[er]intelligere frustra eos audiremus vel le-
geremus. ad mentalem. n[on] demonstrac[i]o[n]em quam nos ipsi
apud nos t[er]m[in]o facimus nulla requiritur nois ex merito
significanciam p[re]cognitio h[ab]et mentalis demonstran-
do ex solis p[ro]p[ri]o b[us] conficitur. Deinde si p[ro]p[ri]a in-
dustria aliquam demonstrac[i]o[n]em fabricamus p[er]eant[ur]
aliquis rei scientiam ipsi inveniam[us] factum ad et re
ipsa in rebus natura existere oportet ac vales
p[ro]gnosci, ut bene docet Jabellus. l. c. q[ui] etiam hoc
sensu p[ar]tem interpretatur quando in 1. Phys. dicit
Scientiam de p[ro]p[ri]o suo p[ro]ponere quod sit, actu
existat; scientiam in q[ui] p[ro]p[ri]am inveniunt acq[ui]ritur

Similiter quia Joly infra dicit deficiente in nobis di-
quo sensu o posse. eorum sensibilia q ab illo picipi-
untur scientiam acqri etiam de scientia ppi a
inventione acqrenda loqitur: Caeg enim non pt de
coloribz priuato studio aliquam scientiam acqre
Ras e ga intellectiua cognitio ac scientia p ppi
popt sensibilia iuxta illud Joly. Nil e in illis
quod non ppi fecerit in sensu; atq; sensu nil ppi
potest nisi quod ^{actu} reuere in rerum natura existit.
Quod si qd demonstrationem ac scientiam non acqrat
p ppi inventionem sed per disciplinam addiscat o
erit ops p nosse actuatem Joly epileptiam sufficit
n. tunc quod Joly aliquando extiterit vel possit
existere. Idem dicendum si qd demonstrationem
p ppi habitam repetat tantum. Ad dunt diq
REI, uocant testiam p cognitionem Joly ratiua e qm
necessaria Joly.
uocant. Quid rei pbaatq; ep eo quod definitio
Joly sit potissima demonstratio media. Sed
resior Joly negat hanc pactionem peculiarem e
nariam atq; eodem modo quo in p. art. dicit e
mediam terminum (obseruare sam tum) non gliben-
ere peculiare p cognitionem a p ppi Joly.
Ita nunc affertur Jolyem qd rei Joly iue cog-
nitionem medi terminum e peculiarem p cog-
nitionem a p ppi Joly pactionem.

et errorem sic similes gignit distinguitur.

Ex istis demonstratio tradita colligitur, imo demonstratur in hoc capite quinque conditiones propriam demonstrationis, easque in hoc et seq. cap. obiter, accuratius postea a c. 4. usq. ad. 9. explicat ac probat: ex quibus conditionibus istis interpretetur alteram demonstrationis definitionem.

Alteram definitionem faciat in hanc modum: Demonstratio est illogi-
cans ex primis et in mediis notioribus, ab inter-
mediis causis, conclusio. Circa quam definitionem
notandum quod dicitur ea non ab Aristotele sed ab interpretibus
illius in hanc formam definitionis redactam esse, occasio ne-
desumpta ex 1. Top. initio in quo ipse Aristoteles in hoc
modo etiam formam definit demonstrationem: De-

monstratio est, quando ex rebus et primis locis
ex 1. Topic. erit, aut ex talibus, quae aliqua prima et ultima
quae circa ipsa est cognitio aut prima sunt presentia.

Ex quo notando manifestus est error quorundam
obstantium ad Aristotelem in hoc capite superiora definitionem
per hanc posteriorem esse demonstratam, quod tam falsum
est ut Aristoteles ne definiat, deo hanc posteriore modo
demonstrationem, et manifestum est in ipso ceteris locis
sua et legenti interpreti praestitum adhibere, sed quae
iuxta eam intentionem Aristoteles in hanc definitionem
habet per

AXIOMA. nam librorum tractatio et scientia logica, habent per
finem in practico, sicut principia in speculativo, sed prior definitio
sicut principia finem demonstrationis assignata, respectu scientiae
in speculativo, hic est principium logicum, per se notum. Quae
de causa ab Aristotele sine eo probatur, lae posita est
tam evidens et certa, posterior autem quam per maiorem

alem quasi caam assignat non e p se nota, atq, ideo debuit
ab ipse quo ad singulas particular p sapiores et quasi a
demonstrari quod fecit in hoc capite per hypotheti
cum systemam in hunc fere modum ac sensum.

Si scire e rem p caam gnoscere pp quare e p
et si demonstratio e systema scientiabilis efficiens talem
scientiam necesse e p pces ee veras medietas, notiores
et priores et caas conclusionis.

Sed antecedens est verum ac per se notum.

igit etiam consequens.

Qui hypothetice dicitur qd pcollet huius categorias.

Quis systema faciens scire debet gestare ex veris primis
immediatis, cais q, conclusionis etc.

Sed eis demonstratio e systema faciens scire.

igit eis demonstratio gestat ex veris primis etc.
Qui dicitur est verissima demonstratio in mia logica
uig utraq, pmissa sunt p se nota intelligentior
cabalorum significationem. Quibz ita notatis addi
possunt q in praemio logica. q. 2. deb. 3. d. 1. p. 1. g.

Proterea etiam hoc notari pt quod si utraq, de
monstratio est huius generis in unam dicatur. De utraque est huius
monstratio e systema scientiabilem gestantem ex pces ^{conidit. hie}
veris, primis, et immediatis, notioribz, priorsibz, cais q, con ^{efficiant ut}
clusionis tunc hie perfectissimam est huius qualem huius demonstratio ^{fectissimam}
infra dicitur sola terminorum transpositionale a demon
stratio differet. Deniq, notandum etiam posterioris
est huius generis pprimam e systema sociale ac per reliqua
particular demonstratio distingui a reliqs systema generis.

nam dialecticis non gestat ex ratio veris ut demonstratio
 sed tunc ex probabilibus. Sophy sticq. n. ne ex p
 bilibus qdem sed ex is tñ q leuiter consideranti a
 parent plabiliter licet tales reuera non sint. Pseudo
 graphy deniq. ex is q intra aidentur ratio ne
 tñ iunt. His ita intellectis facile quis poterit
 utramq. officium etiam scripta aut mentali demon
 strationi accommodare; sed iam singulari qd. hinc pau
 lo festig explicabimus per sequentes articulos.

ARTICULVS PRIMVS

**De prima Conditione propositionum De
 demonstrationis PROPER QUID.**

Prima qd. hinc q ad opus demonstrationis requiritur est ita
 quam Arist. c. 2. qd. et. c. 4. p. b. et. 7. gradus delecta
 rat. neg. n. qd. veritas de demonstratione afficit
 sed perfecta forma, mo ut Arist. docet eterna; debet
 igitur manifesta seu principia demonstrationis et ratio
 vera, ita ut falsa et nunquam possint, atq. in verbo ratio
 de licet in forma, logistica, ut For. h. b. Inst. c. 1.
 et 3. ex Arist. docet vera et quodque ex falso et

Præmissæ id ratiū non nunquam ex ptingente, atq. impossibilit.
 ce debent, quod dicitur hoc tñ si mica fieri non et, a pnde be
 conclusio nihil monstrans manifesta eo quod contrariis casu na
 causis ultimis
 3 gradus ne riam qd. nese debeant, non nisi ratio et possant
 a unitatis unq. Porro ut hae necessitas p. p. m. tñ intelligatur
 sciendum qd. c. 4. tres a grady necessitatis inter se
 ita subordinatos et affectos ut prior sit posteriorio

Quomodo dicitur hoc. n. plg non regit quam universale signu a sine
nitio de oi vera sit sine falsa; illa ut iuxta notum posteriorum li
prioristio, bnotum doctrinam, predicatua cui libet pto et cui ta
Differat de pto acie conuenial.
omni posterior
tistio.

Secundus necessitatis gradus vocatur LER SEI; sed
Ia LER SEI agnosce ac multiplicatam ueritati solut
fiteri n. e. i. q. agest q. acceptiois modos, insignis
si q. by aliq. per se dici potest: q. p. m. de a. loy.
cis nominant. Modi dicendi LER SEI, quatuor aliq.
3 et quatuor doceant no. a. modos dicendi, p. m. de
tiam de modum exordendi, et quatuor modum ex
jandi per se quorum in p. m. de a. loy. non videtur magi.
facienda rigorem eo modo quo quatuor, aut per se
stilit ut causat p. m. de a. loy. predicatua ac LER.

Primum modum LER SEI, ita describitur p. m. de a. loy.
quatuor, inquit in eo quod q. d. e. ut p. m. de a. loy.
most linea, et linea p. m. de a. loy. q. by aliq. d. e.
liciantur due conditiones, q. d. e. ut p. m. de a. loy.
catua et consequenter p. m. de a. loy. ad hanc p. m. de a. loy.
dicendi LER SEI, nascitur, p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy.
dicatua inquit q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy.
latissime p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy.
Ia d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy.
talis, ad eoy. debet a. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy.
modi p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy.
L. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy.
reba q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy. q. d. e. ut p. m. de a. loy.
rebaq. sicutis accipienda. Altera conditio est, ut p.

dicendum fortiter in dicitur scilicet, vel quod eodem modo, ut
 ab iudicatum de facto in dicitur predicatum quoniam
 cum triangulum definitur in eis dicitur per lineam
 dicatur triangulum in figuram hinc hinc quanta
 per hoc dicitur lineam dicitur dicitur dicitur in dicitur
 hinc hinc triangulo, et tunc dicitur per dicitur de li
 nea, quoniam linea dicitur longitudo sine latitudine
 eius extrema sunt duo puncta. Consequenter dicitur quod
 se videtur ad primam hanc nota quod dicitur in
 predicata centralia et quod dicitur in quod dicitur in
 quoniam tunc dicitur quoniam dicitur dicitur dicitur
 species. Tertio dicitur dicitur dicitur dicitur
 in tegra vel quod dicitur in aliquas.

Secundo modo, per se, quodammodo apponitur dicitur
 si nam sicut in dicitur, predicatum eius apponitur
 in dicitur scilicet, ut dicitur in dicitur hinc et linea
 in dicitur trianguli quoniam, hinc hinc hoc modo
 per se vocatur ille dicitur in quod dicitur ad hunc dicitur
 in dicitur predicati, ad quem uno verbo, restituit ^{modum, spectat}
 eis proprietas sine passionibus propria ^{aut passio} quod dicitur in
 hinc hinc omnia ratio conveniunt ut dicitur ^{in dicitur suis}
 ad dicitur hinc et dicitur ratio, dicitur in dicitur de hinc hinc
 hinc hinc per se hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
 ta dicitur hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
 ex hoc dicitur hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
 dicitur propria, nam dicitur hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
 nullo dicitur esto dicitur hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc

et tota saltem antea, uti proprie deficiat non so-
tant.

Et quoniam eadem sententia se tractat
oppositum in his duobus modis per se ita explicatis,
Aristoteles statim subiungit eam modum per accidens
aliqui opposita in se, ut in dicitur per accidens
Modi dicendi per accidens
per accidens
sunt, quod neutro
modo in se
sunt.

Modi dicendi per accidens
sunt, quod neutro
modo in se
sunt.

Ad hos tres modos dicendi se radicandi per se
radicatus se radicatus videtur posse reduci
nam omne predicatum vel in se centrale atque
ad primum modum dicendi per se spectat,
vel accidentale, id est vel proprie accidens
sine quatuor, quod Compositum, radicabilibus
atque ad eundem modum per se spectat, vel in
accidens esse per accidens atque ad alterum per
se sed tamen ad modum per accidens spectat
ex quo confirmari potest quod alibi dicitur. Pon-
dusque accidentibus in se radicabilibus non se radicant
nisi tamen necessitate rerum et superioris gradus
qua tamen propensio nulla est.

Ad hos tres modos dicendi se radicandi per se
radicatus se radicatus videtur posse reduci
nam omne predicatum vel in se centrale atque
ad primum modum dicendi per se spectat,
vel accidentale, id est vel proprie accidens
sine quatuor, quod Compositum, radicabilibus
atque ad eundem modum per se spectat, vel in
accidens esse per accidens atque ad alterum per
se sed tamen ad modum per accidens spectat
ex quo confirmari potest quod alibi dicitur. Pon-
dusque accidentibus in se radicabilibus non se radicant
nisi tamen necessitate rerum et superioris gradus
qua tamen propensio nulla est.

Testis nody seu acceptio per se longe a prioribus duabus
 diversa qdem e[st] sed facilis, et iam explicata cum forte
 in predicamento substantie; sola n[on] substantia, PER SE ex
 istant in accessioni et modo etiam o[pposita] h[ab]et se
 cond[um] q[uo]d d[icitur] nody per accidens a se per se ubi
 ea n[on] e[st] diversa, quo videlicet per accidens al
 aliud est quam in alio q[uo] nody oib[us] et solis t[er]minis
 t[er]m[in]i convenit, iuxta illa q[uo]d m. c. l. p[ro]d. c. r.
 d[icitur] in q[uo]. Habet a se iste testis nody PER
 SE, ut priores duas adeo dixerat, ut si q[ui]s n[on] e[st]
 per se n[on] e[st] de reo adiacente q[uo]d t[er]m[in]i
 hinc testis modo faciat, aliqua ad se n[on] e[st]
 spectant, ut ha[ec] e[st] De q[uo] est, De q[uo] per se q[ui]
 est, aliqua ad n[on] e[st] h[ab]et per se nody ad mo
 dum per accidens et o[pposita] h[ab]et, ut in a q[uo]
 istantia de reo creatis radice, nisi fiat vis
 in vocala Per se. Nam si dicas Petrus vel ho
 mo per se q[ui]s d[icitur] t[er]m[in]i omniatio ad secan
 dum modum per se spectare quando q[ui]a proprie
 tas substantia e[st] Per se existere aut h[ab]ere h[ab]ere
 h[ab]ere.

Testis nody
 dicitur p[er]
 se explicat[us]
 nody in
 predicamento
 substantie

Quartus nody p[er] se, interpret[ur] s[ecundum] Tho[m]a[m] Per se in q[ui]
 ma, quia in tanta opinionum varietate tato sequitur testi
 net ad causam efficiens. Nam per se dicitur in ff
 Quod vere gtingit effectus, adeoq[ue] illa p[ro]p[ri]o e[st] PER
 SE, in + h[ab]et acceptioe modoq[ue] in qua predican
 tur aliq[ui] effectus de sua r[ati]o vera; quo fit ut h[ab]ere

Per se in q[ui]
 modo dicitur
 id e[st] quod
 vere gtingit
 effectus.

teste, P. 2. s. e. quasto hoc modo: De propemadum
 sit quod P. 2. s. e. l. ponit hoc. Jugulatio interit.
 nam q. Jugulatio fit c. i. Interit. Ideo recte di-
 citur alige p. regulationem P. 2. s. e. interire;
 eodem pertinet etiam ista: at rationale e. d. s. i. s.
 r. i. n. a. r. i. s. i. b. i. l. e. o. i. q. a. r. a. t. i. o. n. a. l. i. t. a. s. e. q. u. d. a. n. n. o. d. o.
 c. i. a. e. f. f. i. c. i. e. n. s. p. a. r. t. i. c. i. p. i. u. m. e. p. h. o. i. e. e. n. a. n. t. i. u. m.

Testigudo
 + accidens e
 p. aliqd e c. i. a
 p. quae effectus
 contingit.

Haec opposit Testigudo. P. 2. s. e. accidens q. a.
 + accidens e
 p. aliqd e c. i. a
 p. quae effectus
 contingit.

Inimiam aliqd o. e. c. i. a. p. o. p. t. e. r. q. u. a. e. f. f. e. c. t. u. s.
 contingit p. causa et contingenter contingitur
 aliquo modo cum effecta, ut si deambulante
 Socrate fulguravit, non n. e. p. ambulatorem fulgu-
 ravit, n. g. t. A. r. i. s. t. o. t. e. l. e. s. e. d. c. a. s. u. s. q. u. a. d. a. m. e. u. t. S. o. c. r. a. t. e.
 deambulante fulguraret, sicut si aliquo tempore laevante
 pluat; q. ad hanc modum p. ter dicta etiam hanc
 distinctionem exigant, ut c. i. a. ab effectu realiter
 differat, adeoq. ut sit c. i. a. et effectus physici, et
 ut c. i. a. sit eterna, loco ab effectu seivada
 audiendi non sunt, q. a. huius sua interpretatio, ut
 opinioni nullam potestatem addunt, et A. r. i. s. t. o. t. e. l. e. s. e. d. c. a. s. u. s. q. u. a. d. a. m. e. u. t. S. o. c. r. a. t. e.
 rantur.

Testigudo. P. 2. s. e. quasto hoc modo: De propemadum
 sit quod P. 2. s. e. l. ponit hoc. Jugulatio interit.
 nam q. Jugulatio fit c. i. Interit. Ideo recte di-
 citur alige p. regulationem P. 2. s. e. interire;
 eodem pertinet etiam ista: at rationale e. d. s. i. s.
 r. i. n. a. r. i. s. i. b. i. l. e. o. i. q. a. r. a. t. i. o. n. a. l. i. t. a. s. e. q. u. d. a. n. n. o. d. o.
 c. i. a. e. f. f. i. c. i. e. n. s. p. a. r. t. i. c. i. p. i. u. m. e. p. h. o. i. e. e. n. a. n. t. i. u. m.

Testigudo. P. 2. s. e. quasto hoc modo: De propemadum
 sit quod P. 2. s. e. l. ponit hoc. Jugulatio interit.
 nam q. Jugulatio fit c. i. Interit. Ideo recte di-
 citur alige p. regulationem P. 2. s. e. interire;
 eodem pertinet etiam ista: at rationale e. d. s. i. s.
 r. i. n. a. r. i. s. i. b. i. l. e. o. i. q. a. r. a. t. i. o. n. a. l. i. t. a. s. e. q. u. d. a. n. n. o. d. o.
 c. i. a. e. f. f. i. c. i. e. n. s. p. a. r. t. i. c. i. p. i. u. m. e. p. h. o. i. e. e. n. a. n. t. i. u. m.

gradibus dixerat ut sit quaterus ipsam. e. g. huius ^{Testis gradus} ~~prois~~
 Predicatum, nō ipsa Tota ~~prois~~ haec: Homo est ^{successibili}
 carnis, & Universalis posteriori, licet quia ^{tue, qd. homo} ~~est~~ sit
 nō, & per, et per se, secundo modo, et denique ^{ut sit de oi.} ~~sub~~
 reduplicatōe quā Homo, & dicitur. Haec a. Homo ^{ut sit per se.}
 est sensitivus, licet sit de oi, et per se, primo modo ^{ut sit quaterus}
 atq; Universalis non est, quia Homo quā Homo est
 est sensitivus de quā atq; Verū quia difficile sit tū
 dū sit quaterus ipsam. Ante illud explicat
 ait: Quaterus ipsam, idem est quod per se, et
 ex. l. ait, prout linea quā linea est ideo convenire
 quod per se conveniunt linea; et habere tres angu-
 los aequales duobus rectis. \triangle est passio, seu mathema-
 tica proprietas triangulari ad eā modū quo visibile
 est proprietas hoīs. \triangle ait triangulari quā trian-
 gulum est in se quia ipsi per se inest; at Homo
 Caeli (quod est species triangulari sicut homo est spec-
 ies animalis) habere 3 angulos dicit non
 per se, et quaterus Hoīs est, sed quā triangulum
 est quere, perinde ac si quis diceret sensitivum
 quere quod animal quā animal, hoīs vero non
 convenire per se, sicut quā Homo sed per ani-
 mal, ubi bene notandum, nisi sit motus in se spec-
 tem diffidij, vocalis, per se, hic longe aliter usat
 passio, quā paulo antea, adeo ut quod, quātū nodū

Per se, pro se, non pessime adiectum
 et similitet etiam. Per accidens, na per
 se hic ita accipitur per oppositum illi quod e
 per aliud sicut homo per se sensibilis e, quia
 sensibilitas no querit ipsi per aliud predicata
 tu salte rone ab ipso distincte sicut sensibili-
 tas i ipsi per animal competat, similiter
 et per accidens id e quod per aliud, quia
 homo per accidens quod hoc modo per se
 sing est, quomodo si per accidens ita ut pau-
 lo supra accipitur, no per accidens, sed per se
 primo modo sensibile sit. Eadem doctrina
 et magis explicat, Aristoteles addit predicatum
 ut e id quod querit. Omni et primo modo.
 unde sensibile, n. g. respectu viventis, non
 e universale predicatum, quia no e vivens,
 sentit, neq. respectu hominis universale e quia
 licet si non querat, atque non querit illi.
 Inq. modo per se primo modo per se
 animali. n. Inq. per se primo modo per se
 De modo sensibile locuti catenis q. nihil aliud
 teste etiam Bonaventura. c. b. magister, o que-
 rit per se primo modo per se primo modo
 eumta mathematica, dicitur habere 3 angulos
 aequales, duobus rectis respectu figura, non e

Quid sit praedictum
 dicatum qui
 universale?

medicatum universale, eo quod non si figura
conueniat, nec respectu Horcolis, quia Horcolis
conuenit secundario tm, ac beneficio trianguli,
respectu uig e predicatum universale ificat
sensibile respectu animalis.

colligi primo ut, predicatum vte, ac ^{predicatu} ^{universale,}
ratum de toto primo, et quaterq ipsa, ^{de toto pri}
e ac breuiter et clariq dici posse, ^{oe p. mo. et}
dicatu quod cum toto suo recipiatur ^{quatenus}
Universale posterioristia. ^{synonima.} Deinde col-

ligi ut, quaterq ipsa no semper ita si
grosse uigi, a pttis et Theologis ut hic
ab hote explicatur, neq. n. de predicatu qua
toto in aliqua nota reduplicatiois conuenit
Universaliter, Omni et toti toto recipiatur
conuenit, ut exenpla e Ton. h. 3. Post. e. ull. o.
stendant sed illud tm uig nota reduplicatiois denotat
in toto e adaequatum et propriam causa
quam toto predicatum generit, ut si dicas
Homo qua rationalis e discursing, vel, quod eode
recidit, Homo qua Homo e discursing.

Deniq colligi etia ut, discretim inter Uni
uersale illud Prop. et hoc posterioristia
Illud. n. sic dicitur quia tm. oibz sine uniuersis
inferioribz suis necd ac de ydem predicatur
Hoc a. quia uniuerse, h. e. quoad a Totum

De medio termino q̄ ē illiḡ cāa predicata, q̄m̄
 rationale ē cāa dīstīnctī. De Prīmi mōdi ex
 emplam ē Minor eīgden syllog. Exēplū
 eī ē conclusio eīgden syllog, q̄ ut infra consta
 bit fieri etiam p̄t̄ alicui alteri demonstrationi
 nōt̄ p̄missa. Sicut in demonstratione logica
 quā paulo ante in hac parte exēplū attuli
 mus, Maior p̄pō ē in eīo modo Per se q̄
 causam finalem. Minor in Prīmo, Conclusio
 vero q̄ fuit huiusmodi. Ergo syllog. demonstra
 tinḡ gignit p̄sentiam ē in eīo. Deniq̄ oēs
 utriq̄q̄ syllog. p̄pōs etiam fuit universales
 reciproca bitas ut patebit eas examinanti.
 Ex q̄b̄ tandem sequitur si predicata superi
 ora de inferioribus et intermedia probantur
 non fieri demonstrationem ab ante hīc desig
 natam. n. g. si ita gētur:

Omne animal ē vivens

Et homo ē animal

ergo homo ē vivens

quā ratione hīc dīstīnctī. De non t̄nctis ab
 hīc dīstīnctī. Et hīc ē universale, atq̄ nō
 ulla ex hīs tribus p̄pōs est. Universales
 p̄pōsitionis ut patet ex dīctis; Ergo de
 Ratione nō dōctina desūp̄itur ex dīctis sic
 quā hīc dīstīnctī ē, Ita nobīlem dōctina

ne ut verberet circa ylatione (Obiectiva) q
 o tunc fit naria ex parte ruz ex bre mi fo
 q porsq non possit se aliter habere, sed
 in similibz ex porsq q vixet, alio o
 tanta necessitas non inuenitur licet. n. Julia
 eorum nariam cum predicatis connexionem
 habeant, predicata tamen nulla ibnt necessi
 tem cum porsq, quoniam n. ho u. g. ratio fit
 at et viuens, etc. animal ta et viuens q
 sunt necessario homo qd qd ven possunt et
 bestia.

ARTICULVS SECVNDVS.

**De altera Conditione Propositio
 num Demonstrationis.**

Secunda conditio pmissum demonstratis, ut sit
 PRIMAE et FORMAE. Pro qua n
 intelligenda notanda sunt. In dicto 1. q. 4.
 c. 8. n. 8. qd dicitur. De dicto con dle
 pu, h. a, sem una ut nota uita, a mediata
 vel intermediata. Iudiciali ex toto. c. 8. d
 resideret in illa, qd porsq alio qd mediam
 porsq se notig. qd quod predicati toto con
 ueniat probati o qd qd qd qd qd qd
 leges, ut nulla propositio intermediata possit per
 aliam prioram propositum probati; qd qd qd

Quid sit conuasio
 no immediata

propositio immediata etiam fit prima et per se nota
et oio indemonstrabilis. Priorum namque
immediata propositio, possunt a posteriori et per
inductionem atque experientiam probari auctoritate
Hyle, et Boetius. c. ult.

Quid Media
ta propositio.

Mediata u. dicitur illa propositio quae per aliquam mediam per se
notam probari fit, u. proinde Mediata propositio
idem est quod propositio non prima, et secunda,
et per aliud nota, siue demonstrabilis aut pro-
babilis, paulo aliter usurpando hanc uocem
quam alias solet.

Notandum ideo propositio immediatam (et eorum
positio similiter etiam Mediata) dicitur
primam in Necessariam et Contingentem, mixtam
aut in Impossibilem. Nam siue naturam
quodam per alia priora probari possunt, quae
non possunt, Ita etiam Impossibiles et gen-
ter. Et quod contingentes u. Hyle, et
est. S. Th. Albertus Mag. et Thomista
dicitur. proinde in huius libri. Sed in
possibilem et contingentem immediatam uis
habetur non a posteriori quae ratio tantum, ita
dicitur placere, potest, et etiam Immediata
discernunt, in se immediatas, et Virtus et Virtua-
liter Immediatas uis distinctis uis occasio,
u. habeat in mente, nihil. Top. de uerbo

quam immed
diata dicitur
tut in Ne
cessariis, co
tingentibus
impossibilibus.

deinde immed
diatam in for
maliter in
mediatam,
mediana,
liber.

Demonstrandum est ex utrisque ac primis aut
ex his quae per prima fides sunt, quod
idcirco vocantur virtualiter immediata
divina, quod in alio alienis quibus ad aliquid
demonstrandum utitur. Et in modo ea primis
ad alio prima ac fides immediata resolu-
untur in eandem vim habent ac si fides prima et

inimica in immediata essent. Praeterea dividuntur in
affirmati-
vas et ne-
gativas. *et hinc. c. 11.* Proposiciones constantes gene-
raliter sumis diversorum predicamentorum
sunt immediate, quodmodi sunt, Substantia non est
Quantitas, Modus non est Passio, et ad quod

S. Thomas etiam refert eas in quibus de
mutuam negantes integre definitiones duarum
specierum, sub eodem genere et proximo
contentum, ut si dicas Animal rationale non
est animal irrationale, vel vice versa de ali-
o sibi opposita est Irrationale non est rati-
onale, Nulla corporum est incorporeum.

Antequam de affirmativis immediatis aliquid
determinare sciendum est quod autem in his
diximus, et fusius contra Averroem dicitur
Gillig. c. c. 2. n. 2. et v. ostendit
immediata esse species per se nota

pecti, adeo ut ois immediata etiam sit per
 se nota, et e converso, quamvis ratio diffe-
 rant, inam immediata dicitur, in ordine ad mediam quod
 est via conneptionis predicati cum subiecto, sed per se no-
 ta dicitur in ordine ad aliquam ultimam, conneptionem
 predicati cum subiecto cognoscentem, sine aliquo medio;
 Quocirca auctoritate Gillii, c. c. r. n. 3. Describitur
 Huiusmodi huiusmodi 3. solet per se nota p[ro]prio, hoc modo.
 Proposio Vocatis aut Obiectiva, cognoscibilis ex
 suis tantum terminis. Sensus est, illa p[ro]prio ex se
 est per se nota, cuius connectio sine Identitate, p[ro]di-
 cati (vel, si de negativam loquamur distinctio
 ac diversitas) in subiecto absque alio medio termino
 extinguitur et saltem ratio distincto apta est in-
 notescere unius ultimi apprehendenti terminos.
 Signate dicitur, Vocatis aut Obiectiva, quia men-
 talis p[ro]prio potius est ipsa cognitio ac notitia
 a qua obiectiva et consequenter etiam Vocalis
 sine scripta concretè denominantur per se notæ
 Itaque ad p[ro]p[ri]etatem immediatam ac per se no-
 tam hæc duæ conditiones exiguntur. Prior ut
 careat medio termino quod saltem ratio ratiocinata
 differat ab extremis. Posterior ex p[ro]p[ri]etate
 sequitur nimirum ut ex vi solius notitiæ app[re]hen-
 sionis terminorum feratur de ea iudicium sine
 ulla alia cognitione interueniente, ut bene docet

Gillig. Ex q̄b; sequitur primo, dicitur
Ep̄ois per se nota. Nam iuxta S. Th. et
eiusdem sententiam quam etiam sequitur et bene ex-
plicat Gil. n. 7. quedam Ep̄ois dicuntur per
se nota s̄c̄m se s̄m, quedam etiam quoad
nos. Ea Ep̄ois dicitur per se nota s̄c̄m
se s̄m, q̄ constat ex terminis ex quorum
definitiva apprehensione potest q̄dē gigni
evidens assensu aut dissensu, quamvis ob imbecil-
litatem nri intellectus, illos terminos non satis ap-
prehendentis de facto non cognatur usq; dum
idem termini vel Ep̄ois labore ac industria
vel per alterius instructionem perfectius et quā-
tum satis ē apprehendantur. Hinc medi-
Ep̄ois testis. S. Thoma. 1. 2. q. 2. a. 2. et
cuius sententia ē haec, Sed ē. Item principia
singularem scientiarum, q̄ praesens terminis abstrasi-
onibus constant, quorum rationes ac significaciones pa-
rim ignorantur et solum sapientibus notis s̄nt; ut
philosophus docet idem. S. Th. in 1. 2. d. 1. q. 97
a. 2. ex Boetio, aitq; hāc Ep̄ois. Homo ē
animat̄ s̄c̄m per se notam s̄c̄m se quamvis illi
q̄ nescit definire hominem, tandem ignota sit
usq; dum hōis speciem perdiscat. Proposio
n. per se nota, quoad nos, illa dicitur, qua con-

stat eiq̄modi terminis q̄ a quocunq̄ fere illibit ap̄
 prehendantur absq̄ alio medio cauant eaidem
 tem affertum vel discessum; huiusmodi eodem
 §. Th. teste, sunt sp̄oes in medianta quatu
 termini oibz noti sunt; ut; Omne totum ē maḡ
 sua parte, et, quae uni et eidem sunt aequali
 a, sibi inuicem sunt aequalia, et, his tria sunt
 lex, et impossibile ē simul idem ē et o ē.
 nemo .n. hominum fere ē q̄ nesciat qd sit tot
 tum, qd pars, qd ens et non ens, aequale, inaequa
 le.
 Sextus 2do, quod recte ac fere, q̄
 tra Noīales ostendit Gillig. l. 1. t. 4. c. 8. non oīem
 sp̄oem, cuius termini inter se a parte rei identifi
 cantur per se notam ēē, q̄a plurima sp̄oes qua
 rum termini sola r̄oē, ratiōcinata differunt, ita
 constitutisunt, ut q̄ centrialem terminorum d̄tōem
 sufficientemq̄ apprehensionem habere possit, igno
 rando inter se an eam p̄dicatū f̄bitū cognosci
 at nec ne; cuius rei exemplum habemus in 2do de
 Aīa, quā licet p̄tū cum f̄bitū definiant contro
 uertunt tamen an illig passiones seu potentia
 r̄oē an re ipsa ab aīa distinguantur. Proter
 oea in mathematicis pleraq̄ passiones. n. q̄
 triangulū habere 3, Si sola r̄oē a f̄bitū
 differunt, neq̄ tamen per se nota sunt, quando

quod a mathematicis opposè demonstratur. Neg
obstat quod noiales opponunt de intuitiva
cognitione, dicentes fieri non posse quod
eiusmodi terminos q a parte rei eidem intese
sunt intuetus mop absq alio medio interuenien
te yisdem asseribatur aut dissentiat. Sicut
bene docet Gil. 4. 8. c. 3. n. 4. per ap
prehensionem terminorum non è intelligenda in
tuitiva et clara eoru visio alias omnis ppo
faret per se nota, siquid nulla ppoio affer
ri pot unig si qspian terminos clare intueat
qu statim absq ullo alio medio eidem assen
tratur aut dissentiat quantumvis contrigerit
ali hac è. n. g. paries è albg.

Quae proprie ita declaratis notandū est. Om ppoem
ationes aut fieri q predicatum è de eētia facti, vel quod
ce nota idem è, sem ppoem pertinente ad. primu
modu per se, eē p se nota. Ita. S. Th.
predicatum c. 9. 94. n. 2. et op. 48. c. 7. alijsq
de essentia multib in locis, apud Gilium. c. 4. 8. c. 2. n. 12.
q ex cori facta idem docet p hanc rāem
q a hoc ipso quod aliqs perfecta sine de
finitiva cognitione diuig facti habet ex vi
eig unig cognitionis in complexa statim videt, p
dicatum in eē facti, ac prouide absq alio medio

per formare eiusdem iudicium sine affectu mentalem
 quod predicatum factu in sit ex qua doctrina sequitur
 quod cum S. Th. Theologi coiter docent a patre
 et episcopi dicta demonstrare quam factus hinc de
 scribit demonstrari non posse quod deus sit
 quia existens convenit Deo essentialiter in pri-
 mo modo per se. Sequitur item nullam aliam
 episcopi de primo modo dicendi per se, posse
 episcopi dicta demonstrare, per quid, demonstra-
 ri, omnes n. sunt per se nota, saltem secundum se.

Notandum quod episcopi in quibus continentur in media
 et necessaria causa praedicati se per se nota
 ter. Hinc est quod in episcopi in tertio p
 quem praedicati a se nota possit in mediata per
 se nota, ut cum ante initio .c. 8. sic docent, ut
 episcopi pertinent ad hunc modum per se, in
 quibus sit effectus de causa immediata praedica so.
 tunc sunt tales; sicut sunt per se nota; tales
 etiam sunt omnes illa episcopi in quibus proxima
 passio praedicatur de se nota. Sicut ut si dicitur
 animal rationale est discursivum. Proxima sa-
 tis inquam quoniam in parte est ab eadem et una
 essentia posse plures passiones seu proprietates
 certo quodam ordine fluere ita vixit ut

2do
 In quibus continentur
 proxima et in-
 mediata ad praed-
 icatum
 In quibus proxima
 passio praedica-
 tur

140.
prima immediate causebit ex dictione facti, et
u. immediate dicitur ex prima et tertio
etiam quod ex hoc sentia fluere aut primo
discursivum deinde admirativum, postea raris-
sibile de qua opinio supposita, etiam passio
non efficiet formaliter intermediam et pre-
notam speciem si quando de facti dictione p-
dicabitur sed tantum si de prima passione
affirmabitur, hoc u. g. modo discursivum e-
admirativum.

Ad extremam tandem sciendum e quod philosophus
doct. c. 2. et infra c. 2. utramque prae-
sentem demonstrationem polyssima debere esse primam
seu immediatam et non demonstrabilem et per
se notam, Immediatam inquam vel formali-
ter, vel certe virtualiter ita tamen ut per
virtualiter immediatam non intelligatur illa
dumtaxat quod est resolutum formaliter pri-
mam et immediatam sed ea quae a demonstra-
tore ante resoluta est ad oio primam
atque ut talis cognita in ipso demonstra-
tionis exercitio, ut ex hoc sentia doct. etiam
Gillig et Tol. c. 2. n. 7. Quare in Euclidi
de. u. g. in quo demonstrationis ita inter se
subordinatae sunt ut Antecedentis conclusio

subsequenti principium sit, demonstratiue fieri.
 Et e.g. trigesima demonstrationis conclu-
 sio nisi ab eo q. illis premissis usq. ad unum
 prima demonstrationis prima ac formaliter
 immediata principia recordare, saltem tunc
 resoluit, quanta trigesima demonstratiue
 oritur. Ex q. iterum confirmatur quod an-
 tea dictum e. potissima demonstratio in p-
 missis esse ac ex quovis huiusmodi dicitur
 di. per se, conclusionem u. tantum ex do.
 ordinarie: Da p. et 4. modis habent q. p-
 in demonstrabiles, nisi q. etiam ex 4to dicatur
 et demonstrari posse in q. predicatur effectus
 aliquis de causa adaequata sed non proxima

ARTICULVS TERTIVS.

Explicantur Tertia, Quarta, et Quinta
 Condicio premissarum Demon-
 strationis PROPTER QUID.

Demonstratio Proprietas q. in constat ex natu-
 rali et immediati sed etiam ex notis ibi, p-
 quibus, aut q. conclusionis, ut docet Arist. c. 2. hoc q. dicitur
 e. n. inter has conditiones hoc dicitur quod dea
 habent explicata absolute sint, nullumq. respectu
 ad conclusionem habeant sed 3 reliqua sunt

In quo dif-
 ferat sequen-
 tes q. dicitur
 a duobus p-
 oribus.

respectiva, habentis statem ad conclusionem
qua premissa demonstratio debent esse
Tertia conditio, notiores. Tertia res gdi
tio, ut premissa sunt notiores quam con-
clusio: tam quia in omni bono diuersu qualis
vel maxime est demonstratio ignota ex notio-
re debet colligi: tam quia premissa sunt
immediata et per se nota conclusio uero

Aurum axioma. Denique quia ut fides ait per quod una
ma statum quodque tale et illud magis, sed conclusio
Propter quod cognoscitur per premissas; Ergo premissa
unumquodque sunt magis nota. Ratio huius principii
talis, et illud magis. Numeratur inter axioma philosophica et
magis. ab aliquo fassimo declaratur. Sed in omni
his breuiter dici se ad eiuusmodi defendenda
debeant institui comparationem inter causam rea-
lem actu existentem et eius effectum nondum produ-
ctum et in potentia esse existentem. Alioquin si con-
paratio fieret inter eam uinocam eiusque effectum
etiam actu existentem tunc effectus eque nobilis fo-
ret quam sua causa: quod non est nisi homo quam
frater, et equus quam aliam equam producit non est magis
equus quam ille quem producit, quamuis sit magis
talis quam equus in potentia siue producantur
nisi fieri intendatur sed ut effectus actu existens

nobilior sit quam sua causa sicut magis ignis nobilior
est parva scintilla a qua productus est. Ita in nro proposito promissa demonstrationis
ratio cuiusque alterius discursus pro tempore vel
natura saltem quam inferatur et cognoscatur condu-
tio debet actu adeoque magis nota esse quam con-
clusio inferenda quae potentia tantum cognosci-
tur in promissis ut dicitur Aristoteles .c. v. lib.

Quod si quis tamen velit actualem promissam
cognitionem conferre cum actuali notitia conclu-
sionis, nilominus asserendum erit cognitione prin-
cipiorum formaliter immediatorum semper esse nobis
hoc rem essentialiter, cuius conclusio nisi de-
monstrata notitia. Qua de causa ab Aristoteles .c. v.
vocatur domina omnium cognitionum Formaliter
immediatorum, dicitur quae scientia, eorum principiorum
sum quae actualiter tantum in mediata sunt, adeoque
demonstrata, eadem generis cum scientia
conclusionum atque idcirco praesens per se obio-
nis essentialis, quamvis accidentaliter ea perfectior
sit quoadquodam procedit ex praecognitione mediis qua
scientia conclusionis. His addit Aristoteles .c. v. lib. N.B.

Cognitio promissam
formalem
mediatorum
semper nobis
notitia
demonstrata

non satis est ut principia demonstranti notiora sint
quam conclusio sed praeterea etiam aequae ratio a-
nario constare eadem debet, falsitatem eorum quae
eiusmodi principijs opponatur: nam addit his ver-

Axioma bis: Quia scilicet scientem, credulitate oportet
mutabilem esse, h. e. ab assensu scienti-
fico dinouere nullo modo posse: sed si circa p-
missas earumq; oppositas p-
missas non ita immo-
bilis est consequenter neq; circa conclusionem

Conditio 4. ex his demonstratam posset inpermutabilis
persistere. Quarta conditio est premissarum
potissima demonstrationis est, ut sint priores in ordine, q; g-
ditio ut reliqua, etiam auiprienda est de obiectio-
nis premissis; sensus enim non est, formales premissas
prius haberi in mente vel ore demonstrantis qua
conclusionem, sed premissas obiectiuas earumq; beneficio
etiam formales, priores esse conclusionem, eo quod continent
necessariam causam pp. quam conclusio vera est.

Causa. n. ut ex post predicamento constat, natura
Conditio 5. causa n. ut ex post predicamento constat, natura
est causa, q; prius est suo effectui.

plex est, n. g. d. est quinta et ultima g-
tione intelligatur sciendum est
essendo. Causa in cognoscendo dicitur quodam modo
arguendum est quod, in alterius cognitione deuenit
qua causa non est ad demonstrationem pp. Quid, sed
etiam ad demonstrationem. Quia, mo ad rem bonam
dignam respicitur. Causa in sciendo est, a qua ut

Causa in sciendo pendet effectus, ut a sole lumen et ca-
rendo duplex. Causa iterum duplex est, una Physica q; res-
et metaphysice a suo effectui distinctione: Altera me-
sica: Physica seu Logica q; sola ratio ab effectu

differi, et per se vocatur causa virtualis, prope quod
 ad intellectum nostrum comparata ad operandum effectum
 eam eam habet eandem virtutem quam vera et a-
 ctualis causa physica habet respectu sui effectus, p-
 vide. n. nos deducit in cognitione predicati in futuro
 ac si vera et physica talis predicati causa foret
 hoc pacto se habent. u. g. attributa diximus et licet
 sola ratione differant: nihilominus tamen habent eandem
 virtutem ad ordinem, ut unum respectu unius illius alterius
 quasi causa sit, quam ab re in metaphysici possunt
 veras de deo demonstrationes efficere huiusmodi est haec.

causa metaphy-
 sica dicitur
 etiam causa
 virtualis.

Omne immutabile est aeternum.

Deus est immutabilis.

Idem; Deus est aeternus.

Immutabilitas namque iuxta nostrum intelligendi modum
 virtualis causa aeternitatis dei.

Hae declarationes praemissa. S. Th. et Ferrari.

1. contra Gentes. c. 24. Gillig. l. p. tt. 4. c. 8. n.
 12. et. 13. Caiet. Tot. aliq. logici cum Aristotele
 docent demonstrationis praemissa debere esse, seu por-
 tui continere non modo causam in cognoscendo,
 sed etiam in essendo, scilicet virtutem. Quae con-
 ditio ut etiam reliqua patet ex diffinitione scientiae
 supra tradita in qua dicebatur nos tunc scire
 cum habemus eam C. in essendo D. et scimus il-

lam et causam ^{pp} quam praedictam tam
necessario conveniat ^{scilicet} ut non possit; non
convenire. Deinde nisi virtualis causa suffi-
ceret, sequeretur metaphysicam et mathema-
tica veras scias non esse quodammodo passiones me-
taphysicae quae tam de ente, tam de Deo solent
demonstrari, ut etiam mathematica pleraque
sunt, sola ratione a ^{scilicet} differunt;

Confirmatio quae intellectus noster per causam virtuale
perinde cognoscit rem aliter se habere non pos-
set, atque per physica seu realem.

Ad extremum circa praedictas conditiones notandum est quod
docet Scotus. c. 2. non esse naturam ut idem quod naturam
notis ac prius est sit etiam notis ac prius quo ad nos;
singularia necodem modo cum sensu percipiuntur,
quo ad nos notiora et priora sunt universalibus
quae solo intellectu cognoscuntur, et eodem modo autem
naturam priora ac consequenter notiora sunt suis sin-
gularibus. Similiter effectus licet causis suis naturam pro-
terioribus sint plerumque tamen quoad nos notiores
sunt, ac prius quam cause cognoscuntur: quia illi ab
sensum cadunt, causa vero persaepe latet.

Responsio ad
dubitacionem Si quae an praemissa demonstratio naturam finem
an etiam quoad nos debeant esse priora ac notio-
res conclusionem demonstranda? Sed ex hoc ac au-

ta Julia quam etiam sequuntur Tol. c. 2. et Con.
 q. 2. n. 3. sub finem utroq. modo debere esse priores
 ac notiores. Naturā quidem quā eadem conclusionis con-
 tinent; quoad nos. n. quā alioq. conclusio ut pote ignota
 et promissus non posset nobis innotescere. Si ob-
 jicias item q. dicit non posse idem aliquo alio
 esse natura et simul etiam quoad nos prius ac notius.
 & deo primo, falso item nobis hic obijci; nam si
 qm. n. dicit, idem non posse quoad nos naturā
 notius simul esse ac prius; sed idem, nō de eo ipso
 etiam nobis prius notum si scdm natura sua con-
 sideratum prius ac notius sit aliquo alio: sed con-
 trarium evenire posse ac plerumq. solere propter
 tim si loquamur de illo ordine quo nos propria
 inventionē et industria in rerū cognitionem deuen-
 iunt: tam. n. nil sit in illius nō quā prius aliquo
 modo fuerit in sensu. C. quem modum bene ex-
 ponit Tol. c. 14. sub finem, id quod prius
 in sensu nō inuenit a nobis prius etiam cog-
 noscitur, licet interim fortasse, multo posterius
 in veram naturā existere caperit quam aliud
 quod sensu nō latet. Quo modo prius fumum
 quam ignē a quo proiescit cognoscimus et prius
 aliquam singularem rosam quā rosā eam sicut
 vineosam q. prius eam existit. Signatē dixi

solutio Obi-
 ectionis ex dictis
 na ab ista
 et tradita est.

78

Loquendo de illo ordine dicitur quia si sermo sit
de cognitione et ordine doctrinae quae exli-
bris vel preceptis tibi accipiunt possunt et so-
lent Universalia singulis et cetera per
quam effectus edoceri. Ideo idem, unum idem
con. Item non ideo dicitur Universalis esse na-
tura et non quoad nos nobis tunc singularium
quod existimavit premissas de non tunc ten-
minis Universalibus constare quae conclusio-
ne, nam in utrisque idem propter terminum esse de-
beant, sicut leges syllogorum, ab Aristotele. 1. Prior. et
Fon. 2. Just. traditur. Sed hoc dictum attu-
lit. e. l. ut significaret quod cognitio magis Uni-
versalium pendet a notitia magis Universalium ac
singularium quae propria mentione primae per-
finitate Universalium notitiam et asserta-
tionem pendere ab agentibus et cognitione per-

Quomodo mixtura.

Inter idem
serant haec
conditiones
Ex doctrina 3. articulo
patet et discitur inter conditiones habent
applicatas, nam ut minimam rem discrepent et prio-
res posterioribus latius pateat: per n. aliqua species
natio vera atque interim non esse immediata ut haec:
Homo est diuersus, et ista. Triangulum habet
tres. per deinde esse immediata ita ut non sit con-
clusionem notior quodammodo multo immediata
tantum sicut se, non ut quoad nos sunt nota et

si virtualiter tunc immediata sunt per quae et ipsae
 demonstrantur tam ignota esse solent, quam aliqua
 conclusio per eas demonstranda. Praeterea o
 quod alio notis e etiam e per illo saltem natura
 quandoquidem vniuersalia particularibus priora, et
 minus nota sunt. Denique non quacumque priora
 sunt etiam sunt eia in essendo eorum quibus priora
 sunt; nam per ut ex postpradicationis constat
 varijs modis accipitur, et bellum Troianum
 Danico per fuit, neque tunc eisdem eia fuit. Fuit
 inter conditiones hactenus traditas e satis mag
 num discrimen. Sed obijcias multo
 plures conditiones principiorum et praemi
 sum demonstratio in h. l. ab illo tractari;
 ut quando primam. c. 2. et 7. tradit principi
 a demonstratio non debere esse eia pluribus sci
 entibus ac demonstrantibus sed propria; contra qua
 conditione peccasse ait resio quem Poissonem
 mathematicum qui ex eorum principijs perperam co
 naty e demonstrare quadratam cituli, etia ho
 dieis mathematicis adhuc ignotam. Deinde
 eodem. c. 7. docet idem fides principia demonstratio
 non debere esse extranea neque n. l. l. et, in t. l. 20.
 ex alio quare in aliud migrantem demonstrare: post
 ea in eodem. c. docet principia demonstratio esse

hanc vocantur indemonstrabilia et immediata, et per
se nota, ut constat ex. n. 2. et hae ^{haec sunt} ^{tantum} ^{definitio}
definiuntur ea principia q̄ formaliter immediata et oīo ^{tantum} ^{definiuntur}
prima sunt et q̄ sp̄ta principia dicuntur: nā ^{quod} ^{modo} ^{definitio}
virtualiter tantum immediata sunt ō sunt sp̄ta ^{definiuntur}
dica principia sed cum demonstrantur sunt conclusio-
nes; cum u. postea sumuntur ad aliqd̄ aliud proban-
dum tunc q̄dem aliquo modo etiam possunt dici
principia sed tū in illa demonstratōe, q̄ ex q̄ suis
conficitur.

Deinde dividit ^{dividuntur} ^{principia}
Aristoteles principia a se definita ⁱⁿ <sup>com-
m-
ta</sup>
primū in Cōia et Propria. Cōia dicuntur ^{propria}
q̄ pluribz demonstratōibz q̄ scientijs conveniunt, q̄an-
tiā sunt ista: Totum ē maius sua parte; si ab
equalibz equalia demas, q̄a relinquantur etiā
sunt equalia, q̄ docet in sua cōi tate nulli par-
ticulari scientiā ē utilia sed debere p̄portionali-
ter ad singularem scientiā in materiā limitati.
Vnde Geometra. u. g. priore principio ad hanc
modum limitato utitur, Tota magnitudo, ē ma-
ior sua parte. Arithmetici hoc modo, Totus na-
merq̄ maior ē qualibet suarum partium ē.
Vocari solent ista principia praesertim tunc q̄
sua communitate retinent, a grecis axiomata
a latinis u. dignitates quasi p̄ alijs p̄p̄tibz digna

Abg. fides et assensu prebeatur q̄ proinde ab
omnibus describuntur sic in singulari numero: *Apri-*
matris. omnia e quod necesse e eē pp̄ ipsum; et necesse
e videri. Sensu e aprioma est p̄p̄oio q̄ non
p̄ aliam sed per se ip̄ta innotescit et cui ne-
cessario ab oibz prebetur assensu. Vno verbo
aprioma aliud non e quam immediata et per se
nota etiam quoad nos p̄p̄oio q̄ oibz ita ma-
nife sta e ut ab ea dissentire nullo possit
q̄ vocabula ac terminos illig recte peregerit.
Si *Arti* obuias ep. l. Peri. Omne quod
q̄ affirmari negari posse et vicissim. Re-
spondet. c. c. 8. signodi apriomata externa q̄
den orate negari posse interna u. o. posse.
et licet ea p̄p̄iam exteris negatib̄ inloning
ni mentis iisdem fidem habere; demonstrat
u. o. respicere ad verba externa; sed ad tra-
ditionem internam. Deniq̄ idem *Arti*
coibz p̄p̄iis seu apriomatis etiam annue-
rat ista dno: Affirmatio et Negatio de a-
dem eo non sunt simul vera; neq̄ etiam simul
falsa. Sicut docet expresse q̄dem et in sua com-
munitate accepta, non poni in demonstrationib̄
particularibz sed implicite tantum et restricta

ad particularium scientiarum materias. Dum n.
 u. g. physici ait: oē corpꝫ naturale ē mobile
 tacite simul his principijs utitur q̄a oē hō
 & vero habet quod ait simul etiam habet &
 falso quod non sit mobile.

Propria sunt q̄ in singulis scientijs fiunt, cuiusmodi
 in Geometria u. g. ē hoc: Linea ē longitudo sine
latitudine. In logica; Demonstratio ē syllo-
gismus pariens scientiam. In physica, homo ē at
 rationale, de q̄bꝫ principijs docet Arto, in scienti-
 is particularibus supponi sine oī p̄b̄ac; tam quod
 uera sint; tam quod eorum p̄b̄ta existant.

Diuiduntur tripartitam: nam quaedam dicuntur hinc ^{Principia} propria
 p̄theses. h. e. suppositiones: quaedam postulate ^{tripliciter}
 et petitiones: quaedam definitiones; Cuius divisionis
 fundamentum ē, quod principia propria speciali-
 um scientiarum plerumq̄ constant terminis q̄
 non satis noti sunt ijs q̄ accedunt ad eiusmodi
 scientias discendas. Ut igr̄ p̄fectis et p̄gressis
 aliq̄ ab eiusmodi discipulo fiat, oportet eum mi-
 erō, iuxta eisdem p̄b̄ta consilium, multa q̄ non
 dum perspicacē satis intelligit, credere. Et ut
 p̄tinua aliqua principia ipsi p̄ponantur quaedam

libenter credit, is assentiendo: de quibusdam
vero subdubitat aliquando, nō forte etiam con-
trariam opinionē habet. For suppositio
ē eimodi principium quod licet a doctore
saltem a posteriore demonstrari et discipulo
probari posset, supponitur tū sine demon-
stratione, eodē annente, illud q̄ credente.

Postulatum u. seu petitio ē principium a doctore sine
demonstratione sumptum de quo tamen discipulus vel
dubitat, vel etiam contrariam forte opinionē habet
Ex quo colligitur suppositionē et petitionem sola
rāōe quando q̄ differre tūdem eadem numero pro-
positio respectu eius discipuli a quo creditur hypothe-
sis ac suppositio ē: respectu alterius a q̄ eam nō
dum credit postulatum siue petitio uocatur.

Ab utriusq̄ Artis diffinitio duplici discrimine dis-
cernit primo q̄a suppositio ac petitio sunt integre
propos, diffinitio non autem, quod etiam docet For-
s. Inst. c. 1. Quod si diffinitio ut interdū solet
p̄ tota enunciationē in qua etiam definitum posi-
tur auiperens tunc nil differret a principio con-
pleto, foretq̄, aut suppositio si eam concederet
discipulus, aut postulatum si nō crederet. Secundū
discrimen ex priore sequitur q̄a diffinitio in enun-
ciatio non fit nec ē. Vniuersalis nec particularis

C. prioristica.) Sed suppositiones et petitiones vel
sunt universales, vel particulares. In huius doctrinae
harumq; divisionum exempla desiderat in pericial
initium. l. r. Euclidis in quo primo loco ponuntur
36. istiores q; q; possunt fieri totidem principia
demonstrationum geometricarum. Deinde sequun-
tur 7 petitiones seu postulata in q; continen-
tur etiam suppositiones q; patu a petitionib; di-
crepant. Postea sequuntur 20 axiomata seu
principia plarib; scientijs communa q; principioru
genera licet in alijs etiam oib; ac singulis scien-
tj; reperiantur a primis tñ earu inventotib;
in nulla alia fuerunt ita distincta et tam clara
methodo explicata q; ab Euclidē in mathematicis.

Post divisionē principioru Arist. c. g. tractat de in-
terrogatione et disputatione scientiali, docetq; qua-
tum differat demonstrativa interrogatio a Diale-
ctica q; apud Tolet. vel alios legi poterunt.

TERCIA PARTIUM
LIBRI.

De Divisione Demonstrationis
in PROPTER QUID, et QVIA.

Doctrina Arist. quam in c. 10. de hac Divisione tradit

breuiter sic se habere uident. Demonstratio
latissime accepta est syllogismus constans ex propositis
ueris et euentibus: Necessarijs in qua, quae
teste Aristotele, c. 6. oēs qui uisunt contra aliquam
demonstrationem probare conantes eam non esse de
monstratione hoc utuntur medio. Quod non sit pro
necessarijs adeo ut ibidem illos fatuos nominet
et ex probabiliter ueris existimant se aliquid de
monstrasse, additque medium contingens nec in de
monstratione. Propter quod, nec quae per se, posse
ullam conclusionem necessariam probare: sed non mi
nus uaria demonstrationi est euentia propositio
quam necessitas alia non signent scientiam
sed fidem tantum.

Diuidi. a. j.
Demonstratio tam lato sumpta tamquam genus diuisio
diuiditur in duas species, quarum nobilissima ac potis
sima uocatur demonstratio propter quod; Altera
minus nobilis dicitur demonstratio quia.

Demonstratio propter quod est illa, in qua aliquid
per ueram, adequatam, et proximam suam causam
probatur, iuxta doctrinam Aristotele, 1. Post. c. 17.

*Demonstratio
propter quod
est quae in se
definita est.*
Breuiter dicitur, demonstratione propter quod
est eorum potissima est eorum quae ab Aristotele supra defini
ta, et habere applicata. Subdiuidi porro
haec demonstratio pro uarietate mediotorum fit

in varias species subalternas et Infimas. Eiusd. et demon
 Demonstratio, *EVSA*, est, qua aliquid de alio probatur tratio EVSA!
 per aliquem effectum, vel per causam remotam et
 inadeguam. Per effectum nunquam quæ non o-
 portet se ipsa a sua causa diversa et nota do-
 ctinam. a. 3. Vocatur a. hac demonstratio
 a grecis τὸ ὄτι, a latinis u. demonstratio
EVSA, quod per eam fieri solent probatur, quam
 predicatum connexio fito. Potissima u. notis
 to dicitur demonstratio Propriet. EV,
 cum per eam etiam causa proxima per quam pred-
 icatum fito me ostendatur.

Demonstratio *EVSA* duplex est, una qua per effectum
 etiam aliquem nobis notiore aliquid de alio pro-
 bang, et etiam vocatur demonstratio a Doctore
 ore, quod omnis effectus est potentior sua causa.

Item demonstratio signi, qua effectus sunt notiores
 quam ipsorum causa, ac promde eorum signa natura-
 lia: quoniam fang est effectus et naturale signum
 ignis latentis. Commodè tamen notat Tol. c. b. q. 1.
 fund. 2. signum huiusmodi debere habere naturam
 connexionem cum sua causa: Posterea. S. Th.
 etiam docet fieri posse ut causa quoad nos notior
 sit suo effectui, nisi quo casu est effectus causa, sed causa

effectus occulti, signum est. Ita docet in
1. p. q. 70. a. 2. ad 2m. et in 3. p. q. 70. a.
ad 1. et 2. genti? etiam Tol. Jun. v. Aug.
demonstratio? scilicet in hoc. 10. c. hoc duo ex-
empla habet.

Quod corpus lucidum non scintillat, est opacior.
Sed 7. planetae sunt corpora lucentia
et non scintillantia

7. planetae sunt prope nos, h. e. non
ita remoti, quod stelle firmamenti
In hoc exemplo non scintillare habet se per mo-
dum effectus respectu proximitatis quae propin-
quitas est cum se quam planetae nobis non viden-
tur scintillare.

Secundum exemplum.

(rotunda)

Quod id quod illuminatur, circulariter est
Sed Luna illuminatur circulariter
7. planetae sunt rotunda.

Planetae a. rotunditas Luna sit eam circularis
illuminationis, illuminationis tamen quam sensu percipi-
mus notioe illa est. Verum hanc demonstrati-
onem dicit scilicet coniecti posse in demonstrati-
one. Propter quod a priori dicitur magis extrema
in mediam, et media in maiora extrema commutat.

Altera demonstratio EVSA est per quam aliquid
per causam remotam et inadæquata probatur
quam Aristoteles ait semper esse negativam; atque in eadem
syllogorum figura tamen conficitur ut in hoc exemplo patet

Omnes quod respirat est animal

Nullus paries est animal

Ergo nullus paries respirat

Circa quod ex exemplum sciendum est quod careere pulmo-
ne sit causa adæquata et proxima propter quam aliquid
non respicit; At non esse animal est causa remota
tamen et inadæquata cur aliquid non respicit, neque
in omnia animalia respiciant, cum multa pulmones
careant; Quia tamen nihil respicit nisi animal sit
ideo per negationem animalis recte demonstratur a-
liquid non respicere quamvis non per veram causam
Huius exemplo subiungit Aristoteles causas remotas affini-
lari quod per Hyperbole et exsuperationem aliquan-
do dicuntur quod nimirum plus respondet quam interroga-
tum fuerit. iniqui modi responsum ait fuisse iniquam Man-
charis philosophi ex Scythia oriundi. Nam
Athenis versans cerneret foeminas vino ebrias
et pro ebrietate tibiis canentes ac saltantes, ro-
gatus a quodam an etiam apud Scythas eiusmodi sal-
tatrices ac tibiicinas essent, Argenteus respondens dixit

multo pl^us quā q^ueritur erat, ne vites q^uidem ibi esse:
quasi diceret o^{mn}i t^{em}p^{or}e nulla eiq^uemodi^{us} bestia in mea
patria sed ne vites q^uae sunt, q^uae erant causa ual^{id}e
de remota eiq^uemodi^{us} tibi^{ci}na: nā o^{mn}i est vites est
propina cāa ut non sint uas, nō est uas, est pro
pina cāa ut non sit vinum: non est vinum,
ut o^{mn}i m^{er}ebantur: non m^{er}ebantur demū est cāa p^{ro}
pina ut o^{mn}i sint eiq^uemodi^{us} tibi^{ci}nes. Porro ex
hoc responso sic ex^{tr}ahunt q^uae de^{mon}strāem:

Non sunt tibi^{ci}nes ubi o^{mn}i sunt vites

Sed apud Scythas non sunt vites

Ergo apud Scythas non sunt tibi^{ci}nes

In fine huius partis notari etiam p^{ro} p^{ri}mo,
quasi nōe demonstrationis Dilectus p^{ro} v^{er}o, et
a p^{ri}ore, sage intelligitur potissima ex^{tr}actissima
demonstratio cuius conditiones m. p. et. v. p^{ro} p^{ri}mo
Arte exponimus non min^{us} tamen frequenter etiam ali
as demonstrationes q^uae per rāa aliq^uos effect^{us} ostē
ditur vocari demonstrationes Dilectus p^{ro} v^{er}o
demonstrationes a p^{ro} p^{ri}mo d^{em}modo ex p^{ro} p^{ri}mo
tionib^{us} necessariis et o^{mn}i d^{em}ntib^{us} seu p^{ro} p^{ri}mo
constant licet o^{mn}i contineant p^{ro} p^{ri}mo v^{er}o
posteriorit^{er} neg^{at} cāa p^{ri}mo et ad^{equ}atam.

Secundo notandū vīs demonstrationes q̄ ō sunt potis-
sima reduci sese ad demonstrationē **Quarta**. Ideoq̄
multo plures species eī subalternas et infimas, q̄ā
potissima demonstrationis de q̄bz speciebz aliqua
sicut digna legi possunt apud **Tol. c. c. l. q. r.**
et. c. 10. n. g. In. r.

Terzio, demonstrationes reciprocas q̄bz nimirum
cāa q̄ effectz et vicissim ex causis effectz demon-
strantur. ad unā eandem scientiam totālē specta-
re: ut ex pressē docet **Artes m. h. c. 10.** q̄ tunc
addit saepe fieri ut demonstratio **Propria** quid
et **Usa** ad diuersas scientias pertineat, uide-
licet ad subalternatē et subalternatā, de q̄bz
infra. Deniq̄ p̄ter diuisiones iam explica-
tas aliter etiam diuiditur demonstratio ab **Ato.**
infra. c. 20. et 21. et 22. quas diuisiones ibidem
etiam in sinuabimq̄.

QUARTA PARS. PRIMI LIBRI POSTE- RIORVM.

De forma Demonstrationis

Capite u. docet **Artes** demonstrationē **Propria**
q̄ vīs potissima, m. 1. tantum modo 1. figura q̄ **Bar-**
bara dicitur, optui debere ac posse. Idq̄ probat

experiencia demum per se scijs mathematicis q̄ habeat potissimas
et nobilissimas demonstrationes easq; oēs in s. Fig.
et .j. modo. Ratio est q̄ in nullo alio modo nec
figura servari possunt conditiones premissarum
demonstrationis in eadē parte explicato; neq; in
alijs modis et figuris aliqd affirmativum, unive-
rsaliter concludi potest. Quod attinet ad alias
demonstrationes q̄ ō sunt potissima possunt illo
p̄ varietate mediocrū et conclusionū probandā
in alijs etiam figuris ac modis fieri, ut praedictē
c. 10. patet, ex ep. c. 17. infra. Quia de hui-
c. et .j. doctrina legi possunt apud Tol. q̄ in postre-
ma parte capituli, bene explicat doctrinā hanc,
de negativis propositionib; immediatis q̄b; plura ad
dit. c. 17. n. 8.

QUINTA PARS. De Ignorantia ac Pseudographo Syllogismo.

Cum eadem scientia contrariorum sit C. mediocrum
tam de morbo quam de sanitate, et physica tam de
navis quā de loco, et ethica tam de virtutibus quā de viti-
tutibus agunt. Deo etiam hanc, explicata habet,
ut utiq; naturā demonstrativū Syllogismi et

Scientia, deinceps in c. 12. 13. 14. agit de ignorantia
 q̄ opponitur scienti, et de pseudographo Tytlo q̄ demon-
 strationi opponitur. Docet a. ignorantia esse dupli-
 cem. Vna vocatur pura negationis; Altera pra-
 ua dispositionis; quae a se minime fere sic diffe-
 runt quod non bonum, vel non bonitas differat a
 malo sine malitia. Illa .n. est solius bonitatis negatio
 ista .n. est eisdem negatio, cum superaddito habitu pra-
 uo q̄ malitia dicitur vitium dicitur. Similiter igno-
 rantia pura negationis est mera absentia et negatio
 cognitionis alicuius rei qualis est in pueris, mutis,
 et ceteris alijs hominibus, respectu eorum rerum quas
 ois ignorant. Cuius unum sint multa cae praeser-
 tim accidentaria ut negligentia, desidia, morbositas.
 Artes t̄i s̄i praetermissis .c. 14. unam etiam tantam
 affigunt eamq̄ necessariam docent eam q̄ a naturali-
 tate aliquo sensu privatus est ō posse propria inex-
 tione eorum q̄ tali sensu percipi solent scientiam ac-
 quirit .n. g. eorum scientiam de coloribus, et bene
 applicat Tot. c. 14.

Ignorantia praeva dispositionis est cum ō modo ignora-
 ng aliquid sed praeterea etiam de eodem aliqua falsam ignorantia
 opinionem ac persuasionem habens quod auctore Arte du
 pliter se fieri. Vno modo sine ō Tytlo q̄ nimis
 dispositio
 ter cohabet.

vel auctoritate vel vana experientia aut exemplo
aut consuetudine ducti et decepti arbitramur aliqd
quod reuera o ita e ut q visui nimis fidens cre-
deret solẽm o eẽ maiorem quam san pileũ vel rotũ
dũ mensam. Alio modo hac ignorantia contingit
per syllogũ cuius vel utramq propositionẽ falsã vel
alterã saltem et consequẽ etiam falsã conclusionẽ
ex ijs illatam q vera habemg. Quod si etiam q
necessariõ vera, tunc vocatur syllog. pseudo-graph.
Plura de his legi possunt apud Toletum.

SEXTA ET VLTIMA LI- BRI PRIMI PARS.

Doctrinã solẽs quam in ultima huius libri parte tra-
didit, sequentibz pronuntiatõ obiter perstringemg.
Primum, numerũ medianũ et principiorũ demonstrati-
õis o pẽ eẽ infinitũ, sed finitũ ut fuse docetur ab
Aristo. c. 15. usq. ad 20. Quã doctrinã non modo
vera e, in principijs et promissis demonstratiõis sed
etiam quoad aliorũ syllogorũ propositiones, etiam

accidentales dandapat. Dignum n. notatu e quod de
 accidentali predicatione *Artes. c. 18.* docet, ^{Accidentalis p} cam ^{trio} ^{dicatio tripli}
 by modis fieri. Vel n. ^{accidens de accidente pra} ^{ditur fil.}
 dicatur, ut album ambulat, album e dulce. Vel ^{facto}
 predicatur de suo accidente, ut magnum e lignu
 Album e lac. Vel de ^{facto} accidente, ut lignu e mag
 num. Inter quas predicaones idem *Artes. c. 11.* et
 idem 18 hoc discrimen facit quod aliqua sint ^{idem}
 se, illa nimium in q^o predicatione conuenit ^{facto} ^{illu} ^{pradi} ^{as}
 SECUNDO SE, hoc e, o b^oncio ^{trine} ^{in hoc}
 fit in predicatione tertij modi, quando ^{differt} ^{quod}
 dicitur de ^{facto} predicatione. ^{aliq} ^{uult} ^{se}
 d^o eundem accidens, in q^o predicatione ^{cundum se} ^{alio}
 ad conuenit, ut contingit in primo et secundo modo. Na
 in album dicitur ee dulce, factu e, quod album ee
 cundum se ac formaliter dulce sit ^{formet} ^{n. falsa} ^{talis}
 predicatione sed quod id cui album accidentaliter con
 uenit sit dulce, ut bene exponit *Tol. in comm.*
 super citata cap.

Secundum praemissum, Demonstratio vniuersalis
 e nobilior particulari. c. 20. et Affirmatiua pstat
 Negatiua. c. 21. et Negatiua ostensiuu (ac multo
 magis affirmatiua) potior ac praestantior e ea q^o de
 ducit ad impossibile. c. 22. *Intelligit n. Artes*

noie vniuersali demonstratio nis eam p qua aliquid
predicatum posteriori specie vniuersale, de aduqua
to suo subiecto probatur, ut sensibile de atri et habere
3. de. de triangulo. Particularis. u. Demonstratio
dicitur per quam aliquid predicatum vniuersale
o de aduquato ac primo suo subiecto sed de aliqua
illius specie ac parte subiectina concluditur, ut sensibile
de homine, habere tres de Isosceles. Le
gatur Tolety.

Tertium, de scientiarum certitudine. c. 23. Ter
tia per quam simul cognoscimus $GVJA$ et $LRQD$
 IRA $GVJA$ certior e ea per qua tm cognosci
mg $GVJA$. Secundo quo magis aliqua scientia
abstrahit a materia sensibili eo certior e. Hinc
Arithmetica, q numerum precise et abstracte sum
ptum habet q obiecto. Hinc teste certior e musica
q numerum sonorum adeoq sensibilem conside
rat: sed de scientiarum abstractione plura dice
da erunt infra. Tertia scientia q uersatur
circa obiectum simpliciter e certior alia q circa
obiectum magis compositum pluribzq conuictum
uersatur. Hinc licet Geometria et Arith
metica equaliter a materia sensibili abstrahant
Arithmetica tm eodem teste author certior e Geo
metria eo quod illa numerum et unitate simpliciter

imo et sine omni adiectione considerat. Haec u. conti-
nua et facta quae habent positionem in nota dicta in
predic. Quantitatis.

Quantum de unitate et diversitate scientiarum, in
idem. c. 23. Artes ita docet. Una scientia est quae ^{est scientia} quae
est unius generis, quaeque ex primis componatur, et
partes sunt aut affectiones horum **PER SE**.

Ex quibus inuicem uerbis Louanienses, b.
g. c. v. cum Alberto Magno et Thomasio et
alijs has 7 conditiones eliciunt ad unitatem scilicet ^{Prima conditio}
necessariam. Primum ut genus scibile, h. e. ^{ut scibile} sit
attributionis <sup>ut sit aquo-
rum</sup> sit aquo-
rum ut in physica corpore naturali, in Geometria
continuum, uel saltem analogum, ut in Metaphysica, 2.
Deus. Legatur quae 4. proemij. a. v. Secunda conditio ^{ut principia}
ut Principia propria tum Completa tum Incompleta ^{unius generis}
qualia sunt materia et forma in Physica in Logica uero 3.
conceptus et notia, sint unius generis scibile, sed ^{ut idem situm}
quod unum est. Tertia, ut idem situm habeat ^{habeat aliam}
partes, nempe subiectiuas tum totum quoddam universale ^{partes sub-}
scilicet modus differendi habet ^{partes sub-} distinctam
mentioem, et **DES** 10 predicamenta. Item ^{partes sub-}
et facti deus. Quarta ut ^{partes sub-} situm etiam habeat aliquas
proprietates seu passiones quae ipsi in ^{partes sub-} modo **PER**

Se conveniat et de illo et speciatim de uno utraque
possint. Diverse. n. Scientia sic ab eodem

*Diffia Diversa
tam scientia
atam.*

Arte describuntur. Quatuor principia neque ex eis
de, neque altera ex alteris sunt. Quibus verbis duae
conditiones comprehenduntur: ac defectu prioris
Scientia de animalibus diversa est a scientia de
plantis, quoniam ex eisdem primis principijs tam
incomplexis nempe ex Materia et Forma tum
etiam Complexis pendet: Propter posterioris
defectum Scientia de haec etiam est diversa a
Scientia de animali. Praeterea ut scientiarum

diversitas tanto melius percipiatur addit Aristoteles
duo signa quae apud Toletum legi possunt, ex quibus
etiam notandum Artem in h. c. tractare de unitate
et diversitate totalium scientiarum qualis
est physica, logica etc. non de partiali, quae tractat
circa unam aliquam conclusionem demonstrandam veram.

Quibus; ex eodem c. 23. unius rei ac conclusionis
plures demonstrationes. ac possunt non solum

*Quid sit de
demonstratione
ex eodem ordine
ad?*

ex uno ordine, verum etiam ex diverso. Quibus
demonstrationes ex uno et eodem ordine sunt quae con-

*Quid sit demon-
stratione
diversi ordinis?*

stant medijs pertinentibus ad unum genus tantum, et
efficientis aut finalis si nimirum aliquid per remota
et propinquas causas demonstratur. Diversi ordinis
demonstrationes sunt quarum medijs de se magis

ex sinceris causarum generibus vel si unum sit causa
 alterum effectus dicitur accipit a. Artes demonstratione
 lato ac generice quia si de potissima forma foret tunc
 unig rei tantum una sit esse demonstratio potissima
 quandoqdem Arte authore unig caigq rei tantum una
 e esse proxima et adequata.

Septim. Resem fortuitaram q silicet raro et
 per accidens eveniunt o e scientia, sed tantum ne-
 cessariam aut certe earum q plerumq eveniunt
 Posterea per sensu solum, non habetur demonstratio
 na scientia eo quod scientia demonstrativa tantum sit
 rerum universalium: sensu u. tantum singularia
 percipiat. Quam doctrinam artes .c. 24. his ver-
 by exemplis illustrans ait: Tametsi oculis armen-
 semq. triangulum habere 3 angulos de adhuc no per-
 ceuemq. quia per sensum, tantum habens particulare
 cognitione de uno illo triangulo quem videmus; que-
 retemq. a. cognitionem universalem de o trian-
 gulo atq. adeo etiam de triangulis quos nunquam
 vidissemq. nec visuri essemq. Altera exemplum
 e. si supra lunam positi videremq. illam de-
 ficere ac terram inter Solem et Lunam interyui
 necdum generaliter sciremq. interpositione terre ee
 causam omnis ecclipsis. Utiles igit sensitiva qd

in hoc prout
 ante demon-
 stratio latius
 in d. angulibus
 no 4m pro
 potissima.

cognitio est ad demonstratiua scientiam accen-
dam, ipsa tamen nec vera scientia est, nec sufficit.
Septimum. Non omnium Tytlorum multo minus om-
nium demonstratiua ac scientiarum eadem esse prin-
cipia possunt: sed singula tibi propria habent
quae alijs accommodari non possunt: ut fusijs docet Sri-
notetes. c. 25.

Octauum. Artes. c. 26. scientiam ab opinione distin-
gitur tamen ratione obiectorum. Nam scientia versan-
tur circa res necessarias: Opinio autem ad conting-
entes, tamen ratione facti; nam scientia illo doctus
in eodem homine simul cum opinione esse non potest, de
quibus plura dicentur infra. Legi interim potest
Iol. Super. c. c. 26.

Tandem ad extremum docet quod sit solertia seu
sagacitas et acumen, ad quae duae conditiones re-
quaruntur. Prima ut quae recte coniectet. h. e.
uersam mediam sine causam rei demonstranda inueni-
at. Secunda ut hoc quam brevissimo tempore
faciat. Sumitur itaque solertia et acumen vel
pro facultate naturali qua mediam demonstrati-
uae celestiter inuenimus, vel pro ipsa operatione actus.

LIBER SECVNDVS

POSTERIORVM.

De quaesitis ex cap. 1. et 2do.

Videat iste liber esse Supplementum prioris, quandoquidem Artes aliqua quae in superiore obiter attingit hic ex artibus et figuris applicat praesertim u. medium demonstrationis. Nostri huius libri doctrinam sequentibus assertionibus complectentur.

De quaesitis ex capite Primo et Secundo.

Assertio Prima.

Tot sunt quaestiones seu quaesita quod scita nimirum haec quatuor. Si est, et an res aliqua est. 2. Quid est. 3. Qualis est. 4. Propter quid talis est. u. g. de Deo quasi primum scilicet An sit? deinde Quid sit? postea an sit omnipotens? deum u. sit omnipotens. Notandum ex Artibus 2. prioribus quaestiones esse simplices, posteriores u. compositas.

Simplex quaestio est ad quam respondetur per enunciationem de secundo adiacentem ut Homo est animal rationale est. Composita quaestio est ad quam respondetur per enunciationem de tertio adiacentem ut homo est sensibilis etc. Praeterea duae complexae quaestiones uidentur esse accidentium tantum: Incomplexae a.

204
tam ~~sub~~stantia quam Accidentium. Nam sicut q̄ritur
an et q̄d sit Eclipsis q̄ ē accidens Lunae sic
etiam quoad p̄t an et q̄d sit homo.

Notandum 2do, scilicet ac scientiam hū ab arte
late usurpatis, presentim pro cognitione certa uten-
tiam notat Tol. c. 1. n. 1.

2.
Oibz his 4. questionibz quae sunt medium ac cau-
sa rei, vel implicite quod sit per 3 priores
questiones; vel explicite quod sit per 4am,
ut plurius docet Tol.

3.
Prima questio seu existentia de nulla re crea-
ta p̄t demonstrari proprie dicta demonstratio
nō eo quod existentia sit predicatū gtingens
eōdem coem Intiam; de Deo tū demonstrari p̄t
demonstratioe quia eo illig effecti et q̄d ē demon-
stratione proprie dicta q̄ nimirū eo pro p̄oibz cau-
santibz et nazi constat ac docet Theologi et
Metaph. q̄n dca postrema quest. demonstrati
fuerit extra controversiam ē: ad de rda dabit
tatur, nimirū an rei quidditate de illa re cui q̄d
ditas ē demonstrari possit. De q̄ controversia
Aristo a. c. 3. usq̄ ad. 10. ita disputat ut in 3to
4. 5. 6. ac. 7. c. tantum opponat difficultates p̄t

rationes in contrarium, dubitandi gratia. Et demum in
8mo 9mo ac 10mo suam Intiam afferat

An et quomodo rei quidditas possit probari?

4.

Ut alicui rei quidditas demonstrari vel definiti possit
necesse eam gerere actu vel saltem potentia. Hinc figu-
menta ut centaury, chymara diagid q^{ue} possunt defini-
niti definitione Quid Rei, ad tm d^{ist}inctio Quid Nois,
at dicitur scilicet c. 7. his verbis. Necessario est in cognosc^{ere}
centem, I vs. b Est homo! vel aliud quod cognoscere
etiam quod edignon Est. n. nally noni? Quid sil, sed
qd significet oratio vel nomen ut cum dicitur hyrcos =
ceasar. qd a sit hircosum cognosco non p^{er}. et. c. 8.
ait, querere qd sil? cum ignoretur an sit? est nil querere
et proinde univ^{er}sam etiam dicitur supradictas q^{ue} rationes
talem inter se ordine ad unum illam habere ut postea
rationes sine prioribus suis nequeant atq^{ue} eo ipso quod
aliqua una ex posterioribus nois, etiam priores nosse.
Qua de causa etiam n. p. l. p. v. docuit ante demon-
strationem Propter Quid 2. praecognoscenda est
de p^{ro}posito; nimirum quod sil et quid sil.

Quaedam praedicata quidditativa sunt immediata, et
demonstrari a Priori nequeant: Alia sunt media
ta, ac demonstrari possunt. Ita docet idem scilicet
c. 8. et praeterea in tit. 10. A priori dicitur, qm etiam
an Immediata et prima principia possunt Inductioe

exemplo et alij quodis, a posteriore declarari
et ostendi, ut in *Arte. c. c. 10.* ois docent, p[ro] eam
rationem, quam supra. p. 2. a. 2. deditur, q[ui]a nimiru[m]
licet aliqd s[e]c[un]d[u]m naturam suam per se notu[m] et im-
mediatum sit, p[er] t[ame]n quodam no[n] ignotum e[st].

Idem
re causam
quod sit
procedit.

Ante hanc assentionem supponit *Arte. m. 10. c. 8.* idem
quod querere ac scire e[st] e[ss]e q[uo]d qua[m] aliqua res
sit, et querere ac scire q[uo]d illa res sit, q[uo]d e[st]
quod e[st] in rerum natura per suam e[ss]e e[st], q[uo]d
e[ss]e facit illud e[st] poniturq[ue] in ipsis quidditate
prosertim si e[ss]e intrinseca sit: sic rationalitas
e[st] e[ss]e formalis per quam homo e[st], e[st]q[ue] homi-
nis quidditas et ponitur in eisdem d[omi]nio.

Supponendu[m] 2do, quod cum. *S. Th. ex eode[m]
Arte. c. 10.* bn docet Tolet. q[uo]d e[st] causata q[ui]a
inter q[ui] p[ri]mum locum tenet finis. 2da efficiens.
3. forma C. ut contra Tolet. bn docet *S. Th.*
l. 8. 3. 4. et ultimum materia. quo etiam om-
nia sese invicem possunt demonstrare si q[ui]dem
loquamur de ordine naturae: na[m] si de ordine
cognitionis n[ost]rae sermo sit fieri p[otes]t, ut materia
sit p[ri]or forma, et efficiens p[ri]or fine n[ost]ra
e[ss]e q[ui]dem etiam infra. c. 11. ipse *Arte. docet*
e[ss]e efficiens et finalem sese mutuo demonstrare

Aditad p[er]
in supra.

Supponendum 3io, Quidditatem aliquando accipit
p[ro]se ac metaphysica, aliquando late ac logica.

Quidditate pressè sumptam considerantur inia et praesentim forma, ut etiam a Por. v. Inst. doctus c. 4. Finis a. atq. efficiens sunt viae gottin. sed tñ extra quidditatem hoc modo sumptam: ^{Est dicitur} ^{latè sumpta!}
 Quidditas latè sumpta dicitur quod ponitur in alio cui rei essentia, notaturq. p̄ logica quidditas, eo quod logica est id quod in alio cui rei essentia centrali ponitur, vocat predicatorum centrale, et quidditatem, quia ipsa est rerum naturas et essentias, subtilis et abstrahi, et exacte distinguere eas ab iis conditionibus sine quibus significati et definiti non possunt: Sed metaphysicis rerum essentias inter se distinguere debet nullam predicatorum pro quidditate agnoscere nisi quod natura intimè alio cui rei essentiam constituit. Hinc licet Logici iam Arist. 1. Post. b. g. dicant p̄b̄ta esse de essentia et dicitur accidentium quia ipsis per se in eodem modo in natura metaphysicis tñ negat p̄b̄ta esse de essentia seu passionum docet, cum eodem Arist. m. 7. met. accidentia per additamentum definiti, h. e. per aliquid quod licet de eorum essentia non sit additamentum tñ est, si perfecta et definitivam eorum cognitionem habere, velingit et confirmatur etiā hoc suppositio ex Arist. cū m. c. c. docet unā quidditatem per aliam monstrari in excerpta addunt dicitur eodysis et centraliter per causam quasi formale definitur defectus seu privatio luminis

in Luna, quā quidditate et effluem aut ipse non
strasi per interpositionē terre tūq̄ per aliam
quidditatem et effluem eclipis in in interposi-
tio terre nō videatur sē predicatū verē et
metaphysicē quidditativam eclipis, quādam tūq̄
eā potius quasi efficit illam.

Hic positae assertionem probat exempla Aristot., q̄ apud
ipsum et Tol. legantur, et haec ratio q̄a unig rei tot
sunt effluēs ac quidditates (saltem logica) quot e
eīdem eā sunt, et sequitur ea quidditas q̄a propria
et prima causa nempe finali definitur immediata
eā ac indemonstrabilis a p̄ione. Cetera oēs po-
terant demonstrari.

Hic tū addendum quod ex cōi. Julia etiam Tol. et
Aub. c. 10. non oēs res omnia q̄ causā genera
habere saltem sub ea consideratione, qua ad dignā
centam scientiam. n. q̄ mathematicā aut physicā referuntur,
nam res metaphysica, ut angeli; oīo nō hnt
eā materialē; mathematica dicuntur sola for-
mā habere oīdem absolute, ut bñ interpretatur
l. 8. S. Th. ad p̄ib. illa rāōe formali ac consi-
deratione, sub qua a mathematicis tractantur, illi
n. numerum et ~~est~~ magnitudinē q̄ sunt forma acci-
dentales de predicamento Quantitatis p̄cisi et
tūm se considerant neglectis cāis materialī, finali.

et efficiente de qly. phisicis tractat proinde mathe-
maticis. *Sp̄s* formalis unitatis ac puncti, numeri, linea
trianguli etc. tam pariter in demonstrabilibus ac oio mine-
diatis supponit, ut ait *Arist.* .c.10 et patet ex ele-
mentis Euclidis.

Dubitari circa istam assertionem potest de quo nam
demonstrabit una *Sp̄s* seu definitio per aliam,
videlicet an de ipso definito an de aliquo alio. ut
an formalis. *Sp̄s* eclipse, scilicet defectus lumis
nis per causam scilicet per interpositionem terra
demonstratur de ipsa eclipse quod est proprium defini-
tum an de Luna quod est *Sp̄s* in herentia, cui defini-
tum una *Sp̄s* convenit. Adeo si *Sp̄s* exempli
inveniamur demonstratione fieri de *Sp̄s* in herentia.
Defectum. n. luminis non de eclipse, sed de Luna demon-
strat, et extinctionem ignis (quam iuxta opinionem
Anaxagora et *Empedocli* a eadem tonitruum efficiente
supponit, quamvis ipse in *2do* mathematicorum doceat per
collisionem sphaerarum calidarum ad frigidam, a eadem
efficientem tonitruum) demonstrat tonitruum non de
tonitruo, sed de nubis. Quam ob rem forte idem *Arist.*
c. 8. dixit, ipsam definitorem (qua talis, et in ordine
ad definitum) non demonstrari, cognosci tamen per demon-
strationem quia ex eo quod alijs demonstrat, Luna quod
terra oppositione deficere, facile potest definire eclip-
sin. Ex hac etiam responsione sequitur nullis *Sp̄s* quod

ditatem ad solig accidentis demonstrari posse
iuxta illud dialecticorum dictum: postea dicitur acci-
dentia etiam demonstratione cognoscuntur; intellige ille
q̄ aliam obiecto per se conveniunt.

Deo secundo nullam additatem seu dictionem quod a
totam posse de suo definito demonstrari. Ratio est
et ex dictis eadem quia om̄is dicitio sine essentiali, sine un-
salis, sine per unam, sine per plures causas dicitur, nec
constare aliquo quod est, teste For. v. Inst. per se ge-
ng de sua specie q̄ definitus predicatur in primo modo
dicendi PER SE, et consequenter constituit dictionem in me-
diata et per se notam dicitur se, iuxta dicta. p. r. a. r. s. u. s.
ex eo facta quae etiam sequitur dicitur hic. p. r. n. r.
et quidem ista enunciatio: Homo est al, et propositio per se
nota, in mediata et indemonstrabilis ita etiam ista
ae similes. Elypsis est privatio seu defectus luminis, so-
nitus est sonus tubis. Igitur fieri oportet ut tota aliqua dicitio
in qua praeter causam seu dictionem generis aliquod ponitur,
de suo definito non dicitur a Platone.

Ex hac responsione sequitur omnem dictionem respectu
sui definiti facere principium indemonstrabile,
quod dicitur Aristoteles. l. 1. p. 2. a. ult.

Deo Tertio si dicitio et quodvis rei inadequatè
accipiatur tunc fieri posse, ut una pars alicuius q̄ d-
ditatis per alteram de definito non dicitur hoc
modo Aristoteles videtur intelligere. S. Th. l. 7.
confirmans responsum hoc isto exemplo proponit mi-
nimam virtutem essentialiter q̄ causam formate de

finiri habitum operante dum recta ratio ac posse
rationem spiritus sancti per eam fixate ita demonstrat:

Ovis habitus pertinens ad beatitudinem est habitus
dum rectam rationem operans.

Seco ovis virtus est habitus pertinens ad beatitudinem

quod ovis virtus est habitus dum rectam rationem operans.

Simili forte modo demonstrare quod posset homino esse
animal rationale, eo eo quod sit animal creabile ad electi-
onem beatitudinem percipiendam.

Ex istis his responsis tandem interpretandis etiam est habitus
cum m. c. g. dixit, et in fine g. conclusit quodammodo
quid est, seu quidditatem rei, saltem adaequata, non
posse probari a ratione nec per demonstrationem
nec per syllogismum. Probari, inquit, de suo definito, quia
si est effectus alicuius passionis seu accidentis tunc nota
primum responsu demonstrari poterit quod de facto in
heretia cui accidentaliter convenit, sed non de definito
cui essentialiter convenit, quoniam ex illa ipsa demonstra-
tione facile etiam quidditas et definitio in ordine ad su-
am definitum intelligitur licet in actu signato, et ex-
plicitate non fuerit demonstrata. Thomista qui tertiam
responsionem neglecta prima sequuntur dicunt demonstrari
idem quidditatem de suo definito posse sed non formaliter
hoc est cum illo addito quod sit quidditas seu pradicam-
tum essentialiter et in quod de suo definito pradicabile sed
materialiter tunc quod inquit ac conveniat suo definito,

quodammodo fiat ut docet Sotus. c. 8.

Quid Aristoteles de definitione ac divisione in hoc libro doceat?

Præter hæc dicta sit ista d. *Affectio*.

NB. *Affectio* generatim accepta est oratio explicans quod sit. et vel est nominatis, vel realis: Realis ad demonstrationem comparata duplex est. Nimirum vel per

triplex est de
primis ad demonstrationem
rationem
probatam.
positionem a demonstratione differens. Ita docet Aristoteles. c. 9. et in *Top.* l. c. 7. Nominalem *Affectionem* dicitur esse quæ declarat quod nomen significet. docet quæ

ca intellecta per se querendum est, an res per nomen significata sit in rerum natura quæ queratur *Affectio* realis, talis rei, vel qualis sit, vel ut sit? &c.

Affectio realis quæ principium demonstrationis dicitur est vel *Affectio* alicuius *substantiæ*, ut animal rationale, vel illa quæ absolute aut in seculo quæ alicuius *substantiæ* priorum non habet per quam monstrari possit cuius modi sunt quæ per eandem finalem fiunt ut in præfatis demonstrationem definiunt; Quædam tamen etiam sunt *Affectiones* mathematicæ et *Affectiones* tales, ceteris et totis, *top.* apud Aristotem hæc. c. 9. et. 10. Conclusio nec demonstrationis dicitur illa evidentiæ *Affectiones* quæ per

alias de aliquo *Stilo* in hanc modum monstrari possunt, cuius
 modi eodem *Stilo* auctore sunt formatae, *Stilos* eclipseos
 et tonitruum nempe p[er]ualio luminis in Luna, et Longi nubis.
 Demum *Stilo* auctoris alicuius sola terminata dispositio
 one a demonstratione differre dicitur quia eo plusibus
 casibus conglobata est e. l. *Stilos* affert hanc eclipseos. Dis
 tinctio luminis in Luna, p[er] interpositionem terre factam
 et hanc Tonitruum: Longi in nube p[er] extingutionem ignis
 vel ut ipse sentit p[er] conuulsionem exhalationum.

Dicuntur u. huiusmodi *Stilos* sola terminata dispositio
 hoc est quoad formam non a. quoad n[on]iam. Certe remota
 tam a differre a demonstratione quia habent p[er] se 3 ter
 minos quod ad efficiendam demonstrationem sufficiunt eorum tu
 non dispositos per p[ro]p[ri]os iuxta figuras modorum
 Syllogisticos in quibus demonstrationis forma consistit
 iuxta dicta. l. 1. p. 3. Si quis obijciat principi
 um et conclusionem cuius demonstrationis complexa est de
 finitione u. auctore *Stilo* l. 1. c. 7. esse aliquid incomple
 tum eam p[er] a suppositione et postulato quod demon
 strationem p[ri]ncipia sunt distinctam esse in eodem l. c. 7.
 a. u. de p[ro]inde nec principium nec conclusionem
 esse posse? Respondendum est *Stilos* uel p[er] se
 notari principium et conclusionem demonstrationis quod
 sit fortissima pars principij et conclusionis uel quod
 ex ea facile quis uel principium uel conclusionem
 possit extrahere, uel ut *Stilo* l. 5. c. 1. docet aliter
 accipitur *Stilo* ab *Stilo* in hoc libro quia fuerit usurpata

ni superiore: et tunc responsio For. forte non tunc vera
quam facilius est perscrutari si prima responsione
precedentis dubij proponamus.

Ex hac fratris doctrina manifeste dicitur sequitur contra
quosdam recentiores nimirum dicitur in hunc modum peculi
ari et distinctum notificandi instrumentum sine
differendi modum a demonstratione differre quandoq
dem fratris citatis capitibus expressit docet etiam etiam
dicitur et omnium in se cum demonstratione conuenit ter
minorum positione a demonstratione diuersa esse. habet
igitur aliam formam logicam quam demonstrationis et syllogismi
argumentatio. Præterea cum idem frater in hoc eo
dem libro. c. 3. doceat dicitur esse notificatione cen
tia consequenter etiam est oratio manifestans ali
quod ignotum nempe essentiam rei.
7. assertio.

Dicitur rerum duplici methodo ac uia possunt ac
debent investigari collectiua nimirum uel diuisiua
ut fusiis docet frater. c. 14. et. 15. et ex eo breuiter
For. vi. Inst. c. 7. et Tol. in comm. illo in cap. 3.
q. 6. Tandem etiam patet fratrem in hoc libro non egisse
de dicitur et diuisione qua peculiaria differendi
instrumenta sunt sed tamen in ordine ad demonstrationem
quod aliqui contradicant.

De medio Demonstrationis.

8. ass.

Medium potissima demonstrationis (de qua sola se agit
 Aristes) est aliqua ex 4 causis quibus tandem dummodo
 sit adaequata effectui siue rei demonstranda cogniti
 or. Ita docuit expresse Aristes l. 1. c. 2. et hic iterum
 fusig. c. 11. In quo etiam ad hunc finem omnia causarum
 genera recensens obiter explicat, et deinde singularum
 exempla subiungit quae apud ipsum et Tol. possunt legi.
 Colligi uero ex praedictis exemplis manifeste patet quod etiam
 in praed. l. p. 2. n. 3. Docuimus causam non debere
 autem rigide et physice sed late nimirum per omnia eo quod
 ad aliquid effectum producatum naturam est et quod saltem
 aliquam similitudinem habet in aliqua causa uera et physice.
 Hinc ipse Aristes per exemplo materialis causa ad-
 ducit partes quae respectu sui totae non sunt uera et phy-
 sica causa materialis, sed analogica tantum. Deinde
 de interpositione terra quae per exemplo efficiens
 causa uulit certe non est physice efficiens eclyp-
 ses, quandoque eclipsis tantum est quaedam privatio:
 privationes a. eo quod formaliter nihil sunt uerae causas
 non habent. Denique c. 17. ait habere lata folia, ut uir-
 tes solent, esse causam efficientem pro quam eadem folia
 cito decidant, quae etiam uerae efficiens non sunt.

314
Exit a. causa adaequata tunc quoniam cum effectu sine re
demonstranda recipiatur quod tunc fit quando
posita causa ponitur effectus et sublata tollitur, cuius-
civissim etiam posito effectu, ponitur causa a toto tunc
eadem sublata. Hinc idem Aristoteles, hinc c. 17. negat
quod seorsim aut minus potissima de demonstratione ne
demonstrari posse aliter morem eo quod non sint
adaequata causa moris; et similiter in tam sol quod
ignis sine efficiens causa luminis neuter tamen est adae-
quata; sed aliquid aliud, forte corpus lucidum. Denique
debet causa quod per medio demonstrationis assumitur etiam
hanc conditionem habere, ut tamen secundum nos, quod tamen de
notior sit effectu suo, sine re demonstranda, ut patet
liber ep. de div. l. p. r. a. 3.

g. asserte.

Quando demonstranda erit, prima aliqua passio, de suo
subito emanationis, ut discursum de homine, tunc per
medio accipi debet, vel tota sicut dicitur: vel certe
pars eius habet differentiam. Ita quod prima partem
ep. 7. nec. ep. 43. dicitur Zabarella. l. 1. de medio
demonstrationis. c. 20. et quod prima parte. S.
Th. 1. contra gentes. c. 25. n. 4. et alijs. locis copulatis.
quem sequitur Tol. c. 9. q. 20. con. 3. multi quod alij, con-
tra multos alios. Ratio assertionis est, dum quod in
essenti dicitur sicut continetur immediate causa efficiens
propina passionis. ut g. rationale respectu discursus: tunc

quae ex eodem modo fieri possunt praemissa demonstratio
 hinc patet illis conditionibus affecta quae sunt in causa
 ex Aristotele in super. l. tradidit. Dicitur, signare, passio
 proxima, quae in plures passiones ordine quodam ex uno
 eodemque fonte emanant, tunc prima passio debet ad
 medium ad secundam demonstrandam, et similiter deinde
 ad secundam ad tertiam, et tertiam ad quartam. Ex quo
 etiam iam magis confirmatur etiam per nostram assertionem
 non sicut se habet prima passio ad secundam, ita se habet
 tertia ad primam passionem. His addo, licet istud sit
 sit formale medium, etiam, et sequens passio, esse
 tamen omnium passionum quae de illo fonte demonstrari possunt
 virtuale medium, quia nisi quae omnes posteriores passio-
 nes et demonstrationes usque ad primam et immediatam
 causam, quae est effectus essentialis, resolventur, non potest haberi
 etiam de posterioribus passionibus, eo quod ignorata
 prima causa sequens demonstratio praemissa ac etiam nec for-
 maliter, nec virtualiter foret immediata.

Ex hac assertionem facile interpretari possumus illud dicitur
 Aristotele quod Caiet. opinatur, nempe per medium demonstratio
 debere esse quod sit, et DE QUODER QUOD sit passio
 nis, scilicet non est a quem ipse facit, nimirum quod talis
 effectus debeat esse medium, quod simul explicet passionis quidditas
 talem et essentiam, ac causam per quam effectus generat.
 sed quod in plerisque demonstrationibus talis effectus medium

10
sit, qua simul explicet quidditatem *subiecti* de quo passio
demonstranda est, atque etiam causam efficientem, per quam
eadem passio *subiecto* conuenit.

10 assertio.

Quando demonstrandus est alius effectus de *subiecto* sine alia
passio quae emanat ex *subiecti* essentia tunc pro medio dem-
onstracionis poterit accipi aliqua causa externa
et consequenter aliqua *causa* causalis. Ita ex *Arte* per
se docet *Sol.* con. 2. et *Gillig.* l. 1. tr. 8. c. 4.
et sequitur ex octava assertione et manifeste patet
ex *Arte* quod passim huius rei multa exempla in his
libris habet, neque enim eclipsa per *causam* luna sed
per terra interpositionem demonstrat. Deinde enim
docet efficientem causam per finalem ac vicissim
aliquando etiam finem per efficientem demonstrat
quod ait in rebus naturalibus frequenter contingere.
Vide plura apud *Sol.* Ex his etiam patet quod
sentientium de illorum opinione quod dicunt *causam*
passionis esse mediam potissima demonstratio. possunt
enim nobiscum conuincari, si vel primo ipsam *causam*
nem essentialem, uocant *causam* passionis, non quae acci-
dentalem sed causalem: enim eadem *causam* respectu *subiecti*
formalis et essentialis, respectu passionis uero casualis,
quod in interpositio terra respectu eclipsis, uel ratio
si loquantur de passione lune sumpta quae iuxta
10 assertione nostram emanat ex *subiecto*, sed illi per

aliqua extrinseca causam conuenit quomodo eclipsis conuenit Luna per interpositione terre. Atque sic de medio demonstrationis potissima sentimus: quod ad alias que potissima sunt attinet, breuiter sciendum est eorum medium uel esse aliquam inadaquatam et remotam causam uel effectum quomodo ex dictis patet.

De circulo ac regressu Demonstratiuo.

Aristoteles. l. 1. prae. c. 3. meminit quorundam philosophorum antiquorum que opinati sunt omnia posse demonstrari ac demonstratione sciri per demonstrationem. Propter quid potissima. Contra quos ibidem docet Aristoteles dari quaedam esse prima et immediata principia per se nota et indemonstrabilia, que ait non posse cognosci per scientiam demonstratiua sed per aliam quandam nobiliorem cognitionem quam ipse merito uocat principium sciri demonstratiua. Verum illi sua absurdam opinionem ita defendebant ut admitterent aniformem circulum in demonstratiuis potissimis, docentes eandem quae demonstrandi conclusionem, et per conclusionem etiam premissas demonstrari: que tamen opinio omnino falsa est, et ab Aristotele l. 1. c. 3. refutata his argumentis: *Refutatio prima aduersaria sententiae*

Primo quia alias idem eandem ratione considerandum est nempe eandem naturam, et in eodem genere omnia esse principia

et posterioris notig et ignotig causa et effectus quod
impossibile est. sequela evidenter sequitur ex conditio
nibus et defectu demonstrationis. l. 1. explicatis quas
etiam adversarij admittere debebant, et declarabant.

Nam si quis a latiore demonstrat. u. g. defectu
laminis in luna per interpositionem terra necesse
est ut interpositio sit causa illig. defectus illoq.
prior natura, et demonstranti notior quia defectus.
Quod si per circulum regredi ad demonstrandam
defectum per interpositionem terra, necesse est ut
defectus sit causa interpositionis eaq. prior et eodem
naturam notior: eadem igitur terra interpositio eadem
laminis defectu erit natura prior ac posterior, et

ita refutatur consequenter causa et effectus.
tio.

Secundo quia per
eiusmodi demonstrationem circulem petitur quod sit
sine principium atq. idem per se ipsam sphaeram unam.
dicitur terra interponitur, ergo luna deficit. et vi
cissim luna deficit; ergo terra interponitur, pinde
est ac si diceret, terra interponitur, quia terra inter-

tena reponitur.
tatio.

Deniq. eodem loci ostendit per hoc, etiam si
admitteretur eadem circulem demonstratio nilominus
tamen falsa fore opinionem adversarij quia o. oia ut
ipsi putabant, ad paucula tantum ita posset non
stari quoniam haec probatio et circulem non nisi in ter-
minis conuertibilibus locum habere potest, ut etiam doct. Fon.
l. 6. c. 131.

vapor, aëreæ, nubes, et deinceps usq; ad mundi finem.
Sicut igitur natura eiq; modi circulari admittit ita
etiam demonstratio.

Ex dictis colligi potest hæc ultima assertio: circuli uniformis in
demonstrationibus o datus: sed differens hinc regressus demonstratio
est utilis est. Uniformem circulum vocant quando de
demonstrationibus sunt eisdem generis; aimirum utraq; propter quod

a priori, et in eadem quæ eia; iugendi circuli nebes,
res pti perperam admiserunt. Circuli differens q; quæ
do demonstrationes q; aliqua reciprocè probantur sunt
diversi generis, una videlicet p; eia; altera p; effectum
vel quando in diverso quæ eia; fiunt: ut bene docet
Tol. l. p. post. c. 3. sub initium qui unica.

Si quæras quomodo fieri possit ut eadem numero con-
clusio obiectiva, q; p; præmissas innotescit possit ali-
q; conducere ad eadem præmissas ex quibus inferebat,
reciprocè ac circulariter probandas? Respondent var-
rij varie, ut etiam insinuat Tol. Communis tñ co-
centiorum opinio cum Tol: docet nescio quid ex parte
mentis post finitam demonstratione debere circa conclus-
sionem demonstratam operari, antequam illa ad recip-
ta demonstratione adhibeatur. Quæ tñ responsio-
one relicta demonstratam regressus faciliq; ex
Arste posse applicari videtur, hoc modo, ut dicat
aliquam conclusionem demonstrabilem duob; diversiis mo-
dis posse innotescere, aimirum vel p; demonstratione a prior,

re, p̄ sua immediatam causam: vel a posteriori, p̄ suū effec-
 tum, et dum p̄ se sub una causa minorabitur sub alia
 tū p̄t adhuc se ignota, adeoq; probari. V. g. hac
 conclusio; Luna eclipsi patitur; sub ea p̄cise rati-
 one qua p̄ demonstrationē a Priori immo testit non
 cognoscitur ex p̄sentia, quamvis si post demonstrationē
 peractam vel etiam in ipso demonstrationis exercitio
 simul etiam cognoscatur p̄ experientiam tunc p̄t sub-
 venire et adhiberi ad eandem p̄missas, q̄ nos a Priori
 ore demonstrata erat, recipiē probandos, a posteriori
 ore, et sicut licet p̄missa a posteriori demonstrantur
 p̄ experientiam et effectum, possunt tū etiam per se
 minoritari illa intelligenti ac cognitione qua prima
 principia mediante habita principiorū cognoscuntur,
 atq; sic ignota recipiē ad conclusionē suā a Priori
 demonstrandā adhibētur. Cetera q̄ p̄t in hoc
 libro docet, in sequenti tractatione a nobis explicabūt.
 Post usiq; librum Posteriorū sequentē octo For-
 sici libri, in q̄b; Petrus de Soto dialecticis tractat
 et demum etiam duo elenchorum, in q̄b; sophisticam
 explicat, sed q̄a his q̄ a For. 1. 7. et. 8. Jur. de
 utroq; docentur nil addendum occurrit, ideo ad paulo
 fusiorē de sua tractationē accedim.

DE SCIENTIA.

Hunc tractatum in 3 quartis nec dividens; in prima
agens de Scientia actuali. in 2da de HABITU
Acti. in 3tia utramq; cum alijs cognitionibus comparat.

QUAESTIO PRIMA.

De Scientia actuali.

Notie actualis sine intelligens conclusione men-
tem, p demonstrationem aliquam illatam, qua ab Aristotele
l. 1. c. 10. bifariam diuisa e videlicet in scientiam
pp quid, et quia. Scientia propter quod e q
p demonstrationem pp quid habetur. Scientia quia
e q p demonstrationem quia acquiritur.

ARTICVLVS PRIMVS.

An detur Scientia actualis?

Tam datum e dari utramq; suam demonstrationem
quam e certam, utramq; demonstratione dari. Fu-
erant nilominus, tres potissimum circa hanc quastio-
nem errores quos Logici ignorare non debet. Pri-
mus fuit eorum quos paulo ante refutauimus, q a om-
nibus arbitrati sunt posse sciri scientia demonstrati-

na, pp circulum. Secundus error fuit Platonis eigg
 discipulorum de quo etiam in .p. l. p. r. n. r. ep. fite
 mentionem fecimus: putavit is nullig rei scientiam deo
 no ab hominibz posse acquiri, sed reminisceniam bñzo
 rum q̄ prius scivissent aia humana quam corporibz
 suis unita essent; sed hic error fuisse refutatur a
 .p. met. c. v. q. 4. Corinb. in proemio phys. q. 2. et
 alijs peripateticis q̄ cum fite contra Platonē docent
 aias hoimū nō prius creari quam in utero materno
 corporibz suis coniungantur eiq̄ ab eo tenore mīdax
 alicuiq̄ tabula rasa et nuda; hūdes oiq̄ sua dēsti
 tatur usq̄ dum sensuum ministerio partim p̄ propti
 am industriam, partim p̄ disciplinā ab alijs acceptā
 variaram rerum suam augrant, ac de novo condiscant.
 Tertius error fuit Heracliti et Academicorum,
 quos cum fite in .p. met. unanimi consensu etiam
 refutant Peripatetici et Platonici. Isti eo absurdi
 tatis progressi sunt ut omnem rerum sciam penitus
 negarent, persuasi similibz rationibz. Prima. Quia
 sensus nri, p̄ quos rerum cognitionē acquirimus fallaces
 sunt, ut experimur, cum .n. q. per Danubium delectā
 nos ac ravin geras, terram .n. moneri falso arbitra
 mur. Secunda. Quia dēs res ita inconstantes et
 mutabiles sunt ut nil in eodē statu permaneat adeo ut
 ne usiq̄ dē bis p̄ idem numero flumē transire

possit, sed iste error intolerabilis est

Etenim dum isti certam rem scientiam negant, vel
certo hoc ipsum quod negant sciunt vel nesciunt: si
certo sunt, ergo illorem dogma falsum est cum sciam
de illo quod negant certam se habere scientiam iusti tenent
et si de hoc cur non simile ratio etiam de alijs.
Si nesciunt quod dicunt cur ergo tam pestinaciter
asserunt quod ignorant, et cur non alijs scientibus
et recte sapientibus credunt?

Ad primam rationem respondetur fusi in lib. de aia.
natura dico sensu non fallere semper nec circa oia ob
iecta et si quando circa quodam fallant corrigi p
alios posse ac deberi. Ad secundam ratio tantum
singulari a rem sublunarium ita inconstanti et fluga
e, ut demonstrativa sua cognosci nequeat: vniuersa
lia n. sufficientem constantiam partem parere ut potest
dubitare.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Quid sit scientia actualis?

Proposita questione An est? in sa Artis intro se
candi. Lo de. accedens ad questione illam qd res il
La sit? ad qua dupliciter definiendo scientiam pos
sunt responderi: nimirum metaphysice p. Genes et Diffin
deinde physice p. cas sua. Scia ver metaphysi
ce considerata sic a plerisq. defini tur. Hec est

certis et evidens rei natura p. eam eam. Generis
 loco positus assensu q. nil aliud e. quam affirmatio sine
 enunciatio mentalis affirmativa, cui opposita diffinitio sine
 negatio mentalis, Unde fit ut primo p. istam diffinitio
 non definiatur omnis scia actualis sed tantum affirmativa
 Genia. u. arte docente in .1. Post. c. 21. etiam negativa
 demonstrationes dantur deo loco generis oportet ponere
 iudicium mentale si omnem oio sciam demonstrativa
 veling definire; iudicium namq. mentale et complexum e.
 genus ad assensu et discessionem, affirmativam sine negatione
 Secundo assensu sine iudicium o. sunt propinqua genus
 demonstrativa scia, sed remotum tantum, conveniunt in
 secunda et tertia operationi mentis: Propinqua igitur
 genus est, si ad assensu partiali DISCERNENDUM,
 et dicemus sciam actualem in coi sumptam e. affir-
 mativam sine iudicium discessionem esse videlicet quod ad
 sciam secundum mentis operatione pertinet. Reliqua
 partialia diffinitio continent diffinitio scia, et sic intelligi
 debent. Evidentia in abstracto e. quoda claritas et
 specificitas qua potentia cognoscens suam obiecta ita
 clare percipit ut illud quasi videtur, a qua evidentia
 tum ipse actus cognitionis, tum etiam obiectum dicitur minatur cor-
 recte evidentia, et obiectum eandem nil aliud videtur e. qua
 obiectum clarum op se manifestum se percipit et quasi vi-
 deri aptus cognitio. u. evidens, e. clara eiq. obiecti

118
p. captio et quasi visio. Est .u. duplex eadem
Vna immediata, altera mediata. Immediata eadem est
q. obiecto in se competit, et non per aliud: huiusmodi
eadem habent, obiecta sensuum, et prima prin-
cipia q. sunt immediata se per se nota, h. e. q. se
eadem sunt. Mediata eadem est, q. alicui
p. aliud convenit, cuiusmodi .u. g. habet obiectum quod
a visu p. speculum cognoscitur sine quo aliis sal-
tem tunc videri non posset: talem etiam habent omnes
obiectiva conclusiones circa quas versari debet scilicet
deus demonstrativa. Item si allata dicitur intelli-
gendus est assertus tandem mediata eadem agitur
.u. per principia, principiorum assertus, q. immedia-
tam eadem habent.

Ab eadem differt actitudo q. o. e. certis eadem
nec forte o. eadem certum. Similiter a. certitudo duobus modis
ul. cum. S. Th. in 2da 2ae .q. 18. a. 4. D. 2. in 3tio
dist. 27. q. 1. et alij. S. Th. .l. 1. tr. 4. c. 1. pp. nimirum
et improprie seu metaphorice. Improprie dicta certitudo
do. e. certitudo rei firmitas, constantia, infallibilitas sine
necessitate. Quare acta vocantur quaecumque aliqua constantiam
et infallibilitatem habent. u. g. amor actus e. q. con-
stantis e. et ordo causarum q. infallibilis e. Certitudo
proprie dicta conuenit soli cognitioni et a. S. Th.
in 3tio dist. 26. q. 2. a. 4. Describitur. Firmitas

adhesionis virtutis cognoscere ad seum ~~et~~ cognoscibile
 item determinatio ~~illius~~ ad unum, inter quos ~~et~~ ~~habet~~ dis-
 crimina est nam prior posteriore latius patet completibus
 quarumcumque potentiarum etiam sensitivaru notitia, sive
 cognitiones quibus alicui obiecto firmiter adherent, ut
 ab eo quod indicantur dimoveri nequeant. Posterior
~~et~~ ~~habet~~ soli intellectui completi est ~~habet~~ nobilissima inter
 virtutes sive potentias cognoscens. Itaque certitudo
 in abstracto sumpta est proprie dicta nil aliud est nisi
 aliquis modus cognitionis alicuius, sive sensitiva sive intel-
 lectiva, per quem potentia cognoscens praesertim
 intellectus suo cognoscibili obiecto sine omni ambiguitate
 firmiter adheret quasi illud coram teneret. Simili-
 ter etiam incertitudo est opposita est aliquid quodammodo
 et quasi quaedam vacillatio et inconstancia cogno-
 scens alicuius qua potentia non adheret firmiter suo obiecto.
 Videntur autem ad veram ac perfectam certitudinem duo esse necessaria:
 Primum ex parte intellectus vel alterius potentiae cognoscens
 firmitas et stabilitas in actu dicitur ex parte omnis
 habitationis et fluctuationis. Secundum ex parte
 obiecti, ut scilicet rei veritas, ut nimirum obiecta ita
 se habeat uti cognoscitur. Quae de eadem ~~idea~~ 8.
 Th. 7. d. a. 3. de veritate patet, certitudinem cogno-
 scens (de qua loquitur) est, quando cognitio obiecti
 est in aliquo ab eo quod in re invenitur, (adeoque est

constans et firma. inpta. p. assent. sed hoc modo ego
stimat de re sicut e, q e xta conditio, nempe veritas.
Iam ut recte e. p. s. Th. et alijs, docet
Arillig. c. c. p. n. s. et. b. ad certitudinem intellectu
nam saltem perfectam non sufficit quacumq; veritas
sed. praeterea requiritur etiam ut obiecto vario
veram sit, quam conditione etiam fides in his libris
sape requirit, praesertim u. m. p. c. r. b. in quo obie
ctum fidei quod seibile vocat per hoc ab opinabilis
obiecto distinguit, quod seibile ita debeat ee vario
veram atq; ut tale eadentem etiam cognosci ut aliter
se habere non possit. Opinabile u. ait, vel reuera mior
tum se contingat ee, aliterq; se habere posse vel saltem tale ee totu
mani debere. Signati dicit ad certitudinem perfectam duo
praedicta epigi quia certitudo recte dicitur variis e et si p. n. s.
a plerisq; bifariam dividitur. Una dicitur accidentalis
sine eo parte fidei, p. quam seibile et firmiter ee sine ambiguitate
dicitur iungit tandem obiecto assentimur. Altera vocatur, et
certitudo obiectiva sine eo parte obiecti q. aliud e q. necessi
tas obiecti quod aliter ee habere o. pt. Et sicut obiecti
duplex e nempe materiale et formale, ita nonnulli obiectiva
certitudinem subdividunt in certitudinem obiecti et medij
Illa aliud non e quam necessitas aliquid e. p. s. sive conclusio
nis obiectiva circa quam licentia actualis, vel alteris ge
neris cognitio versatur. Certitudo medij e necessaria con
ceptio quam habet mediam ad aliquam conclusionem obiecti
nam probandam et q. medium e formale obiectum, conclu

no n. q. q. illud p. b. a. t. m. e. r. i. a. l. e. , i. d. e. o. p. r. i. o. r. u. m. c. o. n. s. i. d. e. r. a. t. i. o. n. e. p. r. o. p. t. e. r. i. a. m
 u. o. c. a. s. i. c. e. n. s. i. t. u. d. o. o. b. i. e. c. t. i. m. a. t. e. r. i. a. l. i. s. ; P. o. s. t. e. r. i. o. r. u. m. c. e. n. s. i. t. u. d. o. o. b. i. e. c. t. i. f. o. r. m. a. l. i. s. .
 S. e. d. q. u. a. e. o. u. t. r. o. q. o. b. i. e. c. t. o. u. n. u. m. t. o. t. a. l. e. o. b. i. e. c. t. u. m. c. o. n. s. i. d. e. r. a. t. i. o. n. e. p. o. t. e. s. t. ,
 i. d. e. o. n. o. n. n. u. l. l. i. a. u. t. h. o. r. u. m. h. a. n. c. s. u. b. m. i. s. s. i. o. n. e. c. e. n. s. i. t. u. d. i. n. i. s. o. b. i. e. c. t. i. n. a. n. e. g. l. i. g. u. n. t. ,
 u. t. q. u. a. e. n. t. a. t. a. m. c. e. n. s. i. t. u. d. i. n. e. o. b. i. e. c. t. i. a. g. n. o. s. c. u. n. t. p. q. u. a. m. i. n. t. e. l. l. i. g. u. n. t. e. a. m. q. u. a. e. c. o. n. a. c. i. t. o. b. i. e. c. t. o. i. n. t. a.
 e. t. p. r. o. a. c. c. e. p. t. o. . P. o. s. t. e. r. i. o. r. u. m. f. o. r. m. a. l. e. m. e. t. o. b. i. e. c. t. i. n. a. c. e. n. s. i. t. u. d. i. n. e. m. t. a. n. t. u. m. d. i. s. c. r. i. m. e. n. i. n. t. e. r. e. d. i. t. ,
 u. t. l. e. p. a. r. a. t. i. o. n. e. e. t. i. a. m. i. n. v. e. n. i. r. i. p. o. s. s. i. t. : n. a. m. s. i. q. u. a. e. c. i. r. c. a. a. l. i. q. u. o. d. o. b. i. e. c. t. u. m. n. a. r. i. u. m. ,
 q. u. o. d. f. a. l. s. o. p. u. t. a. t. e. i. t. a. t. a. m. c. o. n. t. i. n. g. e. r. a. t. a. l. i. t. e. r. q. u. a. e. h. a. b. e. r. e. p. o. s. s. e. ,
 e. l. i. c. i. a. t. a. l. t. e. r. u. m. o. p. i. n. i. o. n. e. m. , t. u. n. c. e. o. p. a. r. t. e. s. o. l. i. q. u. o. b. i. e. c. t. i. c. e. n. s. i. t. u. d. o. e. s. t.
 c. o. n. t. r. a. v. e. r. o. s. i. a. l. i. q. u. o. d. f. a. l. s. u. m. h. a. b. e. a. t. p. n. a. t. i. o. n. e. u. e. r. o. i. l. l. i. q. u. i. s. i. t. i. s.
 m. i. s. s. i. m. e. a. d. h. a. e. r. e. t. t. u. n. c. e. s. o. l. i. q. u. o. b. i. e. c. t. i. c. e. n. s. i. t. u. d. i. n. e. h. a. b. e. b. i. t. , d. e. q. u. a.
 i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. d. u. m. e. s. t. p. r. o. p. t. e. r. q. u. a. i. n. i. q. u. a. E. t. h. c. 3. d. i. s. p. u. t. , a. l. i. q. u. i. b. u. s. t. a. m. f. i. r.
 m. i. t. e. t. s. u. i. s. f. a. l. s. i. s. o. p. i. n. i. o. n. i. b. u. s. a. d. h. a. e. r. e. q. u. a. m. a. l. i. s. s. c. i. e. n. t. i. s. s. o. l. e. n. t. .
 P. r. o. t. e. r. e. a. q. u. a. m. o. b. i. e. c. t. i. n. a. c. e. n. s. i. t. u. d. o. i. t. a. m. a. l. t. o. m. a. g. i. s. c. e. n. s. i. t. u. d. o.
 e. s. t. p. a. r. t. e. p. r. o. p. t. e. r. v. a. r. i. a. e. s. t. a. m. m. u. l. t. i. p. l. e. s. , q. u. a. m. v. a. r. i. e. t. a. t. e. u. t. i. n. t. e. l. l. i.
 g. a. m. ; n. o. t. a. n. d. u. m. e. s. t. q. u. a. S. . T. h. o. q. 12. d. e. v. e. r. i. t. a. t. e. . n. i. p. r. o. p. t. e. r.
 c. e. n. s. i. t. u. d. i. n. e. m. e. o. d. u. p. l. i. c. i. c. a. u. s. a. n. a. s. c. i. . P. r. i. m. o. a. b. i. p. s. o. o. b. i. e. c. t. o.
 i. n. t. e. l. l. i. g. i. b. i. l. i. s. i. n. i. m. i. t. a. t. u. m. n. e. l. i. m. m. e. d. i. a. t. e. c. a. i. d. e. n. s. e. s. e. s. u. t. p. r. i. n. c. i. p. i. a. ,
 n. e. l. m. e. d. i. a. t. e. t. a. m. u. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. s. e. o. p. r. i. n. c. i. p. i. s. i. l. l. a. t. a.
 n. e. l. e. t. i. a. m. u. t. G. i. l. l. i. s. a. d. d. i. t. c. e. n. s. i. t. u. d. o. p. r. o. p. t. e. r. o. s. i. t. a. t. e. e. o. e. n. d. e. n. t. e.
 n. o. t. i. t. i. a. e. x. p. e. r. i. m. e. n. t. a. l. i. q. u. a. m. c. o. g. n. i. t. i. o. n. e. m. i. n. t. e. r. i. t. i. v. a. m. n. o. n. i. n. a. n. t.
 q. u. a. l. i. s. e. s. t. c. u. m. p. a. r. i. e. r. e. m. a. l. b. u. m. a. v. i. d. e. n. s. , n. a. m. e. o. a. i. q. u. o. d. i. n. t. e. r. i.
 t. u. e. x. p. e. r. i. m. e. n. t. a. l. i. o. b. i. e. c. t. i. a. l. i. c. i. s. , t. a. m. a. n. t. e. r. e. d. d. i. v. i. d. e. t. a. i. n. t. e. l.
 l. e. d. u. m. i. n. t. e. r. i. t. i. s. , q. u. a. e. x. i. p. s. a. p. r. i. m. o. r. u. m. p. r. i. n. c. i. p. i. o. r. u. m. c. o. g. n. i. t. i. o. n. e.
 S. . T. h. o. u. e. r. o. h. o. c. f. o. r. t. a. s. s. i. s. i. d. e. o. o. m. i. s. s. i. q. u. a. i. p. s. e. e. o. i. n. l. o. c. o.
 e. t. i. a. m. l. o. q. u. i. t. d. e. i. l. l. a. c. e. n. s. i. t. u. d. i. n. e. p. r. o. p. t. e. r. q. u. a. e. c. u. m. o. b. i. e. c. t. i. c. e. n. s. i. t. u. d. i. n. e.

conivata e, qualem non habet copesi mentalis et sensitiva in
 galasiam cognitio. Alteram causam huius certitudinis, ait
 S. Th. e voluntatem, cui tam imperatrici intellectus
 reliquaq; potentia subiciuntur. Quae causa hoc modo intelli
 gi debet. Voluntati saepe ab intellectu per simplicem appre
 hensionem obiectum aliquod ita representatur ut illi nec
 ad assentiendum nec ad dissentiendum ex parte eimodi obie
 cti representati habeat sufficientia motiva, quare tunc volun
 tas pp suum aliquod motivum quod e aliquod bonu fit in
 tellectum ad firmam ac certam aliquam assensum impellere,
 huiusmodi certitudo e in fide humana ac divina praesentim,
 iuxta illud. S. Augustini: Certus fit homo nolens cre
 dere non nisi volens, nisi qd verbis. S. Augustini insinua
 tur discrimen inter qd, cae, nam si obiectum e evidens,
 tunc illi quoddam specificationem adeo ita necessitate ut ob
 renitente voluntate debeat assentiri obiecto cui datur, ideoq;
 a voluntate non possit cogi vel inflecti ad contrarium actu
 eliciendum; At quotiesq; obiectu o e evidens tunc a volun
 tate ad quodlibet iudicandum impelli fit, adeo ut auctore. S. Th.
 ibidem, sine voluntatis impetio nil determinate ac certo sine
 omni hesitatione et formidine iudicet.

Ex his iam patet etiam hanc certitudinem formalem veram ee: ne
 omnium nobilissima et perfectissima e quae circa obiectum ratio certum
 versatur hoc e qua certitudinem obiecti conivatae habet, quali
 reperitur in habitibus principiorum et scientia et fide divina
 ut fusiis docet Gillig. Nunc pfecta e qua circa aliquod
 obiectum evidens deo ad contrarium tunc dicitur ut si qd pot
 erem ee alium vident et iudicet. Tertia utraq; inferitur et

imperfectior certitudo e qua pp alicuius hoi fide digni relatione
et assertionem, vel pp rarer aliquos probabiles tra alicui assen-
timus vel dissentimus huiusmodi certitudo conuenit opinio et
fidei humana non omni sed illi quon hominibus grauius habent
uocari solet a multis certitudo moralis, atqz ita debilis e, ut loqi d
at metaphysice loquendo non mereatur nomen certitudinis.

Quarto omnia minima, et certitudinis noie indigna e qua habent
q pestinaciter alicui falso assertione et uigendi certitudine ha-
bent heretici aliqz pestinaces hoies q falsissimis obiectis firmis
pletung quam recte se adiectes ipsis ueritatibus adhaerent:
Reclig uocari ista eorum firmitas possit pestinacia quon
certitudo.

Hae declaratione promissa dicen-
dam e, in scia dicitur, intelligi perfectam certitudinem non ex
parte scti, quam ex parte obiecti et medij, ut manifestu e
ex se ete, nam certitudinem ex parte scti clare dicit sub
finem. c. 2. m. 1. Post. quando dicit scientia credulitate
sua debere in permutabilem e, ut ibi dicit. p. 2. a. 3. qo pli-
catam e.

Certitudinem ex parte utriusq obiecti q singula
fere cap. in lib. Post. dicitur ac praestim l. 1. c. b. et. 2b.
et qua parte prima eodem lib. c. 2. l. 6. scdm de finem dicit
Tunc nos scire cum cognoscimus causam pp quam res ita e
ut non contringat aliter se habere.

Ex huius unig particula applicatione, iam tota fere dicitur
pripua e; nam per rem necessarium intelligitur con-
clusio obiecti na, qua paulo post dicitur e scti scti
Actualis. Per eam u. intelligenda e aduata si qdem
ueling dicitur soli scia pp Quid potissime congruere

Quod si eam vel *Sciã* *grã*, vel *Satisfactiõ* accepta, p
ut e *Gen* ad *Prophet* *Quid* et *Quia*, accommodata
tunc omittenda est ultima particula

Tandem *physicè* et p *oia* eadem *grã* sic poterit *Sciã*
Actualis *libre* sumpta describi: *Judicium* *discursivum*, *cor*
tum et *evidens*, *intelligibile*, a quo vel sine habitu vel per ha
bitum. elicitur, circa conclusionem necessariam. In qua
Sciã *infirmat* primo *cã* *formalis*: Nam licet *Sciã*
ipsa sit quædam forma accidentia de prædicame
to *Grã* *Actualis* nilominus tñ id quod id *Sciã* *Actualis*
accidentis ponitur loco *grã*, solet dici forma accidentis
ut in proposito e *Judicium* *discursivum* vel *assensu*.

Secundo *cã* *materialis* e *intelligibile*, in quo *Sciã* *infirmat*
q *præterea* *Tertio* etiam e *potissima* *cã* *efficientis*
Sciã cui superuenit *habitu* q *postquã* *acq̃situs* e
p *aliquos* *alio* *præcedentes* deinde una iam *intelligibile* ad
sequentes *alio* *Sciã* *elicendos* concessit. *Finis* deniq̃
Sciã *actualis* e *ipsiq̃* *obiectum* circa quod versatur, de
quo paulo *plura* nobis dicenda sunt.

In *extremum* intelligi etiam poterit intelligi ex hoc articulo
Ipsa *Sciã* quam *Sciã* *lib. 1. p. c. 2. Satisfactiõ*, et nos. p. 2.
eigdem lib. breviter explicamus, e n: p *Gen* *remota*
et p *diffra* quasi *propinqua* assignata, et in forma dia
lecticam *adacta* sic in abstracto posse e *proferri*.

Cognitio rei p *causam*, pp *quam* *res* e, et p *quã* etiam
ipsa *cã* *quærens* *talis* *rei* *cã* *est* *ita* *cognoscitur* ut *sci*
atur *quod* *res* *cognita* p *talem* *causam* *aliter* *se* *habere*
non possit.

ARTICULVS TERTIVS De obiecto scientiæ Actualis.

1. assertio.

Sciã Actualis adæquate obiectum materiale est tota conclusio
Adæquate inquam quia partes conclusionis predicata subiecta
et præsertim subiecta sunt tunc inadaquate obiecta. Ita autem do-
cent cum Scot. 1. p. dist. c. b. et. 20. et alibi passim. et quoniam
intelligentia sive actus primorum principiorum quod obiecto habet
integra et completa prima principia, ita sciã ad demonstrati-
ua circa conclusiones quod ex illis principijs inferuntur tunc tunc
Obiectum versatur.

2. assertio.

Eadem conclusio potest etiam vocari subiectum Sciã actualis non
tam subiectum inhesionis, sed subiectum, hoc est, materia circa qua versatur
Sciã. Ita assertio patet ex dictis in præmissis logica.
q. 4. a. 1. et. 2. Vbi distinguitur a quibus recentioribus distingui
subiectum ab obiecto a necessitate. ut et præsertim a. 8. Th. illa
vocabulo cum distinctionem negligi potest, sine periculo idem
obiectum, et subiectum nominari.

3. assertio.

Proximum Obiectum materiale actualis Sciã est conclusio obiectiva
non mentalis. Ita ex tunc Scot. dist. 6. met. c. 1. q. 3. Con-
1. dist. c. 4. q. 4. Gregorius Ariminensis q. 1. Prologi. a. 1.
contra notiter, quos sequuntur Tot. 3. de Sciã. q. 19. et Ludig
1. Legih. c. 4. q. 4. n. 50. Pro utraque Sciã intelligenda
notandum est, intellectum componentem et dividendum quod qualis est

254
Inuicem, non diuisiue nec singulari, auctore. s. Tho. hoc fere
modo in rebus intelligendis procedere. Latino simplicibus
conceptibus sua obiecta apprehendit. u. g. hominem seorsim
uno conceptu, et alio animal, deinde 3to conceptu ab his
realiter distincto, qd est iudicium siue assensu et dissensu
mentalis, iudicat de rebus simplicibus operatione seorsim appre-
hensis, componendo nimirum eam rem apprehensa in alia
p affirmatiuam siue assensum uel diuisiue p negatiuam
siue dissensum, iuxta ea qd in .1. lecti. dicitur. Item
intelligendi modum Nominales ita admittunt ut assensum ante
testium illum conceptum, quem nos uocamus iudicium, pcedat
ne alium realiter distinctum quem dicant etiam esse testem
apprehensum non iudicatum. Itaq; hi auctores, du-
plicem enunciationem mentalem fingunt. Vnam uocant enun-
tationem Apprehensiuam, Alteram Iudicatiuam, et sub du-
plicem apprehensionem a se illi attribuant, Vnam Incom-
plexam quam etiam nos aduocamus, Alteram Complexam
quam negamus, uidetur ista opinio primariam fundamentum
esse quo reliqua nominalium structura nititur, a qua etiam
nomenclationem suam trahere uidentur. Nam eo supposito
consequenter docent scientias proprie non de rebus sed de no-
minibus tantum. (mentalibus) haberi scientiarum obiecta com-
plexa esse enunciationes mentales, Incomplexa uero esse conceptus
ut in proemio logicae ex Gillio et Maschio insinuat est.
Contra quam falsam opinionem fuis disputare p tinet ad

testium de Jria, c. b. te. 21. in quo Jria contrarium dicit
 ut etiam in multis alijs locis, apud Bon. citatq; Nunc obiter
 asserimus complexam illam sine enunciata apprehensionem
 quam Nominales excogitant superfluentem esse et nullam aduersa
 tiq; in primis alijs ipsorum apromati quod realib; semp; obijciunt
 minimum. Entia non esse multiplicanda sine necessitate, h. e. si
 ne eadem ratione et p; batione quam illi nulla habent. Ita
 u. eorum potissima obiectis nil ualeat cum dicant; Quando au
 dunt blasphemias aliquas proferri, ut sunt ha. u. g; Christus
 non est in carnate, Deus est malus etc. uel tantum apprehendi
 mus, uel etiam statim indicamus, sed neutrum posse dici si deo
 Non primam, aliq; dabitur ipsis apprehensio complexa ha
 bebant, suam intentam; neq; secundam, q; sequitur nulli Chri
 stianam eimodi p; bationem uel audire ab aliquo Iudaeo uel eth
 nico, et intelligere posse absq; peccato mortali, non
 p; p; mente ita iudicare lethaliter peccat. Verum ad haec
 et similia obiecta nominalium facile responderetur dicendo
 eimodi enunciationes non iudicari ab audiente et intelligente
 sed apprehendi. Unde q; ad non tamen illa fictitia et com
 plexa apprehensione quam nominaliter asserunt sed simplici
 tantum concepta apprehensio ad primam mentis uis opo
 rationem spectante. Perinde u. u. g; alio loco, tunc u. g;
 Despectantes in regem urbem uel exercitum uno oculo sua
 uisita concipiunt, unaq; intellectus apprehensione concipiunt
 sic etiam integras enunciationes integrosq; Jtlos, mis oratio
 nes bene longas a nobis uel alijs factas simplici apphen

sione q̄ nec enunciatio nec Syllabus nec oratio sed ungtantū
conceptus ē, possamus et solemus conciperet, ego quo deinde
sape enunciationem reflexam formamus quando de veritate
aut falsitate eorum volumus iudicare, dicimus q̄. e. g. Chri-
stus nō ē incarnatus ē hereticum; vel, Deus ē malus
ē blasphemum et impossibile; vel, ista enunciatio Chri-
stus non ē incarnatus est falsa, item Hic Syllabus n. g.

Quam negligenter studet fiet doctus.
Ego negligenter studet

Ergo si am doctus
ē falsus. etc. Ac bene hic notandum quod in p. Desi. c. 7.
a. 1. de dicimus quodas eimodi enunciationes, orationes vel etiā
Syllabus ita reflexe apprehendimus ut ego illis fabricamus re-
flexas propositiones tunc eimodi enunciationes et Syllabus appre-
hensas non constitui flata formalia et ut p. 10, reflexe
parum eimodi enunciationum sed obiecta sine flata ut p. 10.
Nec magis mirum videri debet ego tam multis conceptibus
tantum unum obtem ut quod fieri, quam quod immensi ho-
mines et dies et etiam unam tū obtem alicuius enunciationis
faciant, q̄. n. g. dicimus, episcopus ē castus, aut civitas ob-
sessa. Ergo hac solutione non tantum respondet
alijs etiam nominalia obiectibus p̄. Deam etiam ita
sua confirmari. Quia n. ē obtem alicuius enunciationis
qua tale ad primam operationem mentis spectat non ad secun-
dam.

Formale obiectum scilicet actualis est medium per quod conclusio
 quam dixerunt esse materiale obiectum, demonstratur. Ita docet S. Th.
 in 2da 2da q. 1. a. 1. ex eoi sententia per hanc rationem quod illud
 est formale obiectum per quod materiale cognoscitur sed conclusio
 o obiectiva cognoscitur per medium; Ergo medium est formale
 obiectum i. l. g. Qui dicunt principia demonstrativa esse
 formale obiectum scilicet nobiscum sentiunt, quia principia
 nil aliud sunt quam medium i. t. o. cum extremis conclusionis
 combinatum et in formam analogicam dispositum prout
 ipse est sine principia quod siue media asserat esse formalia
 obiecta scientiarum. Confirmatur assertio, quia illud est obiectum
 formale per quod scientia actualis specie distinguitur ab
 alijs cognitionibus proptermodum. u. a. relijs scientijs sed per me-
 dium siue principia distinguitur ut etiam docet Aris-
 t. 1. c. 23. et patet Inductione nam scientia per quod
 et quia tamen circa una conclusionem obiectiva versen-
 tur hanc dubie specie differunt ut si quis cognoscat in
 nam deficere per terra in temporis hinc vel a posteri-
 ori ex eo quod Luna plena, coelo sereno, nulla umbra
 faciat: Deinde ex eoi sententia diversa scientia est quia
 mathematica eadem conclusione. u. g. terra esse rotundam per
 alium medium demonstrat quam physica.

Contra istam assertionem sentiunt quidam Thomista, quod dicitur
 in 2da 2da q. 1. a. 1. quod siue media asserat esse formalia
 obiecta scientiarum illa ita obscure explicantes, ut veritas quod dicitur

fundamentu a pposito aliud no e qua quod patet
S. Th. ita sensisse. Veru qd de scibilitate et
scibili sentiendum facile patet ex ipso. S. Th. 1. Post
l. 4. na pmo scibile id e quod obiectu scilicet
est opinabile idem quod obiectum opinionis, illud scili-
cet quod p scientiam vel p opinionem cognosci pot
ut patet ex arte, v. Post. c. 26. In quo scibile vocat
Επιγνωτον Opinabile .u. δοξαστον, illud ase minima
distinguit p hoc quod scibile debeat ee universale
et necessarium et p medium necessarium cognoscendum
Opinabile u. tam particulare que universale ee pot, et
contingens vel saltem p medium contingens cognitum.
Secundo sicut scitum e extrinseca denominatio a scia
et visa a visione, et opinatum ab opinione, ita et
etiam scibile visibile, et opinabile formaliter
sumpta aliud o sunt quam extrinseca denominationes ab
actibus q licet de falso habiti si fortassis circa ob-
iecta non sint possunt tñ a potentia cognoscere
haberi. Formaliter sumpta, dici, qd in eximio
nibus et ppositis apud varios auctores ista vocabula
scibile, opinabile etc. plerumq appellat materiam
significata iuxta doctrinam doctorum apud Fox. lig. v.
Tertio scibile teste .S. Th. l. c. duplex e, qd ob-
iectum est duplex; aliud .n. e scibile materiale, aliud forma-
le. Scibile materiale pariter idem e quod obiectum
materiale, iuxta .p. assertionem. Scibile formale nullo

hinc est quam obiectum formale, in nota 4. assertionem nimirum ^{est visibile}
 media et principia ut. S. Th. c. l. 4. expresse docet. ^{formale?}

Si queras quae sit visibilitas in abstracto; respondeo nihil
 aliud quam id quod scribitur formaliter significat nimirum
 scientia cum quadam connotatione possibilitatis. Unde
 si a viso et scito abstractam deducas illud non erit
 aliud quam visio et scientia un temporis praesenti connota-
 tione in quo tempore circa sua obiecta elicitur fuerit.
 Ita etiam visibile et scibile aliud non significat for-
 maliter quam visionem et scientiam iam connotatione
 possibilitatis qua circa obiectum aliquid elici possunt.

ARTICULVS QVARTVS

De conditionibus obiecti scientifici

Sicut prius demonstramus certis conditionibus affectari esse de-
 bere docuimus ex arte supra in. v. loc. p. 2. ita hoc in
 loco breviter ex eodem aliquas conditiones obiecti scientia
 materialis, trademus. Quas prima est ut conclusio ob-
 iectiva sit necessaria, quod in scitis inq. artes. l. p. c. b.
 non potest aliter se habere. S. Th. a. l. 13. ait, logicum
 principium pro se notum esse, quod conclusio demonstrativa debe-
 re esse necessarium. mo si de correlatione scia pp. q. v. s.
 potissima, sermo sit tunc oportebit conclusionem o. tm
 esse necessariam, inpta 1. et. 2. gradum nampe in id aut
 4to modo dicendi. Per se, sed etiam universale potestis

154
rictice. Ex hac conditione sequitur de nullis contin-
gentibus sine separabilibus sine inseparabilibus etiam de
monstrativa esse posse quia accidens nigt Aristoteles. c. ob.
contingit non esse, de tali. n. dico accidente. Ex
quibus factis verbis manifeste confirmari potest oppositi-
o. s. Universalis, quia in Isagoge et .i. De ih. de
Ding, nimirum ad accidens contingens, plus non exigit, quam
ut salva rei essentia possit abesse sine non inesse ut Aristoteles
ait. Dices de inseparabilibus accidentibus dari
scientiam eo quod semper in sint. Sed recte negat Tol.
q. 1. ad .s. consequentiam. tum quia accidentia insepa-
rabilia ex se totum suorum essentia non emanant sed ab
essentia cuius et dispositionibus produuntur; Ideo talia
accidentia de suis factis demonstrari per eandem rationem
ad eam modum quo propria et necessaria accidentia
solent non possunt. Deinde licet quod per illorum essentiam
seas eius demonstratione vellet facere, non potest ta-
men, quia casus illa quod nigredinem in eoque. n. g. vel
albedinem in cygno efficiunt ad aqua non sunt quod
quod eadem etiam quamvis nigredine vel albedine pro-
ducere possent et forte etiam non habent ultra ne-
cessariam conjunctionem cum eorummodi factis, quando quod
ea etiam a se ipsis produunt: tum quia ad demonstrationem
scientiam ex parte obiecti requiritur omnimoda neces-
sitas et certitudo ut ex Aristoteles. Iota a. r. alba etiam

constat: sed talis necessitas non convenit accidentibus
inseparabilibus siquē salva essentia a fortis suis abesse pos-
sunt ut in Dosph. dictum ē

Secunda conditio ē ut scilicet siue obiectiva conclusio consistat
ex terminis universalibus non a. ex singularibus. Ita docet Arto
in 1. Dost. c. 24 et alijs, et clarig in 7. met. 4. p. 53.
quo in loco Fon. ait, eandem ē eam sicutam phtomā ac Theol.
Rāo huius conditionis tum quā singularia quā Talia,
C. excepto D. 20, Op. Mpo, et Christo Dno, de quibus
concedunt dari siam dantes habent proprietates recipi-
cabiles ut cum Fon. docent Corimb. et tōis sicutia. tum
quā Arto ad sicutam demonstrativam requirit omnimoda
certitudinem, et necessitatem ex parte obiecti, sed singula-
ria resum corruptibilem eam non habent corrupti-
bit. et intereunt. Dicit etiam Universalia corrupti-
am singularibus, quā quā plura inter se realiter
identificantur, eorum uno mutato vel corrupto, mutatur
et corrumpitur etiam alterum. Ad hanc objectionem
facile responderet Arto ex falsa sua opinione, quā
de mundi aeternitate habuit, diceret enim Universa-
lia mutari et corrumpi inaduate, tantum et dōm
qd, ut non corrumpi, aduate et sicut, nam licet, u. g.
equis tōis et Universalis natione aliquos in singularium
equorum quibus idem realiter ē nascatur et intereunt,
ipse tōi supposita aeternitate mundi aduate et totaliter

44
nunquam nascitur vel interit. Sed aereus est, quia semper
est saltem in aliquos individuis, ad eum fere videtur
Totum mare nunquam consumpitur vel exhauritur
licet singulis propeudum momentis, complectensque illa
particula pereant, vel exhauriantur eo quod in locum
deperditarum alia et alia perpetua vicissitudine suc-
cedant, sic rem corruptibilem universalia sunt
fieri inquam aerea ferunt, ideoque de illis ex parte
obiecti, certissima et invariabilis scientia haberi possit.
Quot licet sunt rei veritatem universalia nulla, i-
ta oio aereana sint, permanet tamen ab eo tempore quum
de mundi finem. Adver-
tendum tamen circa hanc conditionem, quod post. S. Th. et
am docet Tol. c. 7. n. 9. De singularibus posse aliqua
certam etiam scientiam haberi et quoniam demonstrativa, sed
mediatam tantum, nimirum qualescunque singulatae veritate con-
tinentur in universalibus suis, et ex quibus tamen habentur veritas.
particulari aliqua demonstratione facile et evidenter
deduci possunt. Vide Tol. l. c.

Tertia conditio est ut Obiectiva Conclusio sit perpetua
et incorruptibilis. Ita ex parte docet Scotus. l. 1. c. 7.
his verbis: non est igitur demonstratio corruptibilium per
scientiam per se. Haec conditio et ipsa a prioribus
differt quia aliqua conclusio bifascia potest esse incorruptibilis.
Primo namque scilicet quod consumpi potest huius

modi sunt omnes singulari propositiones. Ut haec
 Socrates est homo vel visibilis, sed triangulum
 habet tres. Secundo, ratio predicati, licet n.
 tam totum quae predicatum foret in corruptibile
 ut homo universalis, et alio universalis et
 si coniunctio predicati tali cum toto universali
 est indissolubilis adeoque per se etiam consequens
 tota pro corruptibilis officiat, quod homo
 totus corruptibilis est licet eius partes nimirum
 materia prima et rationalis ex quibus constat sint
 incorruptibiles, huiusmodi propter vocantur propter aeterna
 veritatis de qua veritate usque variè sentiunt, nobis re-
 iecta in suam locum ex parte de hac re disputatione
 obiter dicendum, primo: Nullam propter aeterna
 veritatis eo modo quo statim putavit multas in obiecti-
 vas conclusiones veram corruptibilem est longissima
 veritatis, imo aliquas a parte post aeterna verita-
 tis. u. g. haec propter obiectiva Equus est animal,
 tum quoad suas partes universales, tum etiam quoad cor-
 ruptibilem et coniunctioe predicati cum toto a condito
 mundo ad eius usque finem pervenit. Ita vero, homo est
 animal, vel visibilis, ignis est calidus, marecum de-
 sabil, quae eo modo dictis patent.
 Dicendum secundo universalis est incorruptibilis
 et ingenerabilia, adeoque aeterna negativè est positive

254
ut cum S. Th. l. 42. in 1. Post. docet Caiet q. 7. de ente ad 7.
et cum Scoto Antonig Diombeta, 7. mel. q. 4. et 8.
a. 4. et iis realium sentia, que sic intelligenda
uidentur. Vniuersales natura, ut humana, equina
tum in statu existentia obiectiua, tum etiam in
statu essentia abstracta sunt ab oibz conditionibz
individuantibz, siue accidentalijs differentijs, cuiusmo-
di conditiones, sunt tempus duratio, locus, ordo, mensura,
et cetera, in sensu abstractionis non inuolunt, tempus, lo-
cum aliasue circumstantias accidentales quas rebus
singularibz primario et p se, secundario u. et p
accidens tantum vniuersalibz et communibz comuni-
re docuit post Arlem Doctorem Physic. c. u. Fragores.
Igitur natura vniuersalis sub ea consideratione abstra-
cta habet quandam eternitatem et incorruptibi-
litatem non quodam positivam illam quasi de facto ab
eterno existens et consumi nullo modo queat
sed negativam quia vniuersaliter et abstracte consi-
deratis nec tempus certum, nec locus, nec existentia
nec generatio, nec corruptio ei concessit, sed ea tunc
predicata q uel de causa essentia sunt, uel esse
ex causa essentia emanant: singularia uero ista
omnia includunt presentiam in opinione Doct. et Aristi
aliorumq antiquorum q preter communem audientiam

collectione nō admittunt necessitatem sine differentia
am individuantem singularibus intrinsecam. Proterea
quā simpliciter universalium rerum natura sine incom-
pleta potest et predicata Universalia ita eorundem
identitas conceptione et diversitas sine disjunctione
in sensu abstractionis et negatione ab eis quod sunt
non positive, quasi aliquam rerum conceptiones
de facto et aeterno Deo coepissent alicubi ut quā
sibi imaginantur.

Discendum testis circa singulares p̄p̄os q̄ etiam di-
cuntur necessaria ut. n. g. sunt ista: Bucephalus ē equus,
Socrates ē homo, Socrates est animal, et diversae
inter reales opiniones. Nam alii putant eam
vera habere statum ideoq̄ eiq̄ modi: p̄p̄os falsae
et veritatis non existentibus. Alii existimant eas
etiam et p̄p̄os veritatis, sine veritate existentibus
in rerum natura sine non, sed haec controversia ad
metaphysicam spectat: interim sufficit scire huius
modi nō habere tantam necessitatem et immutabili-
tatem quantum habent p̄p̄os Universalis et quantum
artes ad certitudinem sua demonstratione requirit
ut manifeste constat ex locis in ista conditione cita-
tis, habeat tamen maiorem conceptionem et necessita-
tem quam contingentes p̄p̄os.

ARTICVLVS .V.
De scientiæ actualis unitate et Diuersitate.

1. articulo.

Humana scia actualis, ad aequatōe sumpta, nō ē una
simplex qualitas sed constat ex tribus conceptibus quoru
duo sunt apprehensivi, testis & iudicatus. Idem ex
sententiam supponit ex libro de scia, in qbus q
bandum ē, idem mentis operationem, sine emanatio
nem mentalem componi ex tribus conceptibus. Dicitur pri
mo ad aequatōe, qd si qd ex idem operationem cum
aliquibus authoribus vellet tantum testium illum conceptu
intelligere, tunc dicere potest, secundum opatio
ne, et consequenter etiam scientiam actualē ē emanatio
tio mentalis ē tantum ē una simplice qualitate et
iuxta hanc representationē scientia actualis p̄ tribus ad
predicamentū qualitatis ac q̄ ḡare subiecto ha
bet dispositionē: iuxta primum u. p̄ se in pdi
camento poni ē p̄t unum sit ens p̄ accidens.

Dicitur praeterea humana scientia qd divina ē
simplicissima entitas ino essentia Dei de qua The
ologi disputant quoru pleriq; etiam angelicā do
cent ē actum unum sine simplice conceptum.

Specifica unitas ac diuersitas scientiarū actualiū
ex unitate et diuersitate mediocum, sine princi

prout sequitur, ut iam habet p. 2. d. c. 23. ois
 Jovian. Latitudo est qd eadem numero conclusio,
 materialis qualis est ista Terra e rotundus,
 scitur p medium mathematicum et physicum, item
 a passione et perfectione, q sua nemine contra
 dicente specie differunt ut d. non aliunde qua pp
 diversitatem medium etc. item quando habet
 auctore in. p. d. c. 23. eadem numero conclusio
 scitur p medium demonstrativum, et p media opina
 tione sine probable, tunc sunt diversa specie cogni
 tiones, ut non eo alio capite qua pp specifica
 distinctionem medium. Diligenter dicitur, vari
 tas et diversitas specificas qd variat et diversitas
 numerica scilicet actualis a passione colligi debet
 ex diversitate scilicet in tempore, aliunde id
 gerg conditionu et circumstantiata individuatione
 et modo aliorum accidentium. Quare si vel unguis
 so temporis, vel plures p idem medium circa eandem
 rem actum scientia dicant esse ungu specie qdem, sed
 se a numero diversis, pinde arguuntur q in diversis
 factis, una forte in lacte, altera in cygno, alii in pa
 pyro etc. miscent.

3. aspectus

Si qd ex diversitate materialis obiecti, quod e conclu
 sio obiectiva colligitur diffina specifica scientia
 cum actualium d. o. h. p. se d. tamen pp divers

itate formalis obiecti seu nobis. Ut ex
his intelligatur. Adhuc est triplex ob-
iecta conclusionis uarietas, na vel quod
se tota e diuersa ut i. Reg. Homo e
cursum Triangula habet ter: uel tantum quod
predicata ut Homo e diuersum, Homo e
bibile, uel tantum quod tota, ut Animal e
bibile, Homo e sensibile, qd est huiusmodi ppos
uel quod utramq partem uel quod altera tm
diuersa habuerint idem specie media bene
etiam atq sic circa eos elicitur unig tm specie
aut: fin diuersa diuersi, quamuis plura sit, quo
ties tota conclusio diuersa e obiecti media sine
principia demonstratiua e diuersi. Ratio huius
essentia limitatur ad a simili qd sicut se habet
formale obiectum fidei ad materialia obiecta sine
credibilita: Ita etiam formale obiectum sine
habet ad simile materialia sed omnia e certissimi
diuersissima ppos qd diuersa sine creduntur
p unig species atq fidei creduntur. u. g. qd
Deo sit Trium, et quod peccatum excludat a uer-
tum ratione qd distinctio et unitas significat
cuius rei fere tm dependit a forma qd co-
iactum formale respectu materialis forma e:
Ex his assertionibus colligi ut ratio demonstratiua
sine Propter qd et qd, sicut.

si eas argui solitas specie differre dixerit
 Diversitatem medicum. Secunda etiam: ibi
 nientis dicitur quod inter se collata dif-
 ferre specie & diversitate carum. Quare
 in hunc auctore. 2. dicitur. 2. in. in physica:
 dea q. f. dicitur et materiam eam dicitur
 tui tunc signandi demonstrationes et sic specie diffe-
 rent simile q. dicitur de demonstrationibus et
 scientia. Quod dicitur posse dicitur differre in
 tu specie in q. effectus specie differre habet.

ARTICULVS VI. Quomodo Actualis scientia amittitur

Aristoteles. 1. 2. 6. 11. si q. nunc non scit, curati-
 onem habeat, et salus sit, ne salus, nec oblitus sit
 is ne pig. q. dem. mineral. Ex q. uerbis colli-
 gi possunt q. modi de ca. q. consumpitur
 et amittitur scia actualis de qua sola ibi loq-
 tur p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Prima causa e. quando. Item Inhabitationis costu-
 ditur, scia in e. audivens, sed se audivens cor-
 sumpitur, consumpto suo objeto cui inhaere et si q.
 naturaliter q. dicitur e. q. ut consumpto q.
 calor, et defuncta charta, etiam albedo. Item. 1111

121
Dicitur immortalis animam esse potentiam scilicet per
sua scientiam actualem eo hoc esse intellectus
amittit esse posse. Sed res est in rigore
loquendo, ut eo hoc precise esse non posse
scilicet actualem scilicet et nullo modo habere
vellem, quia iuxta doctrinam. S. Th. 1. p. 7. q. 8.
a. 1. et. 6. qua sequuntur et etiam Corin. 1. c.
a. 2. Habitu et consequenter etiam illorum a
de post mortem prearent in illa anima separa
ta. Sed hoc eo parte solus anima est potentia
in ratione scilicet, amitti scilicet non possit per se eo
parte huius totius quod eisdem scilicet actualem scilicet
denominacionis est: nam anima huius graniter cum
morte ludantur alijs cogitationibus distinctas per
et de rebus presentibus seculariis ut de scientiis
et demonstracionibus et cial.

Secunda causa amissionis scilicet actualis est, si res
scita per se, altero modo dicitur et eo duobus modis quo
a. 1. et cond. 3. utulim. Dicitur nam eo hoc. c.
scientiam amitti posse originem iuxta eandem dicta
obiciere tunc debet esse maximum incorruptibile
ac perpetuum. Respondet recte Corin. 1. q. 1. et
hanc etiam esse absolute sed tantum hypotheticam acci
pienda esse ut iure per se. Si res scita actualem
scibile per se etiam sciam per se, quo scilicet esse
nam prima causa est accipi. Dicitur posse esse de

rebus non evidentiibus et corruptis habere sciam
 sig. Theologi multa de falsis christo dyabolis
 q. de factis non evidentiibus sciunt, et q. libet apparet
 se etiam noscunt parenter p. inde nosse ac vivere.

Deo q. dicitur a. r. scientiam demonstrativam esse
 in opinione fides q. parte + obiecti tanta certitas
 dicitur q. ut destructo obiecto reg. certa p. ante
 considerari nequeat. Ex quo consequens e. scilicet post
 extremum iudicium. De rebus illis q. p. igne conflant
 gratia n. demonstrativa no. habitura sciam illa de
 monstrativa qua fides in Doct. h. dicitur p. it.

Testis eam e. obvio obiecti materialis sine conclusio-
 nis obiectiva na. si q. o. recordetur terminum q.
 q. conclusio continet esse o. p. circa illud ubi in dicitur
 adu. n. dum tu p. sedam qua scia demonstrativa
 e. dicere, q. o. ubi in supportit apprehensione et de
 mentis op. p. prima. Idem eam reuocari p.
 libet arbitrium scientia q. etiam q. nulla eam quo-
 ties n. ab actu designere scia p. licet in circa
 scilicet et conclusio reg. q. illata o. sit liber
 quoad specificatione ad libet tu e. quoad specifi-
 cationem. hoc e. q. dicitur obiecti tus p. sine con-
 clusio evidens, tunc o. e. liber ut possit cuilibet
 speciei adu. n. utpote auctu. vel dicitur dicere, sed
 tu quoad specificationem, q. si n. p. auctu. dicere

vel si non vult, potest ab illo eliciendo sine operando cessare, sed ad aliqd aliud cogitandum, et sic ubi eadem confessio.

Quarta causa est, obiectio rationis, seu medijs demon-
strativi, quae de essentia discursus est, in ob-
iectu suo per medium inquam per formalem rationem
vero sicut de essentia fidei est, fidei in obiecto
quodammodo per alius fidei digni relatione de se
demonstrativa est discursus; sed essentialiter qui
git medium inquam rationem formalem per quam circa
obiectum conclusionem eliciatur. Confirmatio.
Sicut forma est de essentia totius compositi, sic illius
potissima pars, ita etiam formale obiectum actu
cognitum est de essentia scientiae actualis, quod per for-
male et materiale obiectum quasi exergit et credit.

Quinta causa per quam scientiam actualem, nihil
pubant. Contra n. s. est esset actualis circa
eandem conclusionem obiectivam, nam esse contrarium
a suo contrario destruitur, ut a frigore calor, sed
sicut calidus positivum contrarium est error.

Sed respondeo hanc causam ab Aristotele adeo fieri
premissam quod scientia actualis non possit per erro-
rem nisi intermedium aliqua ex parte per se et
prestitum quae, consumpi quae per seiam actualem
est ita certo constituitur hae. 1. Doct. c. 7.

sub linea ut quandiu recordatis scientifici melij dicitur
 impossibile si e contrarium adum erroneu elici
 et haberi circa eadem conclusionē, Jp de obitu
 ab errore avendi o qe nisi p adat obliuio mediij
 demonstrativi, ut eade etiam rebe docent Conimb.
 Ad oppositū rāem dico qn unax contrariū, Ita
 finitax afficiē Jpēm ut alteri omnis ad dē Jpēm
 adiqz practu avu hui o posse a suo contrariū
 expelli ut videre ē in Jp contrariū q notu alter
 eum nē a natura nulla. n. albedo a coquo vel a
 thyoze nigredinem expulset. Secmo. n. n.
 toto hoc art. fuit de actuali o de habituali scia
 qā habitualis o nisi p contrariū habitū introducit
 onē expelli sine consumpi qe, quod tunc fit, qn
 qd obliu mediij demonstrativi circa conclusionē demon
 strabilem nei pit elicere adq erroneū, p quos Jaci
 tur habitū erroneū q scia habitu ab aia, ut Jp
 qd calorem ex aqua expellit, quōm nectō docent
 Conimb. apud quos de hac re plura legi poterūt.

QUESTIO .II.

De scientia habituali.

Notine Habitualis scientia intelligimū stabilitē et pmas
 nentē qualitatem illud de prima specie p dicantur
 Qualitativ. q illūm scientis ad eliciendos adq scientificos

promptu et facile reddit, dicitur u. in nobis, e-
signandi certitudinem quodlibet experimentum quod sentit se
post alios scientificos, circa aliqua conclusionem
elicitor multo promptiorem esse maiorem in delectatione
aione et minore uam difficultate possid gery
acty elicere quam potest q' promptiudo
et facilitas aliunde quam ab habituali de qua
loquimur certitudinem promerere o' it.

ARTICULVS PRIMVS. Quid sit Habitualis scientia?

Deo, q' causam quare sic potest describi: Habit
illoty acty et eadem, p' demonstratione acty, meli-
nans illoty, cui proximè inharet ad acty scientificos
circa conclusionem necessariam dicendos. In qua
difficili metaphysice accepta gery loco positus
Habit illoty q' bi o' e' gery ois proximè ut ex aliis
loco constat. Coetera particula agunt uice diffra
p' quas ad oibz alijs habitibz facile potest dis-
cerni. Physice accepta diffra, continet prius
loco quasi forma materia, q' iuxta dicta g. p.
a. 2. e' habitus. Secundo eam materiale
e' illoty cui proximè inharet scientia. Lemor
e' aia rationalis, nis etiam toty hois e' p' tande
nominacionis, q' saltè in hac uita hois p' d

demonstratio scientie, animi rationalis, rationis, qua
 nis illa maxime post mortem hominis, etiam si est habitus
 denominationis. Tertio causa efficiens, est verum
 et habitus vel potestas sua actualis demonstrativa, non
 habitus a suis actibus effici solent quippe, veniunt
 a potentia per actum. quarto causa finalis immedi-
 ata et proxima sunt actus scientia quae post habi-
 tum agendum circa conclusiones necessarias
 elicientur, mediatum finis et primo remotum,
 est obiectum materiale sine conclusio circa qua
 actus et habitus versantur. Obiectum autem formale
 est quasi extrinsecum quodammodo forma, non autem intrinsecum
 sicut habitus, habitus. non identificantur in scientia
 habituali sicut anima cum homine seu obiectum realiter
 a scientia habituali differunt et per se tractantur.
 dicitur ut vocantur quoniam scientia habitualis habet
 actus in se forma alicuius physica unitatem
 et distinctionem praeberi actui et habitui.
 Ex hac oblatione ita explicata facile intelligen-
 tar alia, quae passim circumferuntur, definitur. non
 autem quodammodo habitus demonstrativus, ab alijs vero sine
 habitus actus et evidens, per demonstrationem agendum

Ad hoc notandum p. Actus habitus supra. l. 1. p. 2.
et p. ad. q. a. 2. allatam eo intentione qd fiti
soli actuali tunc competere, posse tñ habituali
quoq. aptari si tunc sub uocula cognoscere
intelligatur habitualis cognitio p qua scilicet
facile et prompte actualiter scire tan pp
qua res e.

Notandum rdo certitudinem et euidenciam scia
habitualis, et actualis conuenire in qd sunt
De utriq. essentia, non qd sustinendi in se
sola rone ab utraq. diuersi: differre a eo, quod
actibus p se ac formaliter habitus. n. p. au
dens et in ordine ad actus conuertant. Ut etia
l. 1. tr. 2. c. 8. Gillig docet. Duo, rados sola
rone diuersos qd fieri o pot ut idem numero a
actus uel habitus in se et in euidens, factus
et euidens, aut uicissim, quod e signum aliqua
no pty quam rone distingui quascunq. actus
opacem uel modale distinctione habeat diuini
ty saltem separari posse debent. Praeterea dicit
se modos in se uel qd euidens, obiecti, tñ u
debet ei qd a opacem de terminatio in ordine
ad actus euidens p que obiecti, e actu clare
et ut in se e p. p. a potentia cognoscendi.

Hic addi posset qd eode Gillio duplici est cui
 Scientiam ad suam demonstrationem et rationem in
 delicta evidentia conceptus siue illationis et
 forma syllogistica et consequentis siue conclusio-
 nis quae media habet cum re demonstrata, atq;
 eode modo etiam de prep. certitudo requiritur
 nemo. n. qd alium conclusioni certo assenti-
 nisi certo sit tam de veritate et necessitate
 qua ad praemissas habet, qua de veritate illatio-
 nis siue forma logica. Evidentia et
 certitudo illationis, pertinet ad Logicam doctam
 stricte, ad operantem elicitivam: evidentia. n.
 et certitudo consequentis, ad veras reales, ut in
 praemio diximus.

ARTICULVS SECVNDVS.

De unitate Habitualis Scientiae.

Duplex est scia habitualis et actualis; Totalis
 sit scilicet et Partialis. Totalis est qd totum
 aliquod obiectum omnia qd attinent ad illud
 habent considerat huiusmodi est physica motus etc.
 Partialis est, qn vel tantum una conclusione resti-
 cit, ut scientia qd cognoscitur terra esse rotunda
 vel qd plures qd conclusiones sed circa aliqua

251
Dundapat obiecti totalis speciem sine parte
subiectiva respicit ut scia de collo de aia
Hac distinctione posita, de specialis scia uni-
tate hic no dubitatur, neque enim de habituali p-
tidi q una Dundapat conclusione respicit ois. n. con-
cedunt hanc ee tm simplicem qualitatem sua unitate
sed de alia partiali et mixte de totali e diffici-
liter controversia, circa quam Caiet. Petrari. et pleriq;
Thomista citati apud Cor. et Suar. quos vna se-
quitur Rub. in premis logi q. 4. et resp. in prima
etia, q docent singulas scientias totales ee unam
simplicem qualitatem quam dicunt agiti p unum
actum scientificam p reliquos. n. tm p hie agendum
Fundamentum e primo qa putant ita se asisse
S. Th. in. 1. 2. q. 14. a. 7. Secundo qa singu-
la scia totalis, habent unam speciem obiectam for-
male ut Logica p abstractione ignoti, Physica ab-
stractione a materialibus singularibus, sensibilibus. Tertio hinc
una numero potentia. n. q. vitz aut illis circa
obiecta speciem diversa elicit actus speciem diue-
sos, vitz enim cernit omnes colores, et illos p-
cipit ee ens; Ita etiam totalis scia videtur ee una
speciem et numero unitas a qua varij speciem et
numero distincti actus possunt elici. Quarto sicut
habitudo fidei totalis e una speciem et ee, ita etiam

aliqua scia totalis p̄t̄ ē una. Quinto sequatur
scias totales ē entia q̄ accidens, neg in ullo p̄
dicamento collocari.

Vicem his ō obstantibz sil prima assertio.

Si totalis scia ut physica aut logica late acci-
piatur prout ō tantum complectitur habitz coela-
tionum scientificarum sed etiam habitz princi-
piorum, ac habitum definiendi ac diuidendi ō ēna
sily entis seu qualitas seu minimu q̄, nec specie
distincta nempe habitz principiorum habitz scia
demonstratiua, habitz definiendi et diuidendi;
quibz addi possunt opinatiui et d̄m aliquos
etiam apprehensiu q̄ bz totales scia in totalia
ampli tudine considerata constant. Videtur ē eois
scia ē per se manifesta pp̄ tanta diuersitatē,
et predictorum habitum iuxta quā intelli-
gendi ē eois phlosum p̄mediatum q̄ aiunt:
in singulari scia triplicem ē p̄cedenti modo
definitiuum, diuisiuum, et illatiuum, et hoc sensu
frequenter accipiunt totales scias q̄ dicunt
aliquē ē p̄t̄m Diatē, physica, aut Theologia di-
seg. tm̄ de conclusionum p̄tia logica sed
De collectione cognitionū variā q̄ ad eiganō
di licentia totalis obiectum cognoscenda spectat

2.
Tametsi habitualis scia p solo habitu conclusi
onū scientificarū sumatur, nilominū tū o ē una
specie qualitas, sed p diversitate actū specie
distinctū quos elicit etiam ipse diversa
specie. Ita. Ton. 6. met. c. 1. q. 11. Suar. d.
44. s. 11. Tol. q. 3. præm. Corim. 1. Post.
c. 22. a. 2. cum Scoto et Noiatibg. Ratio
ē, qd eodem modo distinguuntur habitū quo
ipsorum actū; sed actū p diversitate specifica
mediū specie diversi sunt ut qd dicitur. q. 1.
a. 5. constat; Ergo etiam habitū maiōr p
batur tū qd habitū habent idem obiectū materiale
et formale quod actū ipsorū tū qd habitū p
dantur p suos actū tū qd idem accidit in
alijs habitū. nā virtutū moralium habitū, ut
Justitia et. et habitū fidei divina sunt unig
tū speciei infima habitū qd o nisi unig speciei
ei actū eliciunt. Vide plura a pud citatos.

3.
Totalis scia conclusionū o ē una ac numero
qualitas, sed plures habitū redites ac numero inter se
diversi. Ita docent etiam cit. auctores. Ratio ē
qd qd potentia circa sua obiecta diversas difficul

Tales potentias bene ad eas superandas ponendi et
 sunt peculiare et diversi specie et re habity.
 Sed quodcumq; circa obiecta totalia sciatur
 sunt diversa specie media ac motiva, sentiuntur
 etiam diversa difficultates, neq; n. ex eo ipso quod
 q; una conclusio aut physica aut logica sit,
 statim ois alias ad eandem totalem sciatur p. tinen
 tes novit, ut experientia manifestum e; Igitur eas
 discere debet p. diversos habity. Maior huius
 p. batis conditio tam q; haec e; unica fere ead
 p. quam a philis et Theologis admittuntur
 habity tam q; contrarij an. e. h. o. r. e. s. e. p. l. i. c. a. r. e. n. a.
 quam possunt in sua o. p. i. o. e. , car q; post aequi
 bum habitum totalem quem unica demonstratio
 dicant aequi o. assentiantur etiam aequi faci
 le oib; alijs conclusionib; sufficienter appre
 hensis et p. positis, et licet alig ex ipsis dic
 cant priorem habitum augeri p. novam entitate
 superveniente a priori realiter distincta: att
 si illam negant specie a Priore differre, o. pos
 sant eam reddere quare prima o. satisfec
 rit: quod si postea specie a Priore distin
 dunt, in novam Intiam incidunt vel certe
 expedire non possent quomodo ex diversis re et

spacio entitatibus, una p[ro] se ac p[ro]p[ri]e
titas coalescat, ut fusig deducit Suar. n. s.
et. 20. 4.

Sci[en]t[ia]e totales habent unitatem genericam et ordi-
dinis. Ita docent e. l. auctoritas. et r[ati]o p[ar]t[is]
declaratur hoc exemplo. Sicut exercitus ex mul-
tis hoib[us] conflatus habet unitatem aggregatio-
nis et ordinis ex eo quod o[mn]es milites uni
belli duci subsint: Ita plurimarum conclu-
sionum atq[ue] et habit[us] quantumvis specie et rea-
liter inter se diversi sint una t[ame]n scitatio[n]e
totalem constituunt ut q[uo]d eor[um] obiecta ordine
et relatione habent ad unu[m] p[ro]p[ri]e attributio[n]is.

Secunda pars de unitate generica p[er] se clara
e[st]. Quia o[mn]es illi habit[us] salte[m] in g[ener]e scie[n]t[ie] vel cog-
nitio[n]is habituales conveniunt.

Ad argumenta Thomistarum ita respondeo.
Ad primu[m] dico. S. Th. l. c. o. loq[uitur] de totali
scie[n]t[ia] o[mn]iu[m] conclusionum sed eor[um] t[ame]n q[ui] inter se
in vicem subordinata sunt, q[uo]d n. g. de uno p[ro]p[ri]o
plures passiones ordine quoda[m] demonstrant
cu[m] n. eiq[ui]sodi demonstrat[ur] plures nitantur a
nico medio et principio primo nempe p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e, ut m. 2. Post. ar. g. dictu[m] e[st] o[mn]e e[st] m[ul]-
tabile eas ab uno etiam habita p[ro]p[ri]e, ut docet

conclusiones constant; nisi si *librum* ut solet, la-
biq. accipiatur etiam predicata dici possunt
Incompleta obiecta seu *libra* material. a. c.
dictum e; namq. etiam illa subiciuntur con-
siderati logica; sed ne tanta varietas *librorum*
confusionem pariat, ideo ex oibz eig modi
fere innumeris *libris* siue rebz q. in aliqua
scia, u. g. logica, tractantur unum p. alijs
oibz eligunt et eminet quom in magno reg-
no unq. rep, vel in exercitu unq. dup. et *genus*
atq. ad quod oia alia attributione habent
vel *truncum* eig species, vel partes, siue prin-
cipia vel proprietates vel alio modo: ex qua
causa merito vocatur *librum* attributionis.
At q. ista *libra* *libra* nisi ad arbi. con-
siderandi modum restringantur, nimis ample
patent atq. ad varias scias pertinere possunt
na. de modo disserendi q. logica *librum*
attributionis e, etiam physica et met.
agere possunt, et de hanc varia scia et ar-
te tractant: Idcirco solent *libra* *libra* et in-
ter illa p. cipue *librum* attributionis q. *libra*

lii. reys totalibz restringi ad acta consideren
 rationem ut. l. c. applicatu e, ibaz consideratio
 riae mody considerandi, vocari solet formale
obiectum (Incomplexum) quo ras vel ras for
 malis sub qua, et a nonnullis sibi bilitas,
 C. Incomplexa nempe d iupta qua consi bera
 tionem etiam in singleis reys totalibz singlea
res definiti solent, ut ep. S. Th. dicit Capu
 l. c. et ep. vroz, Sorsionas, in proemio citaty.
 deinde. n. ep. eignodi offioibz, iupta coem
Actis doctrina, conficiuntur propria singlea
na sciant principia demonstrativa q se
nota seu media q eadem scia ras con
clusiones demonstrant alioq, sicut mody consi
derandi e formale obiectum q vo incom
plexu, ita offioes seu potis principia ep
is composita sunt easunde sciant obiecti
formale q vo complexu, quod alij uocant
obiectum formale q vo. Haec iq
obiecta formalia q etiam sibi bilita se sibi
litas dici possunt quod scis reys tanta u
nitate vel distinctione quanta ipsa habent
quidam generica aut specificam iupta doctrina
Actis, p. lo. d. c. 23. na. si sunt eigde gates

C. salte analogici, quia in plerisque suis tota
lib. u. g. Logica, mathematica, physica
meta. contingit. In hac etiam illa scia e. g. n. e.
una, et consequenter a ceteris oibz g. n. e. di-
stincta. Quod si specie differant, ut fit in
particularibus demonstrationibus particularibusq;
habituibus ex q. b. totales coalescunt, tunc etiam
actus et consequenter habitus specifica distinc-
tione q. d. e. inter se habent, nisi tunc vero spe-
cifica non habent. Et quavis si paulo
accuratius, singularium sciam natura p. s. e.
tenent ab utriusq; obiectis formalibus con-
plexis et incomplexis desummi possit Uni-
tas et diversitas totalium et partialium
habituum facillime h. e. scias totales a se-
micea discernere, p. incompleta tota p. s. e.
tim p. attributionis, addita formali omni in-
complexa. Partiales. u. illa p. s. e. q.
ad unam totalem referuntur, facillime a se-
micea distinguimus p. eorum obiecta comple-
ta p. s. e. tim formalia q. sunt media et prin-
cipia demonstrativa: Ex hoc audivit et
in p. s. e. totalium sciam p. s. e. neglectis

obiectis complexis studiose inq̄ri soleant t̄m̄ in
 complexa: e.g. logici contenti sunt in p̄ego
 manis, docere; modus disserendi, qua talis ē
 totis logica t̄t̄m̄: et phisici corpus naturale
 qua talis, vel quod eadē recipit, quatenus abstractū
 a n̄ia sensibili singulari ē totis phisica t̄t̄m̄
 . q̄a dum hoc docent sufficienter distinguunt
 finis totales quod, unia in p̄enis fere quasitur
 ab alijs omnib; . n̄o q̄a ut dixi, complexa prin-
 cipia, ex incomplexis constituentur ideo hoc ipso
 quod incomplexa t̄t̄m̄ docent implicite salte
 etiam docent complexa. Quod uidi-
 dum ē formales r̄ones, sine consideratōis
 mentium obiectorum quas sensibiles dicunt,
 ō ē infima speciei, ideoq; r̄onis totalib;
 maiorem quam genericam unitatem n̄o commu-
 nicare ē q̄dem contra aliquos recentiores, detur-
 ptum t̄m̄ ex Capr. et . S. Th. et fere p̄ recentior
 dens, nam abstractio quantitatis a n̄ia sensibi-
 libi, ex cuius f̄ntia ueterum ē formalis r̄o
 et sensibiles mathematica, q̄ infima t̄m̄ ē
 speciei ō p̄, sicut Geometria et Arithmetica
 Quas speciei distinctis r̄onis conuenit ut Gillig

l. n. tr. b. c. 1. n. q. Deinde ratio est quae ut di-
ping formalis ratio Incompleta obiecti. Quae
sequitur Completa, nil aliud est quam limitatio
quodam sine restrictio dicuntur rei sine ma-
terialis obiecti nimis late patentibus ad certa
dicuntur considerationem quae per reduplicacionem
aliquis predicati denotant. Item si aliquod
analogum restringimus ad analogum. u. g. ens, qua
tenet ens, pertinet ad mel. Item quae sunt ad medic-
cinam consequenter etiam ipsa restrictio sine
reduplicacione sub qua mente debet considerari
vultur esse univoca: quod si restrictio ad
aliquid predicati univoca sed generica, ut
dicat quantitatem continua qua continetur in
Geometria pertinet et Corpore naturale qua
corpore vel qua naturale ad physicam, dabitur
habet, non potest esse ratio formalis sine modo
considerandi, et sublimitas, esse infima speciei
atque oiam fere secarum totalium abstractio-
nes et rationes formales generica tamen, et forte
creant analogica sunt excepta Theologia.
Item non possunt suis habitibus et artibus maiore

quā genericā unitatem conferre.

Ex q̄b; dici potest qd̄ respondendum sit, de unitate logica nra eiq̄; formali obiecto quod d̄i-
ximus eā modum differendi, q̄; Tale, vel patefa-
ctionem ignoti, vel etiam eas r̄as d̄i. Generosi-
cum. n. ut sanum ē non infima speciei. infima
n. speciem logica totalis in cōi non habet, sed
in singulis partib; eam p̄ principia remedia
accipit. Plura de obiecto formali scienti-
arum et potentiarum dicemus alibi.

Ad 3. arḡta Thomi statū negare paritatem
nā potentia ō p̄ducit p̄ actus suos sed nā,
tura nē, neq; habet idem obiectum formale quod
actus, habitus n. p̄ suos actus producantur et con-
sequenter habeat idem obiectum p̄ quod ista
alterum distinguatur et specificantur.

Ad q̄ respondeo, si habitus totalium
generarum etiam dicerent nra tū speciei actū,
p̄ unā speciem obiectū formale, quā d̄i-
na fides, et Theologia facit, tunc etiam
illos fore eisdem speciei infima: at q̄alib;
sunt actus tan diversa speciei, et tā p̄

Diuersa motiua seu media ideo non possunt
esse nisi unum generem nel ordine pro una obiecti
attributionis quod sub una formali ratione con
siderant.

Ad. v. Dico, Species totales subtem unitatis
generice ratione, in predicamento collocari po
se, ut animal aut uirgini positiui, quoniam ratio
unitatis specificae et numerica una est et non
habent, sed reducuntur ad predicamenti qualitati.
reducantur, eo quod sint entia per accidens.

ARTICVLVS III.

Diuisio Scientia in Subalternantem et Subalternatam.

Interea subalternatio enunciarum iuxta For. h. 3.
Dist. c. 7. b. nil aliud est quam collocatio seu po
sitiui unius enunciationis sub altera. Ita in propo
sitiui subalternatio demonstrationum et sciencia est
quae ratio demonstrationes vel scia ita se habent
ut una collocari possit sub altera de qua re
agit Scotus. 1. Dist. c. 7. et. 10. Duplex a.

videtur subalternans una proprie dicta altera tan-
 ta se nung proprie dicta subalternans. Ita ratio
 proprie dicta subalternans ex coi sentia apud
 Tol. i. 2. d. c. 7. n. 6. et. 7. 1. et. Cor. 7. 2.
 c. 10. et ferig apud Gillium .l. 1. tr. 6. c. 8.
 requirunt istae 3 conditiones. Prima ut scilicet
 subalternata continetur sub scilicet subalternantis
 sicut n. g. homo sub animali, et linea sub quanti-
 tate continua. Quam conditione manifeste
 docet scilicet. Jam ait: Quaecumq; sic se habent
 ad invicem quod altera sub altero e, scilicet
 sita. Secunda conditio e, ut scilicet subalternans
 nota adbeat aliquam diffiam accidentaliam
 scilicet subalternantis. Quomodo perspicua Geo-
 metria subalternatur, qd scilicet attributionis
 n. perpetua e linea visualis cum linea n. coi
 et sine hoc additamento sit partialis tota geo-
 metria: similiter scilicet arithmetica quod e
 numeris, musica hanc accidentalem diffiam addit
 nempe sonorum; habet. n. q. suo obiecto attri-
 butiois numeris sonorum et bene notanda e
 hoc additamentum o a debere diffiam partialis
 sed ea accidentalem, ppa qd teste etia scilicet

4 met. 4-4. una eademq; scia versatur in
ca. gen. et eis essentialis species sicut phy-
sica circa corpus naturale et plantam, et
animal et hominem, et logica circa modum dy-
scendi. Illud et demonstratio. Deinde debet
additamentum esse accidens contingens o p e
et natium qd alios etiam pertinet ad eam.
Subalternante sig. o scia de suo stoto
oia accidentia p se et natia demonstrat
Vnde q numero vellet addere par non impar
et linea rectam vel curvam aliam id gen.
natia accidentia o efficiat sciam subalter-
nata ac distincta ab arithmetica et geometrica.
Sed contra hanc conditione sic objici potest:
De ente p accidens non datur sciam, atq;
sig. modi stota sciarum subalternata o natia
mera entia p accidens u. g. numerum sonum
et lineam visivalem. stoto o distincta con-
cedendo o datur sciam de ente p acciden-
tia de objecto; negando tamen non datur sciam
de stoto. stoto o non datur sciam de ente
pro alia conclusione obiectiva in qua acci-

Dens contingens adeoq; aliqd p accidens dicitur
 contingenter predicatur de suo scto dicitur in
 sciam de conclusione naria, in qua de aliquo
 scto quod e ens p accidens predicatur a
 liquo predicatu nariam. u. g. quavis hoc
 contingens conclusio obiectiva: numerus e sono
 29, seiri demonstrativè o possit, p e tñ
 eiri ista conclusio q e ea conficietur
 hoc modo: numerus sonus e gravis, aut acutus
 cuius predicata sunt naria e scto in con
 platu e ens p accidens. Videre plura possit
 apud Con. c. 10. q. 2. a. 1.

Tertia conditio e ut subalternata scia sumat ple
 rasq; principia sua a subalternato. Pleraq;
 quam, qd licet medicina quando demonstrat cir
 laria vulnera agris in rasi qua alia cui
 fiat eis demonstratis principia in geometria
 demonstratu, qd rima latera et partes circuli
 nigis a se distant et tardis coarere se soled
 quam alia re figurarum partes et latera, nilomin
 tu qd alia principia o desunt a geometria
 seu a physica partib; ideo o subalternatur

geometrica ut quaedam dicunt quare nasiam e
plerazq subte principia subalternata e gela
siones demonstratas in subalternata ut in
Tol. q. 11. ad. 1. q. a sua subalternata habet
se ad subalternantem sicut singula scia
se habent ad habitum principiorum suorum
sua principia accipiunt ab habitu prin
cipiorum p se et evidenter cognita.
Igitur etiam subalternata plerazq sua prin
cipia tam evidenter nota et demonstra
ta debent accipi a subalternantibus q
sunt quasi ipsorum habitus principiorum. Qua
de ca Aristes dixit subalternata non
cognoscere propter quid subalternata in
E. 1. q. 1. qm demonstratioes subalternantium
continent prima et immediata eam rei de
monstrata qua demonstratioes subalternata
non habent. Dicitur vel subaltern
nata scia sequunt conclusiones ex subaltern
ante sola sua creditas et sic o. exit
scia quaedam no creditas ex principijs p
se notis et evidenter de tm ex creditis.

vel ex eadem demonstratioe qua subalternans
 atitur et tunc etiam sciret ^{pp} qd et o tū ^{pp}
 G. V. A. Adet Gillig. n. 14. ad utū subalt
 venata scia, satis eē si qd credat et sup
 ponat principia nō subalternante demonstrata.
 attamen utā sciam demonstrativa o habita
 eam utq. dū etiam principia a subalter
 nante accepta possit demonstrare, ut illud
 .1. Post. c. 2. Acto, non sciet, non habens
 demonstratioem demonstrabilem sed principia
 subalternata sunt demonstrabilia et patet
 Ergo nisi qd eorum demonstratioem benefi
 cio subalternantis habeat nesciet illa et con
 sequet qd non scietis o sequet sciam demons
 trativam subalternatam, sed ex credi tis fi
 den dū dū apat.

Subalternatio improprie et late accepta fit va
 rīs modis, p̄cipue v. rāōe finis: nā qn unig
 scia finis refertur et subordinatur fini alterig
 tunc prior dicitur alteri subalternari quati
 subalternatioem habent oēs sciee practicae et ar
 tes cum nō eam finem p̄incipales sūnt opera
 vel generatioe ad aliqd aliud ordinata, conse

144
inter aliqua subordinatiōe ad aliud habet
ad quod eorum fines referuntur sic Logica
q. 8. Td. tale non quodammodo per se
ipsa sed tunc admodum ad alia scilicet
recte dicitur per subalternari scilicet primis
totalibus nimirum subalternatiōe late sumpta
ita sic etiam ars prefactoria eorum
fines subordinatur et subalternatur eques
strati equestri u. militari, et haec politica
politice u. speculatiuis. Quare sub-
alternatiō improprie et late dicta est quotiescumque
duo sunt ad se inuicem comparata ita se ha-
bent ut eorum altera nonnullas ex predictis
3 conditionibus habeat, ut bene docet Gillig. n. 10.
q. addit hoc potissimum et notis fieri. Vno si-
licet quando supra primam conditionem statim
alium suam continere quod sub alteris suis
obiectis sed per defectum una conditionis o-
mnibus diffiam accidentalem sed essentialiter
iniquos subalternatiōe in singulis fere suis
totalibus datur ut in Logica Partialis sua
de demonstratiōe hoc modo subalternatur cum
totali Logica cum partiali q. in libris sui.

de Syllo traditur. hoc item modo dicitur sub
 alternanda meta. cuius obiecta est ens sub quo omni
 eorum obiecta comprehendere necesse est. Alio
 modo in propria subalternatione est quod principia
 inferioris eorum eadem aliquo modo a se peris
 se probantur, qua de eorum eorum met: omni eorum
 etiam subalternatur eo quod singulorum princi
 pia a metaph. confirmari possunt, nunc per illud
 notissimum: Impossibile est de simul a se et a se.
 De qua re plura Fol. l. i.

ARTICULVS IV.

Quæ scientiæ dicantur Practicæ, et
 quæ speculatiuæ?

In istis controversijs dico primo, Theoreticam
 seu speculatiuam, et practicam seu operatiuam
 esse denominata, atq; hoc a propriis eorum
 illud a Theoria seu speculatione deductum est
 ac prout eorum fere quæst. resolutionem in
 eo nunc est ut intelligatur quid propriis nomi
 ne et speculationis significatur.

Dico secundo, uocabulum propriis apud Artes esse
 eadem æquum, ex eorum factum ut eis interpretis

244
circa hanc q. in diversas opes abierit, q.
tū fare o sunt de re ipsa, sed de uocabi-
lis potig, ut recte docent Ockam, q. 11. p. 10.
Vasq. in. 1. p. d. 2. Suar. Disp. 44. et alij
Itq. ut cum ydem docet Gillig. l. 1. tr. 5.
c. 2. n. 3. Artes proprii subinde accipit q.
sola actione inmanante, cui opponit actionē
transcendentē quā uocat factionem. g. m. l. 1. c. 1.
Alias proprii paulo latius usurpat pro oī
ea q. nullū post se opus relinquit sine inmanente
sit, ut intellectus uolūtas: sive transcens
ut egle. 10. cytharizatio &c. cui iterū oppo-
nit π uis, hoc ē factionē de illā tū q.
aliquid opus post se relinquit, ut edificatio, scrip-
tio. 1. magnorū mor. c. ult. Sed restant alia
Dua acceptiones proprii, tum apud Artes, tū
apud eig. mētes frequentiores. Tertia ni-
mirū quā proprii significat aliquā actionē
moralem, bonā scilicet uel malā q. ab ali. cui
q. uolūtas aut uisij habita solet. p. 1. d. 1. cui
acceptio ni opponit factionē, acceptā q. aliqua
operatio artificiali, q. significatio habetur.
6. met. c. 1. et alibi. Quarto, omnia latissime

sumitur, & quaeque sunt actione in immanente
 quae transeunt, tamen morali quae artificiali
 & acceptio ab eodem Gilio eo variis locis
 eius confirmatur, nempe ep. 2. met. te. 3. 3. de
 dia. l. 2. g. 2. Debet tamen proprii, hoc
 modo sumpta istas condiciones habere
 possit denominare nobilitatem practica. Pri-
 mo igitur deest ei actio seu opus, cuius natura
 sit aliquo modo saltem indifferens, et contingere
 ut fusa solent fieri b. Eth. c. 4. in quo
 docet eorum quae naturae essentiae, et distere ha-
 bere non possunt, neque arte esse, neque accidentia
 et consequenter neque illa seiam practica. mo-
 multi auctores in Seneca et Ockano ad proprii
 omni epigunt libertatem, putantque actionem
 illam, quae non est facta libertati voluntatis non esse
 ealem a qua cognitio quae circa illam versatur
 practica denominari queat. Iva opinio
 auctore Gilio vera quae est, si loquatur de
 proprii, iuxta istam receptionem, hoc est de a-
 ctibus virtutum et virtutum quae sicut non pos-
 sunt esse morales nisi liberi sint itaque prop-
 er, sed quae operationes artificiales, adeoque quae
 actionem lata sumpta vera non est nisi multi.

post acquisitam artem, incidunt in amentiam
in qua non raro tam artificiosa opera
adhuc fabricant, quam cum tamen essent; Igitur
habent adhuc pietatem et notitiam suae artis
utique non speculativam; Ergo practicam.
ut fuit Gillig. e. r. n. s. et. 8. Igitur
requiritur libertas ad propriam voluntatem
suam sed sufficit alia contingencia et indit
ferentia operantis qua possit male vel bene
hoc idoneo modo fieri. Altera conditio
est hae sequitur nimirum ut proprius sit ope-
ratio et aliquid per rationem dirigibile et mens-
urabile, in genere moris vel artis. Ut lo-
quitur, docet idem Gillig. e. r. n. s. In praesentia
tamen in praesentia conditione regulariis con-
tingentiam ad propriam ut a a ratione seu ita
dirigi et de terminari possit ad rectitudi-
nem moralem vel artificialem. Unde fit ut in
tribus et augmentis non sint proprias imo teste
corda neque amor et gaudium beatorum circa Deum
clare visum, sicut. n. aliquid omnino naturae quod possit
sunt se aliter se habere, neque a ratione volun-
tatis, vel dirigi aliter vel alio, quam quo

ex natura necessitate feruntur.

Dico 3to speculationem esse iudicium hinc intellectus
sunt et ordinatur ad opus faciendum sed ad so-
lam veritatem cognoscendam ut colligitur. r. mel.
3. t. falsis exempla sunt huiusmodi cogitationes
Bey est unguis et string, mundus est factus ab aeterno
Istis in Barbara habet r. promissis vari
necessitas affirmativas etc. ex quo facile est
definire habitum speculationem esse quod intellectus in-
clinat ad speculationes dicendas

Dico 4to notitiam practicam quod est in ac-
ceptam esse iudicium intellectus, de re facienda
puta facienda est. Primo debet esse iudicium adeoque
completa notitia pertinet ad r. vel 3, op-
torem mentis. nam in prima specie nec est specu-
latio, nec practica cognitio, sed mera appren-
hensio. Secundo debet esse de aliqua re
facienda puta est faciendum, quod alii eorum
etiam possent quod describunt cognitione practi-
ca est notitiam obiecti operabilis qua opera-
bile est. imo plerique recte addunt non posse
haberi notitiam practicam ab eo quod in parte
natura imperfecta est ad experientia operorem

sed oio opus eē, ut scia practica sit. De re
soli, q̄ ab ipso met scienter fieri sine agip̄
saltem a natura et p̄ se loquido: nā si q̄
p̄ accidens morbo aliore misfortuno redda-
tur impotens ad exercendā artē quā didi-
cit se sicut nilominus videtur retinere pra-
ctica notitiam ut si alicui artificis manus
preindantur vel oculi eruantur q̄q̄ ad artis
ficiam suā indiget. Hāc ē tēp̄a prop-
ris debet eē operatio aeris. Dependens, et man-
surabilis a notitia practica: si q̄a haec
unica de eā, p̄tis naturalis, scias quo
p̄alto in mediā regione aeris fiunt plu-
viae, grandinae etc. non habet notitiā pra-
ctica de illis. Ex quo saq̄ videtur, eandem
notitiam in tali p̄tto practica futuram si ipsi
Deo conferret potestatem faciendi pluviam gra-
dinam etc. et si Deo eandem auctorem sciam
practica quā habet. u. g. angelus de re ab ipso
suo solo opabili, communicat hōi, non fore
practica sed tantum speculative. deniq̄ se-
q̄tur speculationem et practica eē diffiniendi
dentales quodq̄da eduo et p̄marcente toto, ubi

et ad eam possunt, quoniam nigredo et albedo ab hinc.
 Dico 2to, inter actualem notitiam practica et
 speculativam ratio est discrimina non primo praxi ^{discrimina}
 obiecti. ^{practica est tota in} ^{obiecti, illa non.}
 est cum sui obiecti, speculatio non est pro quo
 regitur eodem discrimina nimirum practica
 notitiam ^{practica, tempore et} ^{natura prioris est uno}
 presentem ^{obiecti, speculatio}
 est obiecto suo, speculativam est postea ^{posterior.}
 naturam eadem naturam, et cum, ad speculatio ^{speculatio debet con-}
 nis veritate regitur conformiter intellectus ^{formam in obiecto}
 cum obiecto tamen una mensura, iuxta illud ^{ut in natura. in}
 Ex eo quod res est, vel o est. ad practica ^{practica igitur fit.}
 veritate e contrario regitur, ut obiectum ^{speculatio est ultimum}
 intellectus tamen sua mensura conformiter. ^{fini sui habet.}
 speculatio est unum et ultimum seu principis ^{practica tamen proxima}
 sui habitus notitia practica vero est tamen ^{practica obiectum}
 propinqua, principis a. est propinqua seu ^{saltem propinqua est}
 simul cum opere si quod post se relinquit, vel ^{natio propinqua spe-}
 sola si nullum relinquit. Denique notitia ^{culatio non est ultimum.}
 practica obiectum saltem proxima natio est
 aliqua propinqua sine operis, speculatio non ob-
 iectum est qualibet res. Dico, si quoniam speculatio
 est notitia practica circa unum ideam, obiectum
 veritatem ut contingit cum quod pingendi pily, aliu

644
pictore contemplatur pingente quomodo tunc
discernatur? Sed eo quod propriis, hoc
est pingendi actus ad unius cognitione per
deat, tam a sua causa et mensura, ab alio
est minima, ex quo fit ut pictoris notitia
fuerit natura, et forte et tempore etiam prior
actione pingendi spectatoris u. posterior
Ex quo iam facile intelligitur prius cogni-

Definitio cogno-
scentie practica.
p qua a speculatione differet: Notitia
de obiecto operabili, quatenus a sciente op-
abile est prescribens modum et rationem operandi.
Et quia videtur a sciente, id ita intelligi
dum erit, ut scienti proprii sua operari vel
pro se, vel saltem pro suis ministris procurare
possit, quod archylectus pro fabricis sibi sub-
ditos domum edificat, quod fabri singuli op-
tiam suam rectam practica habeat, ut bene
docet Gillig. et omnia deus pro creatoris ra-
tione operari sua recta practica
iuxta rationem divinarum philosopharum: Opus natura est
opus intelligentiae. Deinde facile describi pote-
rit Practica sine operari habet ad acceptum

Definitio Habitu
practicae.

In habitualis inclinatio ad actus alicuius operis
 directior. Hoc sensu in proem. log. q. 2.
 D. 3. probatur nam logica docentem esse habitum
 practicum seu operativum quia actus ab ea dicitur, di-
 rigunt operationes illius, et saltem in prima, 2. et
 4. acceptionem supra ex parte probata sunt propter
 quod nemo negare potest eodem sensu quoque omnes ac-
 tus, tum liberales quam in liberales seu mechanicos,
 una in Ethica et Prudentia notitia et habitus
 operativi ac practici sunt. atque teste Bandino
 3. de anima, cap. 4. notitia practica ita la-
 te sumpta, ab Aristotele in 6. met. c. v. dividitur
 in 2. species, primam vocantem notitiam totius divisi-
 onem nobilioram speciem vocant practicum,
 sive activam, alteram partem sive factivam
 Activam continet sub se Ethicam ac Pruden-
 tiam. Effectivam seu factivam, undas artes.
 In qua divisione omittitur logica docens
 quia nec Activam nec factivam hoc modo dicitur
 quo ab Aristotele alijque ista vocabula usurpantur
 non quod non sit practica seu operativa ulla
 modo sed quia non est habitus principalis, sed
 Organicus tum seu dominica pars, ut cum S. Th.

op. 70. q. 2. n. 1. contra quosdā recentiores
docet cois ueterum sententia. Ex q̄b̄y it̄ etiam
patet, quare habent et in proem. log. sig. r̄ato
sem̄ dictum sit de practico seu op̄atioe l̄e
sumpto, q̄a nimirum iuxta phrasin Artes
et ueterum ph̄toem ac Theologarū noīe p̄
ecci habit̄ et notitia nil aliud intelligitur
ferē, quā scilicet Ethica et Prudentia, quā
noīe proprii intelligitur actio moralis, ferē
t̄m iuxta 3 proprii significationē supra traditā.
Artes ac pot̄is factiui habit̄ dicuntur, ea
rumq̄ op̄es quas dirigunt ferē p̄p̄is seu
factiui, non a. p̄p̄is seu actiones solent
uocari, ut constat ex. Op̄es artis apud
Athen. 6. Eth. Dubitabit in etiam o
perans logica aliquis saltē senta practica
sit? Adco conformiter dicitur in. proem.
q. 2. a. 2. Op̄atem quā talis ē, san̄q̄ o
p̄as iuxta directionē et d̄itionē uacant̄
elicit, neq̄ practica ē neq̄ speculativa, sed
t̄m ē operantem habitum, quā ars pingendi
quā pingit, et edificandi ars quā edificat,
nec practica nec speculativa, sed operans

Dandapat ē. Dicitur ex hoc sequitur aliquem
 habitum illius, nec speculativam nec practi-
 cum ē, quod mandatum ē in phisica. Concedo
 se quendam, et nego ē mandatum; tam quia plu-
 rimi admittunt habitus apprehensivos in intellectu,
 quos constat nec practicos, nec speculativos
 ē: tam quia licet omnes habitus iudicativos
 istos, aut practicos aut speculativos sit, operari
 hi logica qua talis ē iudicativa, in aliud
 eis officium ad sit, quā circa quolibet
 modum phisice elicare modum ex quo modum se for-
 mam dialecticā a docente seu discipulo
 Logica prescripta: tam quia logica operari,
 ē tunc quodam quasi partialis habitus per se ad in-
 tegritatem docentis pertinet, ut. l. c. Digimus.

Dico deo potissimum discrimen inter viam practi-
 cā et speculativā partim totale ē quod specula-
 tiva sua prima ac propria principia desumit
 ex officiis phisicorum: practica a officio finis
 principalis, ut dicitur phis. 2. phis. 2. 89. et ex
 Scoto et tunc iustia Gillig tr. 5. c. 1. n. 11. quod con-
 firmatur ex tunc illo apertate quod legitur a
 p. 8. Th. m. q. 7. q. 82. a. 1. h. h. h. h.

b. Discrimen.

finis se habet in operabilibus, sicut principi-
um in speculativis in qua etiam sententia
idem hoc scribit, in. 2. 2. 7. 47. a. b. sicut
in ratione speculativa sunt quaedam naturaliter
nota, quorum est illorum, et quaedam quae per illa
innotescunt sicut conclusiones quatuor est sen-
tentia; ita in ratione practica praecipua sunt
ut principia naturaliter nota et huiusmodi
sunt fines virtutum moralium quia finis se habet
in operabilibus sicut principium in specula-
tivis, et quaedam sunt in ratione practica ut
conclusiones et huiusmodi sunt ea quae sunt ad finem
in quae pervenimus ex propriis finibus. Haec. S. Th.
Quarta verborum hic est sensus: sicut ratio sine illis
speculativis in suo discernere praedit ex prin-
cipiis quae se notis ad aliquam conclusionem per
idem referenda, ita etiam practica, cum hoc tenet
discrimine quod in demonstrabilia principia
speculativa quibus naturaliter hoc est ratio esse
tenuis per habitum principiorum quocumque illorum
demonstratur a doctoribus per rationem. a. 1. 1. 1. 1. 1.
habitionis eiusque speciebus quatuor passionum specu-
lativa demonstrantur: practica u. principia

vide non trahitur q̄b̄s etiam teste eodē .8. Th.
 ibidem. a. 1. p. assentimur t̄m̄ p̄ a nobis et
 q̄dem naturaliter etiam seu natio d̄ desumuntur
 a d̄t̄is finis, sigg, specierum ex q̄b̄s deinde
 conclusiones ac notitia practica inferuntur et ut
 manifestis fiat hanc doctrinā non in solis
 moralibus locū habere sed in oib̄s op̄abilibus, addo
 eodē .8. Th. m. 1. 2. quoz. a. 1. ex d̄t̄is q̄ nra
 assensione hae scribendam: Ratio n̄t̄ eorū q̄
 sunt ad finem sumitur ex fine sicut ratio dispo-
 sitionis sicut sumitur ex se d̄t̄ione q̄ a finis sig
 ut dicitur m. 2. phys. 4. 88. Haec .8. Th. ex
 q̄b̄s ita p̄ba nra rationem. Quando suanti
 am aliquam rem q̄ p̄ se ad aliquē finem
 ordinatur n̄t̄ing oportet nos eorū rationē seu
 p̄bationem a fine desumere; sed in qualibet
 scientia practica seu op̄ativa quavis cog-
 nitioe eorū q̄ p̄ se ad aliquē finem consequendum
 referant, iuxta doctrinā d̄t̄is 2. Eth. c. 2. d̄t̄is
 in qualibet sc̄ia op̄ativa principia p̄ a nobis
 a fine p̄ d̄t̄is illiq. desumenda sunt sicut in
 speculativi desumuntur a d̄t̄is eorū q̄ d̄t̄is.
 teste d̄t̄is.

Minor p̄ se patet

134
Maiores probatur exemplo ferro cuius dispo-
sitione seu figura et materia ex qua confi-
ci debet demonstratur debet per medium acci-
pe effectum finalem ferro hoc. 2. q. modo:

Quod quod aptum est secare ligna, ferrum
calibremque sit oportet, debitaque figura
prædicta; sed ferro debet secare ligna: Ergo
Ratio nostra, 2do probatur, quia cuiusque habitus spe-
cifica distinctio determinatur ex diversitate ob-
iecti formalis seu principiorum diversitate for-
malis, ut cum Aristotele. 1. 2. de anima. c. 27. ex cuius sententia
docentur Coniunctio. a. 2. id est ad et verba prædi-
ca sunt specifica distinctio determinatur a fine
ut ex Aristotele. 1. Ethic. c. 1. et cuius sententia etiam recte
docentur idem Coniunctio. a. 1. Ergo etiam prima et
per se nota principia actionum et habituum operationum
sunt quæ a fine determinantur.

Ex hac doctrina evidenter arguitur quod in præ-
q. 2. d. 3. atque etiam supra in. 1. Post. p. 1. a. 1.
sub fine dicitur hanc per se nota logicam: demon-
stratio significat essentiam esse in. 1. modo per se nota, atque
omni per se nota per se nota, et in logica per se nota
monstrabile a priori. et supra doctrina

Art. 2. Post. c. u. Diversa t̄a possunt se
 inui am demonstrare alia finalis t̄a m̄p̄ in
 praedictis ita constituta ē ut p̄ diam a Bii
 ore p̄hasi nequeat. Quare si q̄s t̄a aliq̄
 by reuocatis p̄ m̄tata t̄a denonstratiōi pi
 mitū ex eo quod denonstratis constat ex n̄arij et
 uiderit. si. concluderet denonstratione p̄gna
 et t̄a et omne de illo Topico quod opini
 one et quod Sophystica decaplatōe quod d̄ctio
 d̄ctio t̄a cognitiōe c̄ctia et d̄ctio distincta
 TOTIVS cognitiōe pariat d̄. ut sanuū fac
 ut denonstratione QVTA, a posteriori p̄ effe
 ctū p̄inde et si p̄bare t̄a uerū ex eo quod
 ferrea, deudata, debitoq̄ modo disposita sit et.
 Ina doctrina confirmata ex Art. 2. methodo qua
 denonstratiōi doctrina n̄i post. 1. tradi d̄ct, hac uerū
 p̄ de t̄a, eos nichonit, ad ex p̄li catione et
 d̄ctio t̄a denonstratiōe, t̄a a fine d̄ctio
 denonstratiōi quo supposito deinceps ordine
 resolutio denonstratiōis conditiones, figura
 et terminos, p̄tiam media explicat. Cedo
 in resolutiois ē, q̄i uel a toto ad partes, uel
 a fine ad ea p̄ q̄ fieri obtinetur p̄gressio
 4.

kkk

Differtur p[ro]p[ter]ea s[er]u[er]a p[ra]ctica a sp[eci]u-
lativa quod speculativa meras speculationes
eliciant p[ra]ctica u[er]o da op[er]ativa totales, tri-
plices q[ui]a actib[us] concordent iuxta dicta ex
Arist[ote]li in p[ro]m. q. 2. d. 3. et. q. 8. a. 2.
quamvis a. iudicium subsequens p[ro]p[ri]um egerit
tam quo videlicet ex animam iudicium
an p[ro]p[ri]is seu op[er]ativa ad p[er]cipi p[er] op[er]ativa
ni habit[us] fuerit p[er]fecta speculatione p[er]cipi
videatur e[st] qua p[ra]cticiu[m] nilomin[us] p[ra]ctici
cum t[er]o dicendum e[st] q[uo]d actus op[er]ativ[us] et
iudicij p[er]videntis et dirigentis ab ip[s]o essentiali-
ter videtur dependere, p[er] hoc satis e[st] ut p[ra]c-
ticu[m] dici queat iuxta cum Arist[ote]li. 7. Eth. c. 1.
asserat, q[uo]d faber considerat recta angula
et Geometra, tunc Geometra habere q[ui]a noti-
tiam speculationem, fabrum u[er]o p[ra]ctico quod
illam cognitione ad op[er]a referat.
Ex hoc discrimine legitur aliud de p[ra]ctici p[er]fecti
7. mot. l. 23. nimirum quod p[ra]ctica, p[ro]p[ri]a
totales, p[ra]ctici sunt doctores, respectu scilicet p[ri]-
mi et sec[un]di q[ui]a actus. p[ra]ctici operativ[us] respectu
secundi. Atq[ue] licet se se specia[m] inter se differat
nilomin[us] in unam totalem habit[us] p[ra]ctice[m]

constituantur. Vnum inquam saltem ordine et p
 acciderit si non etiam in gura iniano: Speculativa
 u' scia cum o' n'is inig g'aris speculationes eli
 ciant simplices habitus sunt, negite h'abidi possunt.
 Vnum deniq' diuisione i' quod practica
 scia habeat obiecta contingencia q' aliter ee
 habere possunt ut docet Scotus in Ethicis, et in
 illo in' scia. Speculatiuaru a. obiecta, n'ra
 sunt atq' aliter ee habere non possunt, ut i' ibid.
 et in totis. l. Pauc. docet idem Scotus.

Ratio patet ex dictis, q' obiecta scia practi
 ca debet ee opabile a sciatore, inig scia pra
 ctica mensura ee scia est; at speculatiuarum
 obiecta, cum sint mensura suorum sciatum, non
 debent posse aliter ee habere. Si obiecta, de
 contingentijs, scia de nouo, drabine no' videntur.

Quo contingentijs ee duplicia. quada sunt
 contingentijs scdm qd, q' d'om' scio. De ijs q'
 scdm contingentijs sunt, ut sunt o'ia accidentia
 de vbo predicabili, nec practica nec
 speculatiua scia, deo opio em haberi p'e:
 de de contingentijs scdm qd, vniuersaliter

538
sumptis, artes et scia practica habentur.
Sunt a. contingenti ad id quod illa q. ad
causam efficientem, materiam, et formalem
relata e. et o. e. et hoc vel alio modo
e. q. d. non possunt, sed in ordine ad finem
necessitatem habent, quia sicut sicut a. sicut
p. et in ordine ad artificem non p. e.
e. et o. e.; item ferrea sicut calceum
vel cerea, et lignea sed in ordine ad finem
finem q. e. factio compacta, ex ferro calceum
constat a. esse e. causa vero naturae obiecti
duplex e. Nam videlicet ex sua intrinseca
natura adeoq. absolute, ut hinc e. animal
rationale vel insensibile, et naturam sicut q.
natura sicut fine tantum. Item ne p. divina
idem potentiam dicitur a. habere p., hoc
etiam p. humana. Item e. obiecti specula
tua scia, hoc practica, si q. d. in sti.
accipiatur, ut circa contingenti sicut a. sicut
natura artium et sicut.